

Conjuntura econòmica
de les Illes Balears

març 2014

**Govern
de les Illes Balears**

Conjuntura econòmica de les Illes Balears *Març 2014*

Direcció: Joana A. Perelló Martorell
Directora general d'Economia i Estadística

Coordinació: Miquel Quetglas Oliver

Realització:

Margalida Albertí Garau
Laura Alomar Llorente
Amelia Cabellos Barreiro
Margarita Ibáñez Ripoll
Joan Matamalas González
Javier E. Olivares Castillo
M^a del Mar Ribas Mas

Monografia:

Joan Matamalas González
Miquel Quetglas Oliver

Assessorament lingüístic:

Antònia Fullana Miralles

Direcció General d'Economia i Estadística
Conselleria d'Economia i Competitivitat
GOVERN DE LES ILLES BALEARS
C/Palau Reial , 17
07001 - Palma
Illes Balears (Spain)
Tel.: +34.971.177.928
Fax.: +34.971.177.959
<http://dgeconomia.caib.es>
E-mail: informa@dgeconomia.caib.es

ISSN: 2254-481X
DL PM 1214-2002

Subscripció:

Per subscriure-vos de franc al nostre servei d'informació, vos convidam a enviar un missatge per correu electrònic a l'adreça:

informa@dgeconomia.caib.es

Vos notificarem la publicació del nostre *Butlletí de Conjuntura Econòmica* en versió digital tan aviat com estigui disponible, com també d'altres notícies d'interès.

índex

Cronologia	5
Resum Executiu	6
I. Entorn	9
1 Internacional	9
2 Unió Europea	13
3 Espanya	15
II. Illes Balears	18
1 Agropesquer	20
2 Indústria i energia	24
3 Construcció	28
4 Serveis	31
4.1. Comerç	32
4.2. Turisme. Hostaleria	33
4.3. Turisme. Transport i comunicacions	38
4.4. Mediació financera	43
4.5. Serveis empresarials i activitats immobiliàries	45
4.6. Altres serveis	48
III. Mercat Laboral	52
1 Context. Espanya i la UE-28	52
2 Ocupació i atur a les Illes Balears	54
3 Costos laborals	58
4 Accidents de treball	60
IV. Demanda	61
1 Preus	61
2 Consum intern	63
3 Consum de no residents	65
4 Recaptació fiscal	67
5 Inversió	69
V. Medi Ambient	72

VI. Monografia	82
Evolució recent de l'activitat del comerç a les Illes Balears	
Introducció	82
Fonts	82
Aportació del comerç al VAB	83
Xifra de negoci	84
Nombre d'empreses i locals	85
Evolució de l'ocupació	86
Sous i salaris	88
Inversió en actius materials	88
Conclusions	89
Índex de gràfics i taules	90
Notes i abreviatures. Agraïments	92

Cronologia

- Novembre 2013**
- 10 L'energia elèctrica demandada a les Illes Balears és de 10.470 MWh, el mínim diari des del 2003.
 - 13 Es publica en el BOIB la Llei 6/2013, de 7 de novembre, de pesca marítima, marisqueig i aqüicultura a les Illes Balears.
 - 30 Es publica en el BOIB la Llei 7/2013, de 26 de novembre, de règim jurídic d'instal·lació, accés i exercici d'activitats a les Illes Balears.
- Desembre 2013**
- 21 El Consell de Ministres aprova el Reial decret llei 16/2013, de 20 de desembre, de mesures per a afavorir la contractació estable i millorar l'ocupabilitat dels treballadors.
 - 27 El tipus de canvi \$/€ se situa en 1,3814, el màxim des d'octubre del 2011.
 - 31 Es publica en el BOIB la Llei 8/2013, de 23 de desembre, de pressuposts generals de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears per a l'any 2014.
 - 31 Es publica en el BOIB la Llei 10/2013, de 23 de desembre, de modificació de la Llei 4/2009, d'11 de juny, de serveis socials de les Illes Balears.
- Gener 2014**
- 15 Espanya tanca amb èxit el programa d'ajuda financera per a la recapitalització de la banca.
 - 22 S'inaugura la Fira Internacional de Turisme (FITUR) a Madrid.
 - 24 El Consell de Direcció del RIS3 presenta l'Estratègia d'Investigació i Innovació per a l'Especialització Intel·ligent de les Balears
 - 29 Entra en vigor la cinquena convocatòria del Pla d'Incentius per a Vehicles Eficients (PIVE 5).
 - 31 L'afiliació a la Seguretat Social aquest dia a les Illes Balears és de 339.014 treballadors, un 0,7 % més que el mateix dia del 2013.
- Febrer 2014**
- 18 El Banc d'Espanya publica la taxa de morositat bancària del desembre (13,61 %), la més alta de la sèrie històrica.
 - 21 L'agència de qualificació creditícia Moody's eleva la nota de solvència dels bons espanyols a Baa2.
 - 24 L'Eurostat publica la inflació de la Unió Europea del mes de gener (0,8 %), la més baixa des del 2009.

Resum Executiu

Taula 1. Perspectives de l'economia balear

Taxas de variació del PIB. Volum encadenat base 2008 (en %)																	
	Anual					Trimestral											
	2009	2010	2011	2012	2013	2011				2012 (p)				2013 (a)			
				(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Zona euro	-4,4	2,0	1,6	-0,7	-0,4	2,7	1,8	1,4	0,7	-0,2	-0,5	-0,7	-1,0	-1,2	-0,6	-0,3	0,5
Espanya	-3,8	-0,2	0,1	-1,6	-1,2	0,6	0,3	0,0	-0,6	-1,2	-1,6	-1,7	-2,1	-1,9	-1,6	-1,1	-0,2
Illes Balears	-2,7	-0,9	0,6	0,0	0,3	0,3	0,6	1,0	0,4	0,1	-0,2	0,1	0,0	0,0	0,3	0,6	0,4
Mallorca	-2,8	-1,1	0,4	-0,1	0,2	0,1	0,4	0,8	0,3	0,1	-0,3	0,0	-0,1	-0,1	0,2	0,3	0,2
Menorca	-3,2	-1,4	0,2	-0,5	0,4	0,0	0,2	0,4	0,2	-0,2	-0,5	-0,6	-0,7	-0,3	0,4	0,9	0,6
Pitiüses	-2,2	0,9	2,0	0,7	1,1	1,8	2,1	2,8	1,6	1,0	0,6	0,7	0,8	0,7	1,0	1,5	1,2

Font: EUROSTAT i Conselleria d'Economia i Competitivitat.

p: provisional. a: avanç.

Les Illes Balears presenten un creixement interanual de quatre dècimes en els darrers tres mesos del 2013. Aquesta dada, juntament amb el dinamisme dels mesos d'estiu, fa que l'arxipèlag balear tanqui tot l'any amb tres dècimes de variació anual respecte del 2012. Les perspectives per a l'any 2014 són positives, gràcies a la millora que s'espera en les activitats turístiques, tant per part del mercat espanyol com pels increments previstos en els mercats estrangers. Eivissa i Formentera presenten les taxes més altes en tots els trimestres del 2013, i destaca la recuperació de Menorca. Mallorca continua amb variacions interanuals també positives.

El 2014 i el 2015 l'activitat econòmica mundial s'incrementarà, segons el darrer informe publicat pel Fons Monetari Internacional (FMI). Les economies desenvolupades recuperen el pols i incrementen la demanda final, mentre que els països emergents continuaran amb taxes semblants a les dels darrers dos anys. Els Estats Units marquen un mínim en la seva taxa d'atur d'ençà del 2008, i les previsions de creixement del PIB són cada vegada més elevades. Sembla que l'economia nipona deixa enrere el període deflacionista i, malgrat que la taxa d'atur és una de les més baixes dels països desenvolupats, el creixement esperat se situa entre un i dos punts percentuals. La Xina lidera el comerç mundial i la variació del PIB d'aquest país superarà el 7%. El preu del barril de petroli Brent fluctua entorn de 110 dòlars en la segona meitat del 2013.

En el darrer trimestre del 2013 la Unió Europea i la zona euro reprenen les taxes de creixement interanual positives. Els tres països principals en termes de PIB de la UE-28 (Alemanya, França i Regne Unit), que sumen més de la meitat del total, presenten en els tres casos variacions positives, tant interanualment com intertrimestralment. En canvi, Itàlia i Espanya (en quart i cinquè lloc, respectivament) cauen en tots els trimestres del 2013 comparats amb els corresponents del 2012. Tot i que en els darrers mesos la inflació de la zona

euro s'acosta a zero, el Banc Central Europeu ha decidit mantenir els tipus d'interès en els mínims del 0,25%.

Espanya surt de la situació de recessió, atès que enllaça dos períodes consecutius amb creixements intertrimestrals, tot i que en el conjunt del 2013 cau un 1,2% en comparació de l'any anterior. L'aportació de la demanda interna al PIB espanyol roman en xifres negatives, però s'acosta cada vegada més a un canvi de signe. Contràriament, el sector exterior, que manté l'aportació al creixement per damunt de zero des del 2010, mostra símptomes d'esgotament a final del 2013. Segons dades del Banc d'Espanya el deute públic manté l'evolució ascendent i arriba al 93,4% del PIB.

El sector agropesquer tanca l'any 2013 amb una taxa de creixement de l'1,5%, i per a enguany s'estima un creixement per al sector primari del 0,8%. El nombre d'afiliats a la Seguretat Social a final d'any disminueix a les Illes Balears en comparació de les dades del 2012, tant en agricultura i ramaderia com en el sector pesquer. El 2013 en el mercat central de Mallorca la comercialització de fruita i hortalissa augmenta i s'encareix el preu d'aquests dos cultius, i també el de la patata. Aquest mateix any la superfície de conreu i la producció de cereals que més es cultiven a les Illes augmenten. La superfície de vinya en producció també és superior en termes interanuals, mentre que disminueix la superfície de conreu d'ametler. Pel que fa a l'oli d'oliva, durant el 2013 se'n comercialitzen més litres que l'any 2012. Les principals mercaderies agràries exportades (patata, goma de garroff i vi i licor) augmenten tant en volum com en valor monetari, segons les dades acumulades fins al desembre del 2013. Pel que fa al subsector ramader, en els escorxadors de les Illes Balears la demanda de carn de bestiar boví i porcí disminueix, mentre que augmenta la carn sacrificada d'oví i cabrum davant una baixada del preu. Pel que fa al preu obtingut per la llet, tot i que millora, continua per sota de la mitjana nacional. D'altra banda, el 2013 augmenten les captures de

la pesca, tant en volum com en valor.

A les Illes, el sector industrial segueix a la baixa i el VAB del quart trimestre del 2013 accelera la caiguda observada en els trimestres anteriors. La confiança empresarial es deteriora tant en la valoració de la situació present com en les expectatives a curt termini. Les exportacions illenques tanquen el 2013 amb una davallada important, que en el cas de la indústria manufacturera és encara més intensa. Finalment, també se'n ressent l'afiliació a la Seguretat Social, que, en termes globals, continua perdent treballadors, si bé el nombre d'autònoms inscrits augmenta lleugerament.

El 2013 la caiguda que presenta la construcció en el seu VAB se suma a les dels cinc anys anteriors. El mercat residencial continua en l'atonía, mentre que la licitació oficial i els projectes de remodelació d'establiments turístics ajuden a mantenir el mínim de producció. Destaquen les Pitiüses tant pel que fa a l'activitat actual com a les perspectives futures del sector de la construcció, atès que els resultats en aquest arxipèlag són més positius que a la resta d'illes. Tot i que mes a mes es redueixen les caigudes en l'ocupació del sector, el 2013 tanca encara amb reduccions en el nombre d'afiliats a la Seguretat Social i d'empreses inscrites.

La situació del sector terciari contrasta amb la de la resta de sectors econòmics i, juntament amb l'agropesquer, registra taxes de creixement positives. En el tercer i el quart trimestres del 2013, el VAB del sector progressa per sobre del ritme observat en els dos primers trimestres de l'any. Els indicadors d'activitat del sector dels serveis consoliden la tendència a l'alça, i tant la facturació com l'ocupació perllonguen la millora observada els mesos anteriors. L'efecte arrossegament del turisme sobre la resta d'activitats dels serveis manté la fortalesa de tota l'economia.

El comerç incrementa la xifra de negoci mitjana del 2013 respecte de tot l'any anterior i enllaça nou mesos amb variacions interanuals positives. Així mateix, al desembre l'índex d'ocupació del comerç s'accelera i tanca el conjunt del 2013 pràcticament al mateix nivell que el 2012. A més, les dades de l'índex de comerç al detall del darrer mes del 2013 revaliden la seqüència de nou mesos consecutius amb valors positius. Finalment, millora la confiança empresarial i, quant a les expectatives a curt termini, el sector del comerç es mostra lleugerament més optimista que la mitjana de tots els sectors econòmics.

Els resultats del sector turístic del 2013 tornen a millorar els màxims històrics de l'any 2012. El nombre de viatgers

allotjats supera per primera vegada la xifra de deu milions a les Illes Balears i el de pernoctacions és el més elevat des del 2001, tot i que el turisme nacional cedeix terreny un altre any. El turisme d'origen alemany i el britànic mostren taxes de creixement força positives, la qual cosa incrementa la despesa efectuada a les Illes. Els preus dels establiments hotelers pugen a les Balears respecte del 2012, mentre que al conjunt de l'Estat romanen estables. Així, els ingressos per habitació disponible són els més elevats de totes les comunitats autònomes, després de les Canàries. A Mallorca es mantenen el nombre de viatgers i el de pernoctacions en hotels, mentre que a les Pitiüses l'increment és notable.

El 2013 el nombre de passatgers que arriben per via aèria a les Illes Balears augmenta suaument i assolix la xifra de 15,5 milions gràcies al passatge internacional, atès que el domèstic segueix la seva tendència a la baixa. Paral·lelament a les xifres turístiques, els principals mercats emissors, Alemanya i el Regne Unit, presenten increments significatius en el nombre de persones arribades als aeroports de les Illes. Els passatgers que arriben per via marítima també mostren un comportament a l'alça i tanquen el 2013 amb més creueristes i més persones arribades en línia regular. El transport de mercaderies per via marítima s'incrementa a les Pitiüses, mentre que es manté a Mallorca i cau a Menorca durant el mes de desembre del 2013. Les mercaderies arribades per via aèria tornen a mostrar la tendència negativa dels mesos anteriors i cauen a totes les illes, tret de Menorca.

L'informe sobre el darrer examen del programa d'assistència financera a Espanya conclou que els mercats financers espanyols es continuen estabilitzant en un context de caiguda dels rendiments de deute sobirà i d'augment de la cotització de les accions. La situació de liquiditat del sector bancari millora per l'augment dels dipòsits bancaris i les entitats de crèdit recuperen progressivament l'accés als mercats financers. En aquest procés de reestructuració, el nombre d'oficines bancàries es continua reduint, fet que motiva alhora el menor nombre d'afiliats en aquesta activitat per al conjunt de les Illes Balears. Pel que fa al crèdit concedit, segueix la tendència a la baixa. D'altra banda, els dipòsits en entitats bancàries a l'arxipèlag balear encadenen tres trimestres consecutius de variació interanual positiva, malgrat que disminueix la remuneració dels estalvis. En relació amb les hipoteques constituïdes, s'alenteix la tendència a la baixa, en línia amb la compravenda d'habitatges, tot i l'augment del cost hipotecari.

El mercat laboral de les Illes Balears tanca el 2013 i inicia el 2014 en la tònica positiva iniciada en el darrer trimestre del

2012. Així, el nombre d'aturats el mes de gener del 2014 baixa un 5,0% respecte d'un any enrere i encadena quinze mesos consecutius de caigudes. L'afiliació a la Seguretat Social també mostra una tendència positiva i tanca el 2013 amb un augment d'un 0,3% respecte al desembre del 2012. El conjunt de l'Estat, per la seva banda, presenta també caigudes en les xifres d'atur al gener per quart mes consecutiu, però encara no aconsegueix crear ocupació neta. La contractació segueix mostrant símptomes de recuperació a l'inici del 2014 amb un increment important respecte d'un any ençà.

Al mes de gener, els preus pugen moderadament a les Illes a causa fonamentalment de la baixada dels preus dels carburants i de l'estabilitat dels preus del tabac. Tot i això, a les Balears la inflació queda sensiblement per sobre de l'espanyola. Els grups que més s'encareixen són el de begudes alcohòliques i tabac, el d'ensenyament i el d'aliments i begudes no alcohòliques. La taxa de variació interanual de la inflació subjacent, tant a les Illes com a Espanya, també continua a la baixa.

Els ingressos familiars i la demanda interna a Espanya continuen disminuint. Tot i això, d'acord amb les dades de la Comptabilitat nacional trimestral d'Espanya, en el tercer trimestre del 2013 es frena considerablement la caiguda de la despesa en consum final. L'indicador mensual de confiança del consumidor corresponent al mes de gener repunta amb força i, per part dels consumidors, milloren tant la valoració de la situació actual com les expectatives de futur. El 2013, si bé les dades anuals de matriculació de vehicles reflecteixen una notable davallada respecte del 2012, en els darrers mesos es percep una recuperació significativa, especialment en la matriculació de turismes. D'altra banda, el consum d'energia elèctrica i el de productes petrolífers evolucionen en sentit oposat i continuen visiblement a la baixa.

El 2013 l'evolució de les diferents figures tributàries ha estat molt dispar, si bé tant el grup dels impostos competència exclusiva de la Comunitat Autònoma com el dels de competència compartida mostren en conjunt increments interanuals. En el primer grup, la recaptació per transmissions

patrimonials i la de l'impost de successions i donacions mostren variacions positives en el conjunt del 2013, mentre que la taxa de joc i el tribut sobre actes jurídics documentats cauen. El dèficit en termes de comptabilitat nacional de les Illes Balears fins al novembre queda per sota del límit fixat pel Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

L'evolució d'alguns indicadors de la inversió evidencia una situació de debilitat. El crèdit, tant al sector privat com a les administracions públiques, decreix significativament en el tercer trimestre del 2013 i les activitats productives són les més afectades. La creació de societats mercantils, especialment en el darrer trimestre del 2013, perd part del dinamisme mostrat en el primer semestre del 2013, i, així mateix, la constitució d'hipoteques continua a la baixa. Altres indicadors, en canvi, manifesten una progressió més positiva. La matriculació de vehicles de càrrega es recupera de manera considerable durant el segon semestre, fonamentalment gràcies a les ajudes al sector de l'automòbil.

L'apartat de medi ambient analitza alguns indicadors de sostenibilitat del turisme a les Illes Balears. Així, s'estudien l'índex de pressió humana per illes i l'evolució de la capacitat d'allotjament total. També s'han calculat mesures de l'estacionalitat turística i la seva translació al mercat laboral. Es continua amb l'estudi de la taxa d'immigració i del parc de vehicles per habitant. Els apartats següents estan dedicats al subministrament d'aigua i al tractament necessari de les aigües residuals. La demanda d'energia elèctrica per capita tanca l'apartat.

La monografia inclosa en aquest BUTLETÍ ha estat elaborada per la Direcció General d'Economia i Estadística i estudia l'evolució recent del sector del comerç a les Illes Balears. Després d'una breu explicació de les fonts emprades per dur a terme l'estudi, s'analitzen l'aportació del comerç al VAB total, l'evolució de la xifra de negoci i del nombre d'empreses, i les principals magnituds relacionades amb l'ocupació en aquesta activitat. Finalment, s'exposen algunes ràtios relacionades amb la inversió en actius materials.

I. ENTORN

1 Internacional

Taula 2. Indicadors internacionals i de la Unió Europea

	PIB			Taxa d'atur			Inflació		
Estats Units	4t Trimestre	2,7	→	desembre	6,7	→	gener	1,6	→
Japó	3r Trimestre	2,4	↗	novembre	4,0	→	desembre *	1,6	→
Unió Europea	4t Trimestre	1,0	→	desembre	10,7	→	desembre *	1,0	→
Regne Unit	4t Trimestre	2,8	↗	octubre	7,2	→	desembre	2,0	→
Zona euro	4t Trimestre	0,5	→	desembre	12,0	→	gener *	0,7	→
Alemanya	4t Trimestre	1,4	→	desembre	5,1	→	desembre	1,2	→
França	4t Trimestre	0,8	→	desembre	10,8	→	desembre	0,8	→
Itàlia	4t Trimestre	-0,8	↗	desembre	12,7	→	desembre	0,7	→
Espanya	4t Trimestre	-0,1	↗	desembre	25,8	→	desembre	0,3	↘

Font: EUROSTAT, Bureau of Labor Statistics of United States, Japan Ministry of Internal Affairs and Communications, .

Dades estacionalitzades pel PIB i la taxa d'atur. Inflació: Indicador de preus de consum Harmonitzat.

Les fletxes indiquen la variació amb la xifra del mateix període de l'any anterior.

*Provisional.

Segons el Fons Monetari Internacional (FMI) l'activitat mundial durant el segon semestre del 2013 s'enforteix i s'espera que encara millori el 2014 (3,7%) i el 2015 (3,9%) gràcies a la recuperació de les economies avançades. No obstant això, continuen els riscos en algunes d'aquestes economies, per la qual cosa s'ha de mantenir la política monetària i la consolidació fiscal. En general, es preveu que el creixement dels mercats emergents i en desenvolupament augmenti fins al 5,1% el 2014 i fins al 5,4% el 2015. En el segon semestre de l'any passat el comerç mundial va millorar,

empès per la demanda final de les economies avançades. En els mercats emergents s'impulsaren les exportacions, mentre que la demanda interna fou moderada, excepte a la Xina. Les perspectives de creixement per al 2014 que es mostren en la taula 3 són positives en tots els casos. Els Estats Units i el Regne Unit, seguits del Japó i d'Alemanya, encapçalen el creixement. Itàlia i Espanya són els països que presenten taxes de creixement més baixes.

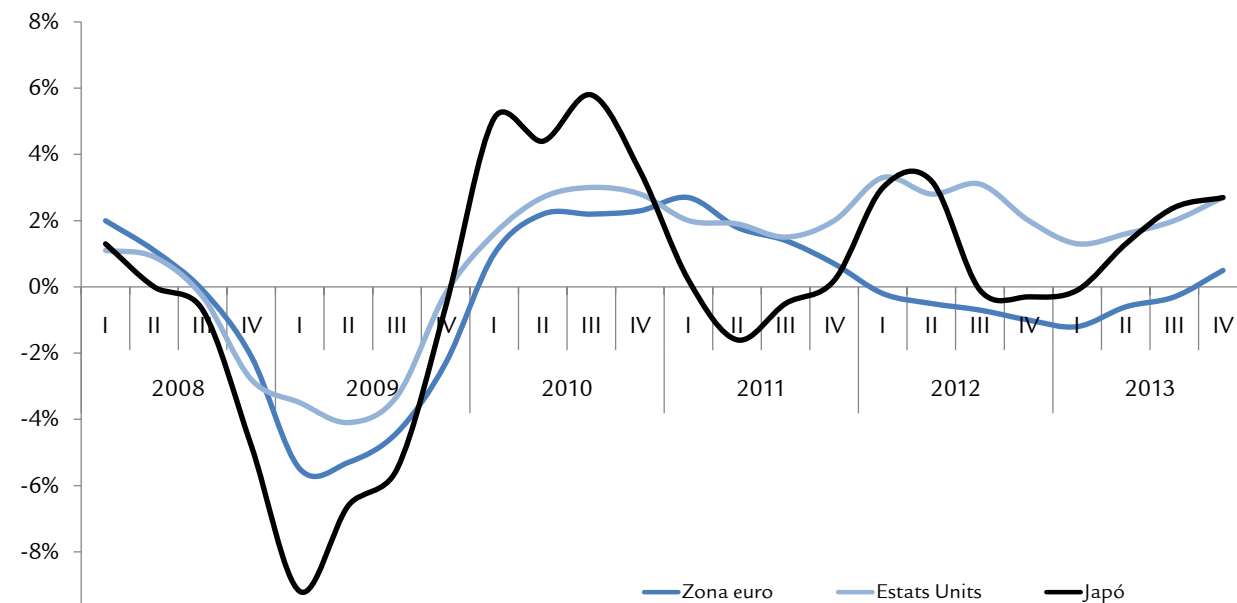
S'ESPERA QUE L'ACTIVITAT MUNDIAL MILLORI EL 2014 I EL 2015.

Taula 3. Previsions internacionals per al 2014

	PIB	Taxa d'atur	Inflació
Estats Units	2,8	7,4	1,5
Japó	1,7	4,3	2,9
Unió Europea (zona euro)	1,0	12,2	1,5
Alemanya	1,6	5,5	1,8
França	0,9	11,1	1,5
Itàlia	0,6	12,4	1,3
Regne Unit	2,4	7,5	2,3
Espanya	0,6	26,7	1,5

Font: FMI- World Economic Outlook (PIB: gener 2014 i la resta d'octubre 2013)

Gràfic 1. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona euro (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Font: EUROSTAT.

Estats Units d'Amèrica

Janet Yellen, nova presidenta de la Reserva Federal (Fed), continuarà la retirada gradual d'estímul monetaris iniciada pel seu predecessor, sempre que es confirmi la millora de l'activitat econòmica i de les condicions del mercat laboral. Aquest anunci ha afavorit els índexs borsaris i l'estabilitat dels mercats de deute. El creixement dels Estats Units en el quart trimestre del 2013 és d'un 2,7% respecte del mateix període de l'any anterior. El primer mes del 2014 la taxa d'atur descendeix fins al 6,6%, la més baixa d'ençà del 2008. En aquest mateix mes, la inflació es manté en l'1,6%. Segons l'FMI el 2014 l'economia dels Estats Units millorarà i presentarà un creixement del PIB del 2,8%, una taxa d'atur del 7,4% i un increment de l'1,5% en els preus de consum. Finalment cal comentar que la Cambra de Representants dels Estats Units ha arribat a un acord d'estabilitat pressupostària fins a l'any 2015, que implica una reducció de la despesa.

Japó

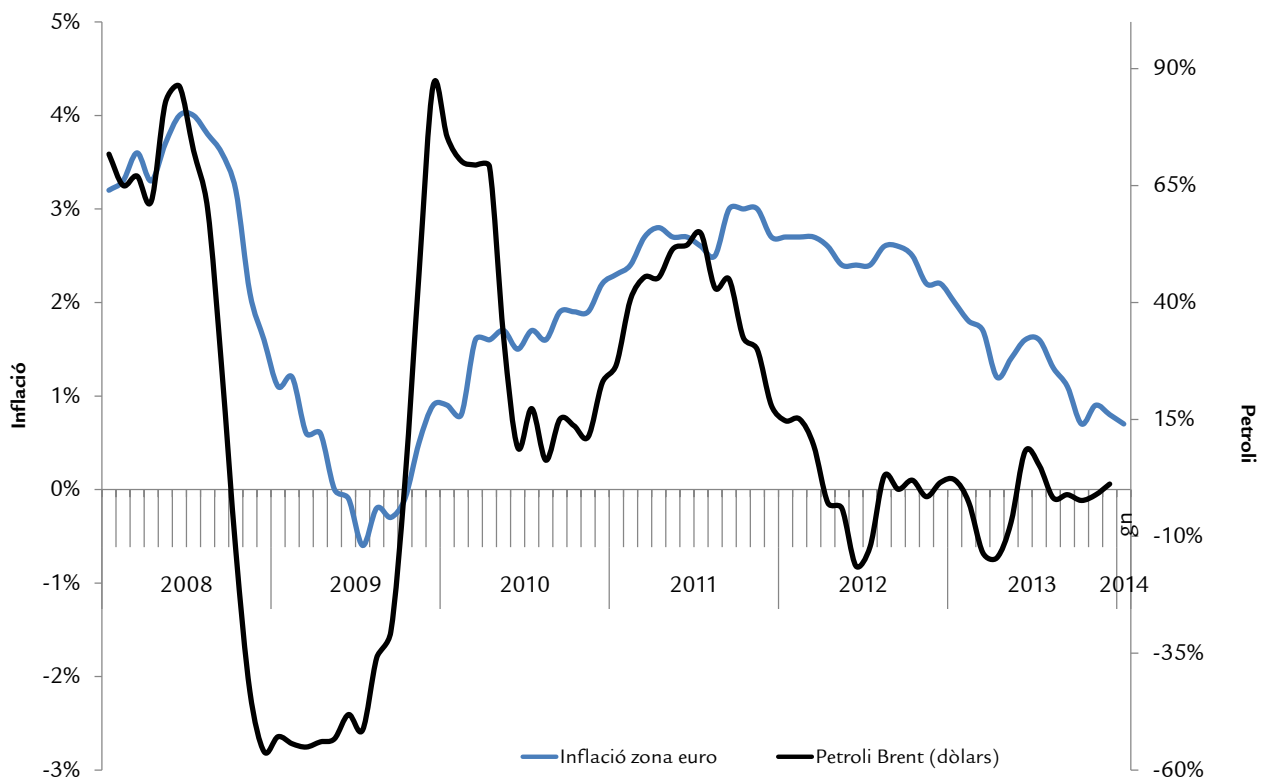
L'economia japonesa presenta un creixement interanual d'un 2,4% en el tercer trimestre, cosa que representa 1,1 punts percentuals més que en el trimestre anterior. Pel que fa a la inflació, el desembre del 2013 els preus de consum pugen un 1,6%, mentre que en el mateix període de l'any anterior es registrava un abaratiment del 0,1%. La taxa d'atur del Japó

continua en un dels nivells més baixos de totes les economies desenvolupades: un 4,0% el novembre passat. Segons l'FMI, l'estímul fiscal temporal de principi del 2014 del Govern nipó hauria de compensar en part l'augment dels impostos al consum. S'espera que el creixement anual es mantengui sense canvis en l'1,7% el 2014, dada que minva el 2015 fins a quedar en l'1,0%.

Xina

La Xina lidera el comerç mundial. El valor dels intercanvis de mercaderies al tancament del 2013 amb origen o destinació a l'economia asiàtica supera en tres bilions d'euros els Estats Units, segons les dades de l'Administració duanera xinesa. Durant el primer trimestre del 2013 l'economia de la Xina creix un 7,7%, i en termes trimestrals la variació arriba a l'1,6%. El gener d'enguany la inflació és del 2,5% i el l'encariment dels preus a les ciutats arriba al 2,6%, i a les àrees rurals, al 2,2%. El menjar s'encareix un 3,7%, i la resta de productes ho fan un 1,9%. En el segon semestre del 2013 es produeix a la Xina una recuperació motivada per l'acceleració de la inversió en infraestructures, però segons la previsió de l'FMI es tracta d'una recuperació temporal a causa de les mesures destinades a frenar el creixement del crèdit i l'augment del cost del capital. Així, es preveu que la variació del PIB se situï lleugerament per davall de la dels anys anteriors (un 7,5% el 2014 i un 7,3% el 2015).

Gràfic 2. Variació interanual del preu barril Brent i inflació a la zona euro

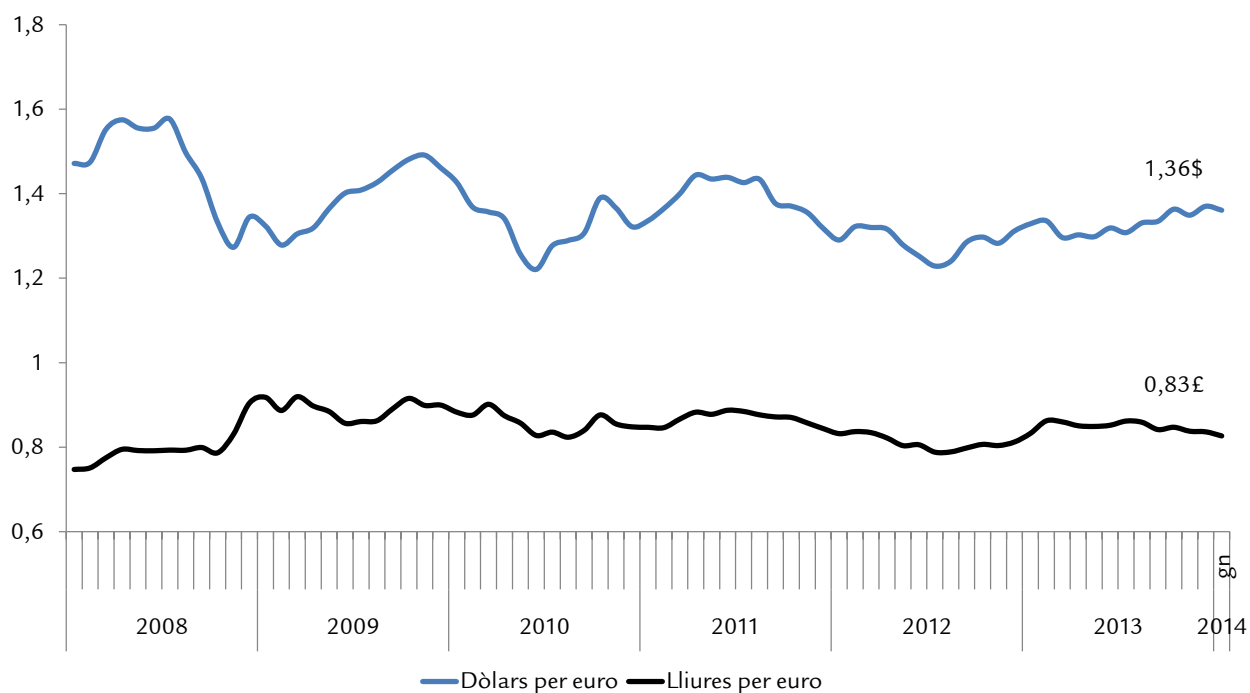
Font: EIA, EUROSTAT.

Des de principi del 2011, el preu del petroli es va mantenir pràcticament tots els mesos per sobre de la barrera de 100 dòlars per barril i el març del 2012 va arribar al màxim dels darrers cinc anys (125,45 \$). D'aleshores ençà, el preu del cru es redueix lentament i el mes de desembre del 2013 el barril Brent s'intercanvia a 110,8 dòlars, similar al preu de fa un any. Per a l'any 2014 l'Agència Internacional de l'Energia (AIE) estima que en el món es consumiran 92,5 milions de barrils per dia, és a dir, 1,3 milions de barrils per dia més que l'any passat, atès el context de recuperació econòmica. Segons l'informe sobre les perspectives energètiques mundials de l'AIE, les grans diferències regionals en els preus de l'energia afectaran la competitivitat industrial. S'està produint un canvi en el sector energètic, atès que els grans

importadors es van convertint en exportadors i que països que havien destacat com a grans exportadors ara lideren el creixement de la demanda mundial. També l'auge del petroli i del gas no convencionals i de les energies renovables està transformant la concepció de la distribució dels recursos energètics mundials. El centre de la demanda d'energia s'està traslladant cap a les economies emergents (Xina, Índia i Orient Mitjà), cosa que implicarà incrementar fins a un terç el consum mundial d'energia. El sector de l'energia, font de les dues tercers parts de les emissions mundials de gasos d'efecte hivernacle, serà clau per assolir els objectius climàtics.

El 2014 LA DEMANDA DE PETROLI SERÀ DE 92,5 MILIONS DE BARRILS PER DIA, 1,3 MILIONS MÉS QUE L'ANY ANTERIOR.

Gràfic 3. Evolució del tipus de canvi de l'euro

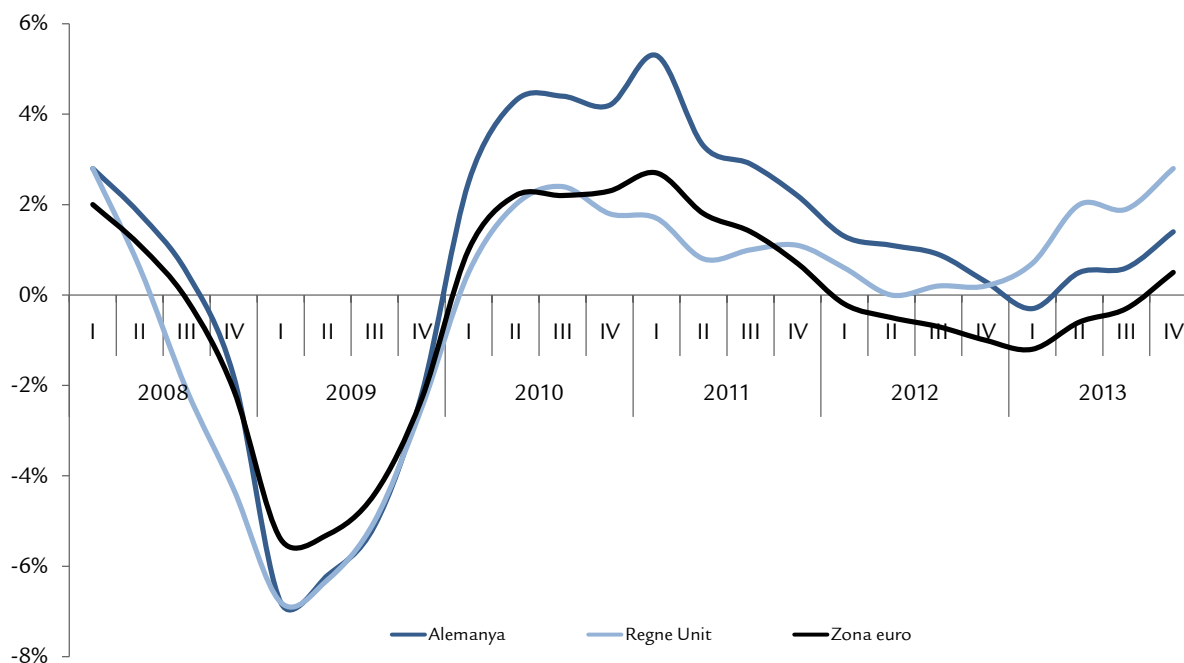
Font: BCE.

Pel que fa al mercat de divises, l'euro s'aprecia respecte del dòlar fins a assolir nivells de l'any 2011. El mes de gener del 2014 el canvi se situa en 1,36 dòlars per euro. El mes de gener del 2014 la lliura esterlina es canvia a 0,83 lliures per euro i mostra una evolució més estable que la relació dòlar-euro.

D'altra banda, la devaluació del pes argentí augmenta la inquietud dels inversors internacionals respecte dels països emergents, alguns dels quals acumulen forts desequilibris macroeconòmics.

2 Unió Europea

Gràfic 4. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual ajustada d'estacionalitat)

Font: EUROSTAT.

Les dades del quart trimestre del 2013 mostren una evolució interanual a la zona euro que passa a ser positiva (0,5%), i en termes intertrimestrals el PIB augmenta un 0,3%. El mes de desembre del 2013 la taxa d'atur de la zona euro és del 12,0% de la població activa. Pel que fa a la Unió Europea, el creixement interanual del quart trimestre arriba a un 1,0%, mentre que l'intertrimestral és del 0,4%. La taxa d'atur del conjunt de la Unió Europea se situa al mes de desembre en el 10,7%, i la inflació, en l'1,0%. L'Eurostat estima que el desembre del 2013 hi ha en situació d'atur 26 milions de persones a la Unió Europea i 19 milions de persones a la zona euro. Aquest mateix mes, les taxes d'atur més baixes corresponen a Àustria (4,9%), Alemanya (5,1%) i Luxemburg (6,2%). En canvi, els països amb les taxes d'atur més altes són Grècia (el 27,8% a l'octubre) i Espanya (25,8%).

Les perspectives del Fons Monetari Internacional indiquen que la zona euro tancarà el 2013 amb una variació negativa del PIB del 0,4%, situació que millora per al 2014 (1,0%) i per al 2015 (1,4%). La taxa d'atur prevista per a la zona euro és del 12,2%, i els preus s'incrementarien fins a l'1,5% interanual. La inflació estimada de la zona euro per al mes de gener del 2014 és del 0,7%, una dècima més que al mes de

desembre. El increment més elevat dels preus es produeix en el menjar, l'alcohol i el tabac. Al mes de desembre la inflació a la zona euro és del 0,8%, i a la Unió Europea, de l'1,0%. El Banc Central Europeu decideix mantenir els tipus d'interès en el mínim històric del 0,25% malgrat la baixa taxa d'inflació. La primera estimació el desembre de 2013 de la balança comercial de béns a la zona euro respecte a la resta del món dona un superàvit de 13,9 milers de milions d'euros, mentre que en el mateix mes de l'any anterior va ser de sols 9,8 milers de milions d'euros. En el tercer trimestre del 2013 el deute públic de la zona euro arriba al 92,7% del PIB, mentre en el mateix període de l'any anterior era superior (93,4%).

LA ZONA EURO CREIX UN 0,5% EN EL QUART TRIMESTRE DEL 2013.

Alemanya

L'economia alemanya incrementa el seu PIB un 1,4% interanual en el quart trimestre del 2013 i un 0,4% intertrimestralment. L'FMI preveu una millora de l'economia germànica, que tanca el 2013 amb un 0,5% i s'accelera el 2014 fins a arribar a una taxa anual de l'1,6%. El mes de desembre del 2013, Alemanya continua mantenint una de

les taxes d'atur més baixes de tota la Unió Europea (5,1%). La inflació en el darrer mes de l'any és d'un 1,2%, 0,8 punts per sota de la del mateix mes de l'any anterior. En el tercer trimestre del 2013, el deute públic sobre el PIB se situa en el 78,4%.

L'FMI PREVEU QUE L'ANY 2014 L'ECONOMIA ALEMANYA S'ACCELERARÀ FINS A L'1,6%.

França

L'economia francesa mostra un creixement interanual positiu en el quart trimestre del 2013 (0,8%). En termes intertrimestrals, el creixement se xifra en el 0,3%. L'FMI considera que el país gal tancarà el 2013 amb un increment de la producció del 0,2%, i preveu una lleugera millora per al 2014 (0,9%). La inflació del mes de desembre del 2013 se situa en el 0,8%, per sota de la mitjana europea. Per la seva banda, el darrer mes del 2013 la taxa d'atur és similar a la de l'any anterior i se situa en el 10,8%, també en sintonia amb la mitjana de la Unió Europea. El deute públic en el tercer trimestre del 2013 representa el 92,7% del PIB.

Itàlia

Itàlia continua en recessió i en termes interanuals cau un

0,8% en el quart trimestre del 2013. L'anàlisi més a curt termini que ofereixen les taxes intertrimestrals mostra que se superen lleugerament les taxes negatives en el tercer (0,0%) i en el quart trimestres (0,1%). L'FMI preveu que Itàlia tancarà el 2013 amb una contracció de l'1,8% i estima que començarà a créixer el 2014 (0,6%). El tercer trimestre del 2013 Itàlia va ser dels països amb més proporció de deute públic sobre el PIB, un 132,9%. La inflació interanual es frena gairebé dos punts al desembre respecte del mateix període de 2012 fins a situar-se en el 0,7%. La taxa d'atur evoluciona amb continus increments i el desembre del 2013 se situa en el 12,7%, mentre que el desembre del 2012 era de l'11,5%.

Regne Unit

El quart trimestre del 2013 l'economia del Regne Unit continua millorant i creix fins al 2,8%, en termes interanuals i l'evolució intertrimestral també és positiva (0,7%). Segons l'FMI, el 2013 el creixement del PIB britànic serà positiu (1,7%), i encara serà més elevat durant el 2014 (2,4%). La taxa d'atur del mes d'octubre del 2013 (darrera dada disponible) és del 7,2%, cinc dècimes inferior a la dada del mes d'octubre del 2012. La inflació del mes de desembre marca un encariment dels preus del 2,0%, més de mig punt per sobre de la dada de fa un any. Pel que fa al deute públic, arriba al 89,1% del PIB.

3 Espanya

El Fons Monetari Internacional publica al mes de gener les previsions de creixement de les economies mundials. Per a Espanya, estima un creixement negatiu de l'1,2% per a l'any 2013 i que es recuperarà el 2014 amb un 0,6% més de PIB, el qual s'accelerà el 2015 amb un creixement del 0,8%. Segons l'OCDE les perspectives per a Espanya són lleugerament millors: un 0,5% de creixement el 2014 i un 1,0% el 2015, i indica una millora general en tots els components de la demanda amb vista al 2015.

En l'estimació avançada de la comptabilitat trimestral, l'INE

calcula per al quart trimestre del 2013 una variació interanual del -0,1%, després d'un any de taxes negatives que anaren del -0,6% en el quart trimestre del 2011 fins al màxim del -2,1% en el quart trimestre del 2012. Aquest resultat es produeix com a conseqüència d'una aportació menys negativa de la demanda nacional i d'una aportació positiva, encara que decreixent, de la demanda externa. Pel que fa a la variació trimestral, l'INE la situa en el 0,3%, superior en dues dècimes a la registrada el trimestre anterior.

L'INE ESTIMA QUE EL PIB S'HA CONTRET UN 1,2% EL 2013.

Taula 4. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola

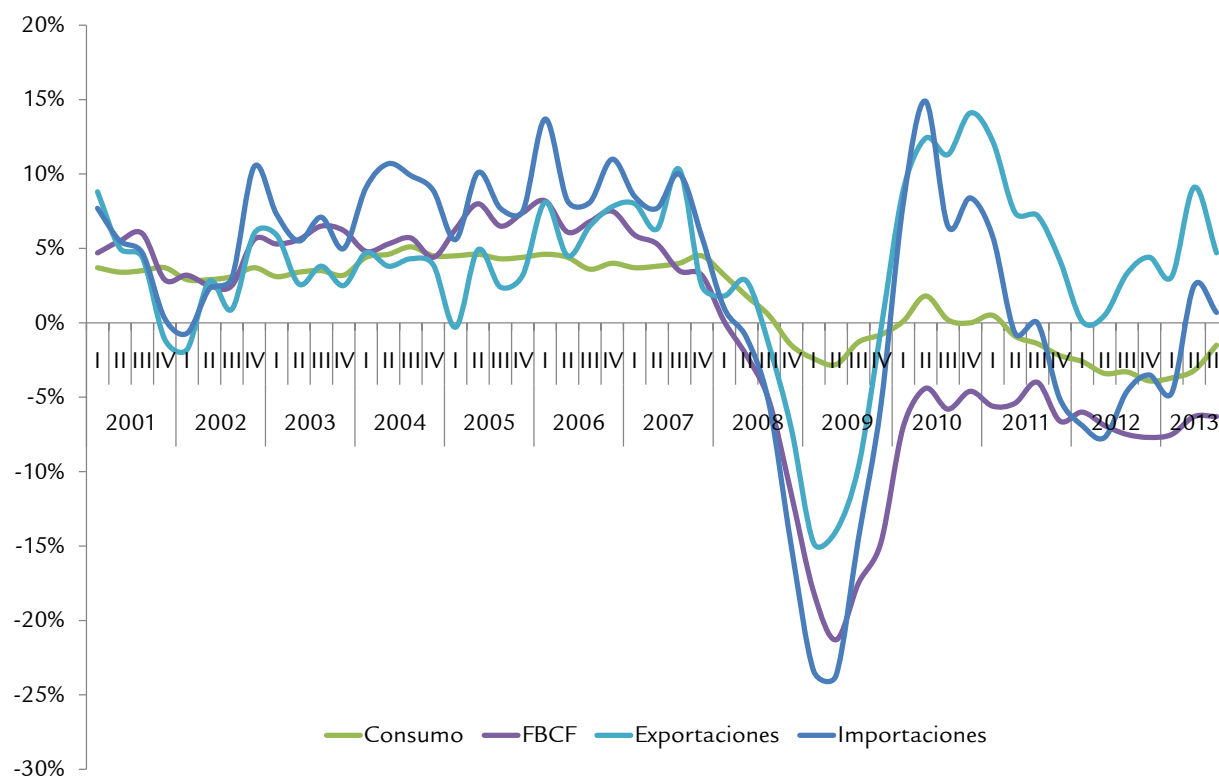
Variació Interanual (%)	2014	2015
PIB	0,5	1,0
Consum privat	-0,4	0,2
Consum públic	-2,9	-2,6
Formació bruta del capital fix	-1,6	-0,1
Demanda nacional (contribució al creixement)	0,0	0,0
Exportació de béns i serveis	5,4	6,5
Importació de béns i serveis	0,7	3,1
Demanda exterior (contribució al creixement)	1,6	1,4
Inflació	0,5	0,6
Taxa d'atur	26,3	25,6

Font: OCDE Economic Outlook, analysis and forecasts, novembre 2013

En el tercer trimestre del 2013 la contribució al creixement agregat de la demanda nacional (-2,5 punts) és superior en més d'un punt a la registrada el trimestre anterior. Aquesta millora es produeix gràcies a la despesa en consum final, que passa d'un decreixement interanual del 3,2% a un del 1,5% en el tercer trimestre. Cal destacar que la despesa en consum final de les administracions públiques i la de les institucions al servei de les Illes sense ànim de lucre tornen a mostrar taxes de creixement positives (un 0,3% i un 0,2%, respectivament)

després de més de dos anys de caigudes. La despesa en consum final de les Illes, que representa més del 70% del consum final, és en el tercer trimestre un 2,2% inferior a la dels mateixos mesos del 2012, tot i que representa la caiguda més suau dels sis trimestres anteriors. En canvi, la formació bruta de capital fix no presenta símptomes de millora i manté la variació de un -6,3% respecte del tercer trimestre del 2012. Els actius fixos materials dedicats a la construcció continuen mostrant variacions interanuals de dues xifres negatives.

Gràfic 5. Evolució dels components de la demanda

Font: INE.

L'evolució de les exportacions i les importacions mostra una caiguda pronunciada a partir del tercer trimestre de l'any 2008, per recuperar-se a partir del primer trimestre del 2010. Les exportacions augmenten un 4,7% interanual en

el tercer trimestre del 2013, davant un 9,1% en el trimestre anterior. Les importacions segueixen un alentiment semblant i augmenten un 0,7% en el tercer trimestre, mentre que en el segon la variació positiva fou del 2,5%.

Taula 5. Evolució de l'economia espanyola

Dades corregides d'efectes estacionals i de calendari. Taxes de variació interanual (en %)

Volum encadenat referència 2008

Trimestre	2011				2012				2013			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV (avanç)
Sector agropesquer	6,0	6,1	5,4	4,9	-6,9	-12,6	-11,2	-12,7	-6,3	0,5	-2,1	-
Indústria i energia	6,3	3,3	2,4	-1,1	-1,7	-0,7	0,2	0,4	-3,0	-2,6	-1,0	-
Construcció	-11,0	-9,4	-7,8	-7,8	-9,1	-8,6	-8,7	-7,7	-6,0	-6,5	-6,2	-
Serveis	1,8	1,6	1,2	1,1	0,7	-0,1	-0,4	-1,1	-1,1	-0,9	-0,5	-
PIB a preus de mercat	0,6	0,3	-0,0	-0,6	-1,2	-1,6	-1,7	-2,1	-2,0	-1,6	-1,1	-0,1

Font: INE.

Des de la perspectiva de l'oferta, tots els sectors evolucionen negativament en el tercer trimestre. L'agricultura presenta una taxa del -2,1%, i la indústria, del -1,0%. La construcció és el sector amb la variació més negativa (-6,2%) i els serveis situen la caiguda en mig punt percentual. Tot i això, s'espera que el signe del sector dels serveis millori, ja que Espanya va rebre més de tres milions de turistes internacionals el passat gener, la qual cosa suposa un augment interanual del 12,3%. És manté així la tendència positiva registrada des de principi del 2013.

Segons el Departament de Duanes i Imposts Especials de l'Agència Tributària, el mes de desembre del 2013 la balança comercial registra un dèficit de 1.830 milions

d'euros a Espanya, un 41,4% superior al del mateix mes de l'any anterior. L'ampliació d'aquest desequilibri es produeix a causa del component no energètic, atès que el dèficit energètic es redueix un 2,7%, alhora que el preu del barril del petroli importat descendeix un 3% en euros. Les exportacions augmenten un 2,9% interanual i les importacions s'incrementen un 5,6% interanual.

Les dades del Banc d'Espanya del tercer trimestre del 2013 indiquen que el deute públic segons el Protocol de dèficit excessiu és de 1.022.496 milions d'euros, el 93,4% sobre el PIB. El mes de febrer del 2014 el deute públic d'Espanya a deu anys es finança al 3,60%, mentre que el d'Alemanya ho fa a l'1,69% i el dels Estats units al 2,75%.

II. ILLES BALEARS

Taula 6. Evolució de l'economia balear

	Taxes de variació del VAB a preus constants (en %)																
	Anual					Trimestral											
	2009	2010	2011	2012	2013	2011				2012 (p)				2013 (a)			
			(p)	(a)		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Illes Balears	-2,7	-0,9	0,6	0,0	0,3	0,3	0,6	1,0	0,4	0,1	-0,2	0,1	0,0	0,0	0,3	0,6	0,4
Sector agropesquer	-0,4	-0,4	0,3	-0,5	1,5												
Indústria	-3,5	-2,8	-1,4	-0,8	-1,1	-1,8	-1,5	-1,0	-1,3	-0,8	-0,8	-0,7	-0,9	-0,8	-0,9	-1,3	-1,6
Construcció	-8,6	-6,3	-4,4	-5,5	-5,4	-4,1	-4,2	-4,5	-4,8	-4,8	-5,1	-5,7	-6,2	-6,1	-5,5	-5,2	-4,7
Serveis	-2,0	-0,1	1,2	0,6	1,0	1,0	1,2	1,7	1,0	0,8	0,4	0,7	0,7	0,7	1,0	1,3	1,1

Font: Conselleria d'Economia i Competitivitat.

p: provisional. a: avanç.

L'any 2013 el creixement de les Illes Balears s'estima en un 0,3%, la qual cosa confirma la recuperació econòmica. Segons les dades de l'Institut Nacional d'Estadística, el conjunt d'Espanya presenta un retrocés real del PIB d'un 1,2% respecte de l'any 2012. En ambdós casos es preveu que la millora es perllongui també al llarg del 2014 i es registrin variacions properes al punt percentual.

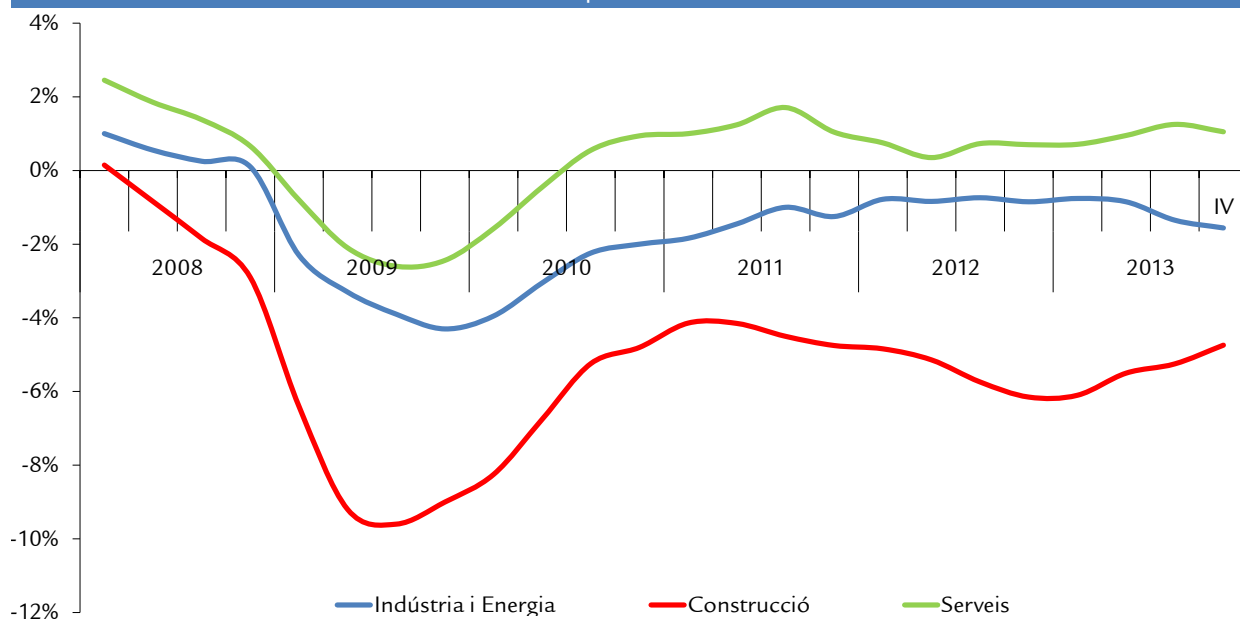
El darrer trimestre del 2013 la variació interanual del VAB a les Illes Balears és de quatre dècimes, la qual cosa representa un cert alentiment respecte del tercer trimestre. Tot i això, les activitats relacionades amb els serveis mantenen el dinamisme i incrementen el valor afegit un 1,1% en comparació dels darrers tres mesos del 2012. La construcció és el sector amb els retrocessos més importants (-4,7%) i la indústria agreuja la caiguda per segon trimestre consecutiu (-1,6%). Totes les illes tanquen el 2013 amb taxes de creixement positives, si bé Mallorca mostra els increments més baixos.

Els excel·lents resultats del sector turístic en els mesos de temporada alta no han tingut continuïtat en els mesos d'hivern. Així, si bé es manté la creació neta d'ocupació i s'aconsegueix reduir l'atur registrat, el ritme al qual s'assoleix és més moderat que en els mesos d'estiu. Malgrat això, el còmput del total anual mostra millores en les principals magnituds. La facturació del sector dels serveis augmenta amb força en la mitjana del 2013, especialment empesa per l'hostaleria (13,1%), que a més també incrementa l'índex d'ocupació (6,2%). Les variacions interanuals significatives dels mesos d'estiu es redueixen a la meitat en el darrer mes del 2013 en pràcticament totes les branques dels serveis,

però mantenen el caire positiu. Un fet semblant succeeix en el cas del transport aeri, que marca nous màxims històrics en el nombre de passatgers arribats en temporada alta, però baixa els nivells de l'any anterior en els darrers mesos. El sector de la construcció mostra unes taxes menys negatives gràcies als projectes relacionats amb l'activitat turística i a l'important augment de la licitació pública. En canvi, la part residencial no mostra signes de recuperació. Quant a la indústria, no es registren taxes positives d'ençà del 2008, malgrat que les caigudes mantenen un to suau. El nombre d'assalariats i el d'autònoms presenten evolucions diferents: mentre els primers agreugen les taxes negatives, en el segon cas es produeixen símptomes de recuperació del dinamisme. El 2013 la demanda d'energia elèctrica ha estat inferior a la del 2012, si bé el factor principal són les condicions meteorològiques.

L'activitat de les Pitiüses mostra el dinamisme més elevat de l'arxipèlag balear i enllaça per tercer trimestre consecutiu taxes de creixement superiors al punt percentual. Tant els resultats de la campanya turística com el nombre d'afiliats a la Seguretat Social o el transport de passatgers resulten més favorables a Eivissa i Formentera que a la resta d'illes. Menorca deixa enrere els trimestres de taxes negatives i tècnicament surt de la recessió econòmica. Així, l'illa més septentrional presenta la primera caiguda de l'atur registrat anual en set anys i l'afiliació a la Seguretat Social s'accelera més d'un 2%. Mallorca també mostra un canvi de tendència i incrementa la producció d'un any enrere, si bé a un ritme més lent que la resta d'illes: tanca el 2013 amb una taxa de creixement interanual de dues dècimes.

Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors

Font: DGEE.

1 Agropesquer

Agricultura

Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, la ramaderia i la pesca

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)						
2007	2008	2009	2010	2011	2012 (p)	2013 (a)
2	0,8	-0,4	-0,4	0,3	-0,5	1,5

Font: Conselleria Economia i Competitivitat.

a: avanç. p: provisional.

El sector agropesquer tanca l'any 2013 amb una taxa de creixement de l'1,5%. Per a enguany, malgrat que es manté

la previsió de creixement positiu, se suavitza i s'estima un creixement per al sector primari del 0,8%.

Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social en l'agricultura

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	desembre	5.243	↘	-7,7
Mallorca	desembre	4.262	↘	-8,3
Menorca	desembre	601	→	-1,8
Eivissa	desembre	365	↘	-9,2
Formentera	desembre	15	→	0,0

Font: TGSS.

El desembre del 2013, el nombre d'afiliats a la Seguretat Social en agricultura i ramaderia arriba a 5.243 persones, un 7,7% menys que el desembre de l'any passat. La disminució en el nombre d'afiliats és present a totes les illes i a les Pitiüses la variació interanual és la més negativa.

Durant el període 2007-2013, prorrogat a 2014, les Illes Balears han percebut una mitjana de 30 milions d'euros anuals en ajudes comunitàries entre pagaments directes de la Política Agrària Comuna (PAC) i les ajudes cofinançades del Programa de Desenvolupament Rural (PDR). Per al període 2015-2020, el repartiment de les ajudes directes de la PAC, encara està pendent de concretar-se. Pel que fa a les ajudes del PDR, es preveu un increment del finançament europeu entorn d'un 28% per a les Illes Balears (de 47,5

milions d'euros a 61) arran de l'aprovació per acord de la Conferència Sectorial d'Agricultura i Desenvolupament Rural per a Assumptes Comunitaris de la distribució autonòmica dels fons FEADER corresponents al Pla de Desenvolupament Rural per al període 2015-2020. Destaca alhora l'aprovació del Pla d'Activació Socioeconòmica del Sector Forestal 2014-2020 per impulsar i contribuir a la diversificació de l'activitat econòmica del medi rural en aquest sector, augmentar el nombre d'explotacions forestals i aconseguir superfícies econòmicament eficients per a una gestió forestal sostenible. Entre altres assumptes, s'acorda també el repartiment de 5.510 drets de plantació de vinyes procedents de la reserva natural per a la campanya 2013/2014 amb una assignació provisional de 45 noves hectàrees per a les Illes Balears.

Taula 9. Indicadors de l'agricultura

		Darrera dada		Variació interanual (%)			
Mercat central de Mallorca		Tones	PMP	Tones		PMP	
Fruita	gener-desembre	1.094	1,2	↗	5,2	↗	8,5
Hortalisses	gener-desembre	2.484	1,0	↗	4,4	↗	4,1
Patates	gener-desembre		0,6			↗	9,8
Total	gener-desembre	3.578	1,0	↗	4,7	↗	8,5
Mercaderies agràries exportades		Tones	Milers d'€	Tones		Milers d'€	
Patates	gener-desembre	17.577	10.433	↗	17,7	↗	52,8
Regne Unit	gener-desembre	6.615	3.850	↗	37,4	↗	53,4
Dinamarca	gener-desembre	4.319	2.561	↗	16,3	↗	33,0
Goma de garroff	gener-desembre	1.839	11.160	↗	14,0	↗	9,5
Alemanya	gener-desembre	285	1.825	↘	-7,1	↘	-9,2
Dinamarca	gener-desembre	398	2.657	↗	9,9	↗	10,0
Vins i licors	gener-desembre	1.458	9.016	↗	23,0	↗	25,0
Alemanya	gener-desembre	662	3.187	↗	47,1	↗	31,3
Itàlia	gener-desembre	41	107	→	-0,6	↗	8,7

Font: Mercapalma, lbestat.

PMP: preu mitjà ponderat.

En el mercat central de Mallorca, segons dades acumulades del 2013, la comercialització de fruites i hortalisses que prové de majoristes i productors és un 10,4% superior a la registrada l'any 2012. Pel que fa als productors, si bé la comercialització de fruita és fins al setembre un 1,0% inferior a la del mateix període de l'any passat, les xifres acumulades fins al darrer mes de l'any mostra un creixement positiu interanual del 4,4%. La quantia d'hortalissa comercialitzada per aquest col·lectiu també augmenta fins al desembre del 2013 (5,2%). Pel que fa als majoristes, tant el subministrament de fruita com el d'hortalissa augmenten, en conjunt, un 10,5% (un 7,3% en el cas de la fruita i un 13,6% en el cas de l'hortalissa). Aquest augment de la demanda va acompanyat d'un augment del preu mitjà, superior en el cas de la fruita (8,5%) que en el de l'hortalissa (4,1%). La patata també s'encareixen fins a un 9,8% respecte del desembre del 2012.

EL 2013 LA PRODUCCIÓ DE CEREALS A LES ILLES BALEARS AUGMENTA.

El 2013 la producció dels cereals que més es cultiven a les Illes Balears augmenta segons dades provisionals d'octubre del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient. Així, la producció de blat és de 17,9 milers de tones (un 22,9% superior a la producció de la campanya 2011-2012), en una superfície de conreu de 4.348 hectàrees (un 7,1% més que l'any passat). La producció d'ordi se situa en 55,9 milers de tones (21,3%), en una superfície de conreu de 17.869 hectàrees (un 1,1% interanual). Quant a la producció de civada, arriba a les 16.000 tones, que representa un increment d'un 15,2% respecte del mateix període de l'any 2012, tot i que la superfície de conreu en aquest cas és un 3,1% inferior (7.000 ha).

Segons dades de l'Enquesta sobre superfícies i rendiments de cultius del Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient per a l'any 2013, hi ha 23.467 hectàrees de conreu d'ametller, un 8,6% menys que l'any anterior. Actualment a Mallorca, 15.664 hectàrees es corresponen als 4.243 productors adherits a l'actual marca de garantia Ametla de Mallorca. Aquesta marca va ésser reconeguda per la Unió Europea el passat mes d'octubre, però encara es troba pendent de registre comunitari. A causa de l'augment de la demanda, motivat per una disminució de la producció d'ametlla nacional i, alhora, de la californiana, el 2013 aquest fruit sec va incrementar el preu a les Illes fins a 1,20 euros el quilogram d'ametlla amb closca i fins a 5,10 euros el quilogram d'ametlla en gra. Cal recordar que en el 2012 es pagà 0,60 euros en el primer cas i la cotització del gra fou de prop de tres euros.

El 2013, segons dades de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori, la superfície de vinya en producció a les Illes Balears ha estat de 1.374 hectàrees, un 7,7% més respecte de l'any anterior. D'aquesta superfície, 641 ha s'han emprades per producció de vi sota denominació d'origen, amb un augment del raïm produït del 3,3% respecte del 2012 (4.409.255 kg). La resta de superfície, 733 hectàrees, s'ha destinat a producció de vi de la terra, on s'ha registrat un 10,1% més de raïm produït (3.566.164 kg). El 2013 el total d'ampolles de vi creix un 5,9% respecte de l'any anterior i arriba a 51.681 hectolitres. D'aquesta producció, 29.196 hectolitres s'empraren sota les denominacions d'origen (un 3,8% més que el 2012) i 22.484 hectolitres com a vi de la terra (amb un increment d'un 8,9%). Per tipus de vi, del total d'hectolitres produïts el 50% és vi negre, el 31,5% és blanc,

i la resta, rosat. No obstant això, la producció de vi negre disminueix un 8,3% respecte de l'any 2012, mentre augmenta un 23,5% la producció de vi blanc i fins a un 28,9% la de vi rosat.

Pel que fa a les dades de producció d'oli d'oliva, en la campanya 2012/2013 es colliren 2.100 tones d'oliva i es produïren 337.000 litres d'oli d'oliva, dels quals 168.000 litres es destinaren a la producció d'oli de la denominació d'origen Oli de Mallorca. Segons dades del Consell Regulador de la Denominació d'Origen Oli de Mallorca, durant el 2013 es comercialitzaren 183.416 litres d'oli amb denominació d'origen, un 23% més que l'any anterior. El 80% del total de les vendes (147.074 l) es va fer a les Illes Balears amb un creixement del 14% respecte de l'any anterior. El 20% restant de les vendes es varen fer fora de la comunitat i destaca el creixement del 37% de la facturació a la Península i del 58% a la resta d'Europa, i també l'increment a tercers països, com ara Mèxic, Aràbia Saudita i la Xina.

AUGMENTA EL VOLUM DE LES PRINCIPALS MERCADERIES EXPORTADES.

Segons les dades acumulades fins al desembre, l'exportació de patata augmenta tant en volum (17,7%) com en valor monetari (52,8%) respecte del mateix període del 2012. Es

recupera, per tant, la demanda exterior d'aquest tubèrcul si la comparem amb les darreres dades de l'any anterior, durant el qual els valors interanuals que es registraren varen ser negatius tant en volum (-16,8%) com en valor monetari (-18,6%). El Regne Unit i Dinamarca, principals països demandants, augmenten les compres de patata tant en volum com en valor. Per a enguany, la bona germinació del cultiu i la bona climatologia vaticinen un bon inici de campanya d'exportació de patata, que habitualment s'inicia a final de febrer. Pel que fa a la goma de garrofi, la demanda exterior segueix amb una variació interanual positiva, tot i que se n'alenteix el creixement si el comparem amb anys anteriors. Així, Alemanya ha disminuït la seva demanda i presenta una taxa de variació negativa tant en volum (-7,1%) com en valor monetari (-9,2%). Dinamarca també frena la seva demanda, encara que els valors en volum i valor monetari es mantenen positius. El mercat exterior per al vi i el licor també millora, amb un augment del 23% de la demanda i del 25% del valor. Alemanya destaca com a principal país receptor de vi de les Balears, amb un increment anual de la demanda que es trasllada també a un increment anual de recaptació monetària. No obstant això, Itàlia minva les compres d'aquest producte segons les dades acumulades fins a final del 2013.

Taula 10. Indicadors de la ramaderia

Carn sacrificada en els escorxadors (tones)	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Bestiar boví	2013	2.555	↘	-3,7
Bestiar oví / Bestiar cabrum	2013	1.732	↗	2,1
Bestiar porcí	2013	3.875	↘	-2,4
Bestiar equí	2013	21	→	1,9

Font: Direcció General de Salut Pública i Consum.

Ramaderia

En els escorxadors de les Illes Balears, durant tot l'any 2013, les tones sacrificades de bestiar boví (2.555 t) disminueixen fins a un 3,7% interanual. També cau el total de carn comercialitzada de bestiar porcí (-2,4%), el preu del qual va augmentar a final d'any davant un augment de la demanda pròpia de l'època de l'any i una menor producció illenca. La carn sacrificada de bestiar oví i cabrum augmenta un 2,1% respecte del 2012, amb una baixada entorn d'un 5% del preu motivada per un excés d'oferta en el mercat.

Segons dades del Fons Espanyol de Garantia Agrària, des de l'abril del 2013 (mes d'inici de la campanya 2013-2014) els lliuraments de llet de les Balears assoleixen la xifra de 34.796 tones fins al novembre. Aquest fet representa un descens d'un 1,9% respecte del mateix període de la campanya anterior. Per al conjunt de l'Estat la caiguda de la llet se xifra en el 0,1%. Pel que fa al preu mitjà ponderat, a les Illes Balears passa de 0,307 euros per litre l'abril del 2013 a 0,350 euros

per litre al novembre. Tot i aquesta millora, continua per sota de la mitjana nacional, que se situa en 0,388 euros per litre al novembre. A aquesta diferència respecte de la Península, s'hi afegeix l'augment de prop del 7% en el preu dels pinsos per a l'alimentació del bestiar, fet que no afavoreix la viabilitat de les explotacions ramaderes lleteres de les Illes Balears. No obstant això, el sector agrari s'ha beneficiat de l'actualització de les tarifes de tractament i eliminació de residus d'origen animal originats als escorxadors. Així, enguany els pagesos i els ramaders hauran de pagar una taxa que passa de 131,5 euros a 39,45 euros per cada tona destinada a rebuig.

Pesca

El nombre d'afiliats en el sector pesquer arriba a 638 el desembre del 2013 i cau un 0,9% respecte de l'any 2012. Per illes, només les Pitiüses mantenen l'afiliació en xifres positives, perquè Mallorca i Menorca segueixen amb una taxa d'afiliació interanual negativa (un -2,2% al desembre en ambdós casos).

Taula 11. Afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears	desembre	638	→	-0,9
Mallorca	desembre	440	↘	-2,2
Menorca	desembre	87	↘	-2,2
Eivissa	desembre	78	↗	5,4
Formentera	desembre	33	↗	6,5

Font: TGSS.

La producció pesquera declarada a les Illes Balears el 2013 és de 3.520 tones, amb un valor en primera venda de 20,66 milions d'euros. En comparació del mateix període de l'any anterior (3.346 t i 20,40 M€), les dades representen un increment del 5,2% en el pes de les captures i un augment de l'1,3% en el valor econòmic. A causa de l'acceleració

més intensa en el pes respecte del valor, el preu mitjà de la producció total del peix es redueix un 3,8% (de 6,10€/kg a 5,87€/kg) i torna al preu mitjà registrat el 2011. Cal recordar que el 2012 el preu mitjà del peix va pujar un 3,9%, amb la qual cosa es va rompre la tendència de baixades dels tres anys anteriors, en què s'acumulà un decrement conjunt del 13,4%.

Taula 12. Indicadors de producció pesquera, 2013

Captures			Variació interanual (%)			
	Pes (kg)	Valor (€)	Pes (kg)		Valor (€)	
Aladroc	495.598		↗	143,6		
Gamba vermella	188.658	4.178.519	↘	-6,2	↘	-5,3
Gerret	142.496		↘	-20,7		
Rajades	141.563		↘	-13,6		
Sorell	131.523		↘	-11,1		
Musclo	129.817	502448	↘	-19,4	↗	4,2
Calamar	127.414	1.403.132	↘	-11,1	↘	-15,2
Sardina	116.030		↘	-62,6		
Llagosta		1.216.027			→	1,1
Caproig		1.110.435			↗	11,3
Gall de Sant Pere		962.113			↘	-2,1
Escamarlà		844.144			↗	24,4
Moll vermell		604.332			↗	6,4
Rap		558.627			↗	4,3
Sípia		523.478			→	1,2

Font: Direcció General de Medi Rural i Mari.

Les diferències entre les captures de l'any 2013 i les del 2012 es deuen bàsicament a causes ambientals. Quant al preu mitjà del peix, cal recordar que pràcticament està estancat des del 2010, i comparat amb el 2008 és un 13% inferior. L'evolució que ha tingut el preu es deu fonamentalment a les oscil·lacions en la producció i la demanda. A més, el 2013, com el 2012, ha estat un bon any per a les espècies pelàgiques

i per a l'aladroc, espècies que són barates, cosa que afavoreix l'abaratiment del preu mitjà del peix. També cal destacar el cas de la llampuga, en què, si bé es va incrementar el preu el 2011 i el 2012, s'ha produït l'efecte contrari el 2013, atès que se'n doblen les captures i se'n redueix el preu a la meitat en termes interanuals (de 6,6€/kg a 3,6€/kg).

2 Indústria i energia

Taula 13. Creixement del VAB de la indústria i l'energia a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)															
Anual				Trimestral											
2010	2011	2012	2013	2011				2012 (p)				2013 (a)			
			(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
-2,8	-1,4	-0,8	-1,1	-1,8	-1,5	-1,0	-1,3	-0,8	-0,8	-0,7	-0,9	-0,8	-0,9	-1,3	-1,6

Font: Conselleria d'Economia i Competitivitat.

a: avanç. p: provisional.

Indústria i energia i balança comercial

La variació interanual del **valor afegit brut** (VAB) a preus constants del quart trimestre del 2013 del sector de la indústria i l'energia accelera la caiguda i se situa en el -1,6%, tres dècimes menys que el valor registrat en el tercer trimestre (-1,3%). Així, l'exercici del 2013 es tanca, respecte del 2012, amb un retrocés de l'1,1%. D'altra banda, en el tercer trimestre del 2013, el VAB de la indústria espanyola, després de les baixades interanuals del primer i el segon trimestres (un -3,8% i un -2,3%, respectivament), detura el fort decreixement i registra una taxa interanual del -0,4%.

D'acord amb les dades de l'Enquesta de conjuntura industrial del gener, la situació de la indústria en el conjunt de l'Estat presenta una perspectiva relativament optimista. El saldo de l'**indicador de clima industrial** espanyol —basat en la cartera de comandes, en l'estoc de productes acabats i en la tendència de la producció— se situa en -9,2 punts, la qual cosa representa una millora de 7,4 punts en termes interanuals i es deu, fonamentalment, a l'augment de la cartera de comandes i de les expectatives de producció, segons el Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

D'altra banda, els **indicadors de confiança empresarial** de les Illes Balears corresponents al primer trimestre d'enguany revelen que el 8,9% dels gestors de les empreses del sector de la indústria valoren de manera favorable la marxa del negoci durant el quart trimestre de l'any, mentre que la meitat dels enquestats (50,0%) ho fan de forma desfavorable. El balanç de situació es deteriora respecte del trimestre anterior i queda en -41,1 punts, 13 punts pitjor que la mitjana de tots els sectors econòmics (-28,1 punts). Quant a les expectatives per a aquest trimestre, el primer del 2014, el 10,7% de les respostes consideren que la marxa del negoci serà favorable i el 55,4% preveu una evolució a la baixa. Així, el balanç

d'expectatives queda en -44,6 punts, molt més negatiu que el de la resta dels sectors econòmics (-34,4 punts de mitjana). D'altra banda, l'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) del sector mostra en el primer trimestre un descens de la confiança empresarial d'un 1,6% respecte del quart trimestre del 2013. Tot i això, se situa més de dos punts percentuals millor que la confiança mostrada per tots els sectors econòmics (-3,8%). Respecte dels resultats del primer trimestre de l'any passat, la confiança dels empresaris de la indústria s'incrementa un 6,0%, molt allunyada de la manifestada per tots els sectors econòmics (14,5%).

LA CONFIANÇA DELS EMPRESARIS DE LA INDÚSTRIA S'INCREMENTA UN 6,0% EN TERMES INTERANUALS.

El desembre del 2013 el sector de la indústria i l'energia a les Illes Balears té 18.294 afiliats al règim general de la **Seguretat Social** i 5.230 al d'autònoms (en total, 23.524 cotitzadors d'alta). Aquests valors representen, respecte del desembre del 2012, una davallada del 3,2% dels afiliats al règim general i, seguint la pauta observada els darrers mesos, un creixement del 0,9% de treballadors autònoms. Considerant el nombre total d'afiliats, la variació interanual és del -2,3%. El sector secundari enllaça així cinc anys amb pèrdues de afiliació interanuals.

Totes les illes perden afiliats excepte Formentera, que augmenta el nombre de treballadors un 3,4%. En qualsevol cas, les altes industrials en la pitüsa menor representen el percentatge més baix en el total de les Balears. Mallorca i Eivissa redueixen els afiliats un 1,8% i un 1,5%, respectivament. Menorca, tot i que augmenta un 1,6% el nombre d'autònoms, perd un 5,8% del total de cotitzadors, bàsicament procedents del sector manufacturer i del de subministrament d'aigua, sanejament i gestió de residus.

Taula 14. Indicadors de la indústria i l'energia

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	gener	425.308	↘	-4,6
Índex de producció industrial ¹	desembre	82,4	↗	11,3
Ocupats totals a indústria i energia	desembre	23.524	↘	-2,3
Assalariats	desembre	18.294	↘	-3,2
Autònoms	desembre	5.230	→	0,9
Ocupats segons activitats	desembre	23.524	↘	-2,9
Indústries extractives	desembre	320	↘	-3,0
Indústries manufactureres	desembre	18.340	↘	-2,3
Energia elèctrica, gas i aigua	desembre	4.864	↘	-2,4
Mallorca				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	gener	335.463	↘	-4,6
Ocupats segons activitats	desembre	18.607	→	-1,8
Indústries extractives	desembre	271	↘	-2,9
Indústries manufactureres	desembre	14.017	↘	-2
Energia elèctrica, gas i aigua	desembre	4.319	→	-1,4
Menorca				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	gener	33.454	↘	-6,1
Ocupats segons activitats	desembre	3.223	↘	-5,8
Indústries extractives	desembre	10	↘	-16,7
Indústries manufactureres	desembre	2.941	↘	-4,0
Energia elèctrica, gas i aigua	desembre	272	↘	-21,4
Pitiüses				
Energia elèctrica demandada (Mwh) ¹	gener	56.391	↘	-3,4
Ocupats segons activitats	desembre	1.671	→	-1,3
Indústries extractives	desembre	39	→	0,0
Indústries manufactureres	desembre	1.362	↘	-2,6
Energia elèctrica, gas i aigua	desembre	270	↗	5,9

Font: INE, Ibestat, TGSS, elaboració pròpia.

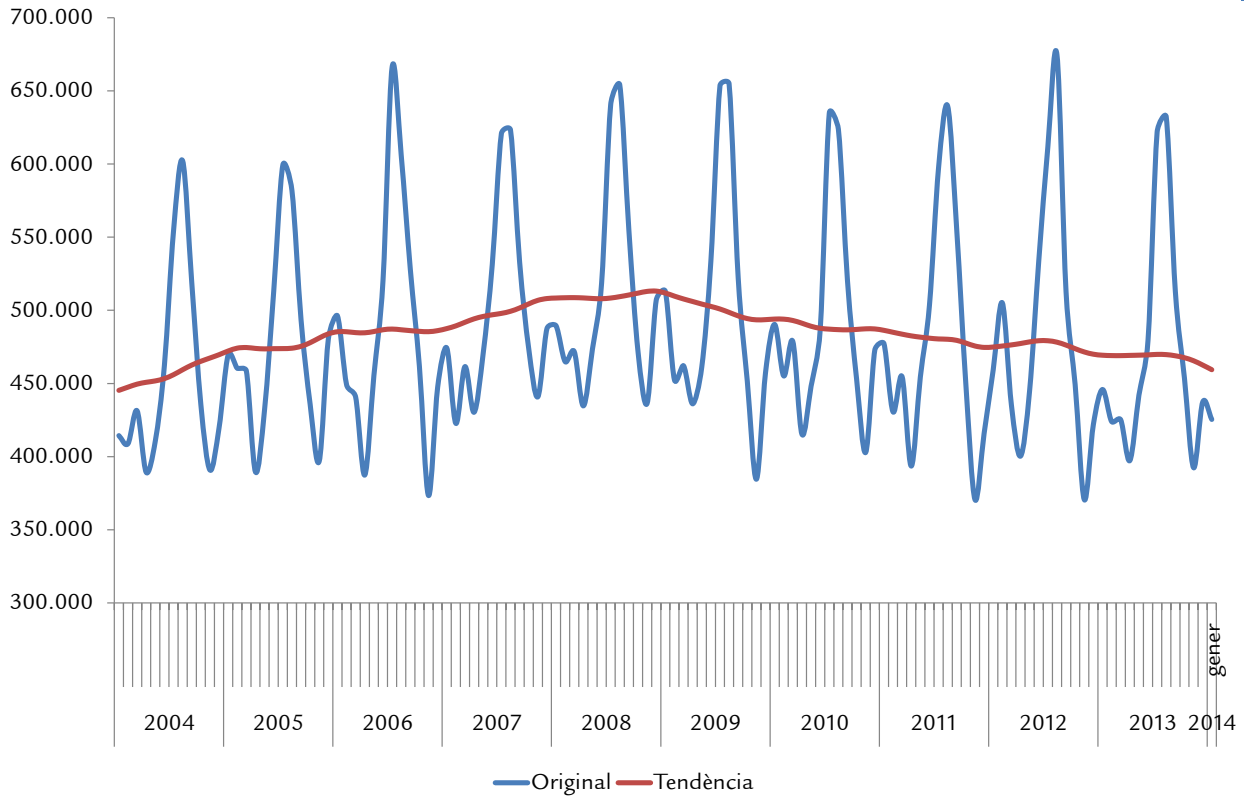
¹ La variació és de la ciclo-tendència T_{t-12} (%).

Al desembre, la variació interanual de l'índex de **producció industrial** de les Illes Balears registra un augment molt significatiu i se situa en l'11,3%. En el conjunt d'Espanya també augmenta la producció, i la taxa interanual del desembre creix un 3,5%. A l'arxipèlag, tornen a augmentar amb força els béns d'equip (86,5%) i els béns de consum no durador (7,1%). Per contra, continuen en caiguda lliure els béns de consum durador (-18,3%) i, més moderadament, els béns intermedis (-2,3%). Considerant la variació mitjana de tot el 2013, la producció industrial de les Illes retrocedeix un 4,4% interanual, mentre que Espanya, respecte del 2012, perd un 1,8%.

EL 2013, LA PRODUCCIÓ INDUSTRIAL DE LES ILLES RETROCEDEIX UN 4,4%.

D'acord amb les dades de l'IPRI corresponents al mes de desembre, els **preus industrials** a les Illes registren un repunt interanual del 15,8% —el més pronunciat de l'Estat, juntament amb el de les illes Canàries (9,5%)—, atribuïble a la forta pujada dels preus en la producció, el transport i la distribució d'energia elèctrica (30,3%). A Espanya, la taxa interanual retorna als valors positius i queda en el 0,6%. Finalment, la variació de la mitjana anual del 2013, respecte del 2012, se situa a les Illes en l'1,8% i a Espanya en el 0,6%.

Gràfic 7. Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears (MWh)

Font: Ibestat i elaboració pròpia.

Al mes de gener, la **demanda d'energia elèctrica** en el conjunt de l'arxipèlag és de 425,3 milers de megawatts, la qual cosa representa un descens intermensual del consum del 2,7% i del 4,6% en relació amb el mes de gener del 2013. En part, la baixada s'explica pel fet que el gener ha estat, en termes relatius, molt càlid, amb una temperatura mitjana mensual que supera en dos graus el valor mitjà normal del mes de gener (període de referència: 1971-2000). S'ha tractat del mes de gener amb la temperatura mitjana més alta des del 1996 i el tercer més càlid des del 1961. La davallada de la demanda elèctrica és general a totes les illes, si bé la caiguda interanual més significativa —encara que representa menys de l'1,0% de tot el consum de l'arxipèlag— correspon a Formentera (-24,5%). Eivissa registra la més moderada (-2,3%), mentre que Mallorca i Menorca redueixen el consum energètic interanual un 4,6% i un 6,1%, respectivament. D'altra banda, tenint en compte el consum elèctric acumulat durant tot el 2013, la variació respecte de l'any 2012 és d'un -2,7% en el conjunt de la comunitat autònoma.

Balança comercial

Al mes de novembre, les vendes a l'exterior milloren sensiblement respecte del mateix mes de l'any passat i el valor total de les **exportacions** s'incrementa un 6,7%. Les importacions, en canvi, registren un dels valors més baixos

dels darrers anys i la taxa interanual cau un 28,5%. La taxa de cobertura augmenta, en relació amb la del mes d'octubre, més de cent punts percentuals i se situa en el 157,1%.

Comparant les dades acumulades del període comprès entre gener i novembre amb les del mateix període de l'any 2012, les exportacions, amb una facturació de 756 milions d'euros, cedeixen un 12,5%. Les importacions també mostren un minvament (-1,7%) i arriben a 1.277 milions d'euros. En aquest període, els productes de la indústria manufacturera facturen per valor de 505 milions d'euros —un 14,5% menys que durant el mateix període del 2012— i representen el 66,8% del total exportat.

LES EXPORTACIONS CEDEIXEN UN 12,5% I LES IMPORTACIONS UN 1,7% FINS AL NOVEMBRE.

Com es pot observar en la taula, el calçat, amb una facturació acumulada de gairebé 110 milions d'euros, és la principal partida exportadora, tot i que retrocedeix més d'un 8,0%. Destaquen especialment les vendes d'articles de perfumeria i cosmètica, que augmenten la facturació un 20,9%. Per contra, disminueixen les vendes de mobles (-30,8%), d'articles i manufactures de pell i cuir (-18,5%) i de joieria i bijuteria (-9,0%).

Taula 15. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears

Principals mercats exteriors ¹ (milers d'€)	Darrera dada		Variació interanual (%)	
	gener - novembre			
Calçat	gener - novembre	109.841,8	↘	-8,3
França	gener - novembre	18.231,7	↘	-10,4
Alemanya	gener - novembre	17.241,8	↘	-20,9
Itàlia	gener - novembre	16.661,2	↘	-17,1
Regne Unit	gener - novembre	10.323,0	↘	-12,0
Perfumeria i cosmètics	gener - novembre	37.958,9	↗	20,9
Hong Kong	gener - novembre	7.254,0	↗	22,6
Regne Unit	gener - novembre	4.641,1	↗	41,1
Països Baixos	gener - novembre	4.429,3	↘	-3,6
Alemanya	gener - novembre	3.439,7	↗	93,3
Pell i cuir	gener - novembre	11.330,0	↘	-18,5
Vietnam	gener - novembre	3.323,7	↘	-25,0
Tailàndia	gener - novembre	3.100,4	↘	-14,9
Xina	gener - novembre	2.071,9	↘	-31,6
Itàlia	gener - novembre	913,6	↗	58,9
Joieria i bijuteria	gener - novembre	5.211,8	↘	-9,0
França	gener - novembre	1.139,3	↗	60,9
Estats Units d'Amèrica	gener - novembre	316,6	↘	-53,1
Itàlia	gener - novembre	302,8	↘	-23,9
Rússia	gener - novembre	284,5	↗	35,9
Mobles	gener - novembre	3.762,6	↘	-30,8
Mèxic	gener - novembre	1.274,2	↘	-8,4
República Dominicana	gener - novembre	925,5	↘	-59,3
Panamà	gener - novembre	222,3	↗	269,7
Jamaica	gener - novembre	209,0	↗	1112,6
Total exportacions indústria manufacturera²	gener - novembre	505.076,4	↘	-24,2
Total exportacions²	gener - novembre	755.776,0	↘	-17,5

Font: ICEX, elaboració pròpia.

¹El total de cada un dels sectors no suposa la suma dels països que s'esmenten en aquesta taula.

²El "total exportacions" no suposa la suma dels sectors que s'esmenten en aquesta taula.

3 Construcció

Taula 16. Creixement del VAB de la construcció a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)																
Anual					Trimestral											
2009	2010	2011	2012	2013	2011				2012 (p)				2013 (a)			
			(p)	(a)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
-8,6	-6,3	-4,4	-5,5	-5,4	-4,1	-4,2	-4,5	-4,8	-4,8	-5,1	-5,7	-6,2	-6,1	-5,5	-5,2	-4,7

Font: Conselleria Economia i Competitivitat.

a: avanç. p: provisional.

La construcció a les Illes Balears presenta una caiguda en el VAB anual del 5,4%, la qual se suma a les davallades dels cinc anys anteriors. Aquest fet suposa una reducció en l'activitat acumulada del 27,7% des de l'any 2008. El mercat residencial continua en l'atonía, mentre que la licitació oficial i els projectes de remodelació d'establiments turístics ajuden

a mantenir el mínim de producció. Els darrers tres mesos del 2013, el valor afegit de la construcció és en termes reals un 4,7% inferior al dels mateixos mesos de l'any 2012. Malgrat que es tracta de la variació més suau dels darrers dos anys, la construcció és el sector amb la caiguda més accentuada.

Taula 17. Indicadors de la construcció

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Assalariats	desembre	20.444	↘	-3,2
Autònoms	desembre	12.508	→	-0,2
Contractes de treball	gener	3.953	↗	3,0
Certificats de final d'obra	novembre	112	↘	-28,7
Mallorca				
Assalariats	desembre	15.519	↘	-4,9
Autònoms	desembre	9.688	→	-1,0
Contractes de treball	gener	2.532	↘	-6,3
Menorca				
Assalariats	desembre	1.442	↘	-4,6
Autònoms	desembre	1.086	→	0,3
Contractes de treball	gener	239	↗	21,3
Pitiüses				
Assalariats	desembre	3.483	↗	5,6
Autònoms	desembre	1.734	↗	4,2
Contractes de treball	gener	1.182	↗	26,0

Font: IBESTAT, OTIB, TGSS.

L'evolució del consum de ciment és paral·lela a la del ritme d'activitat de la construcció en general. El 2012 es consumeixen menys de tres mil tones de ciment, la qual cosa representa una reducció de un 25,1% respecte de l'any anterior. A Espanya la caiguda encara ha estat més pronunciada i la variació anual arriba al -34,5%. La darrera dada disponible de consum de ciment correspon al gener de l'any passat, i si es compara amb la dada del mateix mes del 2012 es comprova un augment poc significatiu (0,4%).

Un altre indicador directament relacionat amb el ritme del sector de la construcció és el nombre de certificats de final d'obra. Entre gener i novembre del 2013 se certifiquen a les Illes Balears 1.345 finals d'obra, una cinquena part menys que en el període corresponent al 2012. Al llarg d'aquests onze mesos, els certificats de final d'obra sobre habitatges es redueixen un 28,1%, tot i que el valor liquidat en l'execució material retrocedeix només un 8,8%.

L'ocupació en la branca F de la Classificació nacional d'activitats econòmiques (CNAE-2009), que correspon a la construcció, també reflecteix el minvament de la producció el 2013. Així, l'Enquesta de població activa (EPA) estima a les Illes Balears una mitjana de 37.650 ocupats en aquest sector, cosa que implica una reducció d'un 15,7% respecte del 2012. En l'àmbit nacional, la caiguda és lleugerament inferior, però també assoleix les dues xifres (-11,4%). D'ençà del 2008 el nombre d'ocupats de la construcció s'ha reduït a menys de la meitat a les Illes Balears. Una evolució semblant mostren els afiliats a la Seguretat Social el darrer dia de mes. La mitjana del 2013 és de 34.183 treballadors d'alta, dels quals gairebé dos terços són assalariats (21.667) i la resta són del règim especial d'autònoms (12.156). En comparació del 2012, el nombre de treballadors es redueix un 4,2% i la caiguda és més intensa en el règim general (-5,4%). Per

illes, cal destacar el canvi de tendència que es produeix a les Pitiüses, on l'afiliació en la construcció augmenta tots els mesos del 2013 i queda un 3,9% per damunt de la mitjana del 2012. En sentit contrari destaca Menorca, on les altes a la Seguretat Social es redueixen un 8,0% el 2013. El nombre de centres de treball inscrits a la Seguretat Social també mostra decreixements els mesos del 2013. En conjunt, el nombre d'empreses cau un 6,5% respecte del 2012, especialment en la construcció d'obres d'enginyeria civil (-12,1%), tot i que es tracti d'una activitat minoritària dins el sector (només un 3,2% dels treballadors de la construcció hi estan emmarcats). Les activitats especialitzades en la construcció tenen un 5,1% menys de centres de treball que l'any 2012, mentre que en el cas de la branca de construcció d'immobles la reducció arriba al 7,6%.

Taula 18. Indicadors avançats de la construcció

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Illes Balears				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	novembre	37.638	→	1,5
Nombre de projectes	desembre	398	↘	-2,0
Nombre d'habitatges	desembre	103	↘	-4,2
Llicències municipals d'obra (nombre d'habitatges)	agost	35	↘	-25,1
Nombre de transaccions de sòl urbà	3r trim	100	↘	-3,3
Licitació pública (milers d'€)	desembre	18.531	↗	137,5
Mallorca				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	novembre	25.971	↘	-7,8
Nombre de projectes	desembre	302	↘	-4,9
Nombre d'habitatges	desembre	72	↘	-18,7
Menorca				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	novembre	1.853	↘	-19,0
Nombre de projectes	desembre	48	↗	5,2
Nombre d'habitatges	desembre	1	↘	-27,6
Pitiüses				
Projectes visats del COAIB				
Pressuposts (milers d'€ constants)	novembre	9.815	↗	36,7
Nombre de projectes	desembre	48	↗	6,0
Nombre d'habitatges	desembre	30	↗	29,9

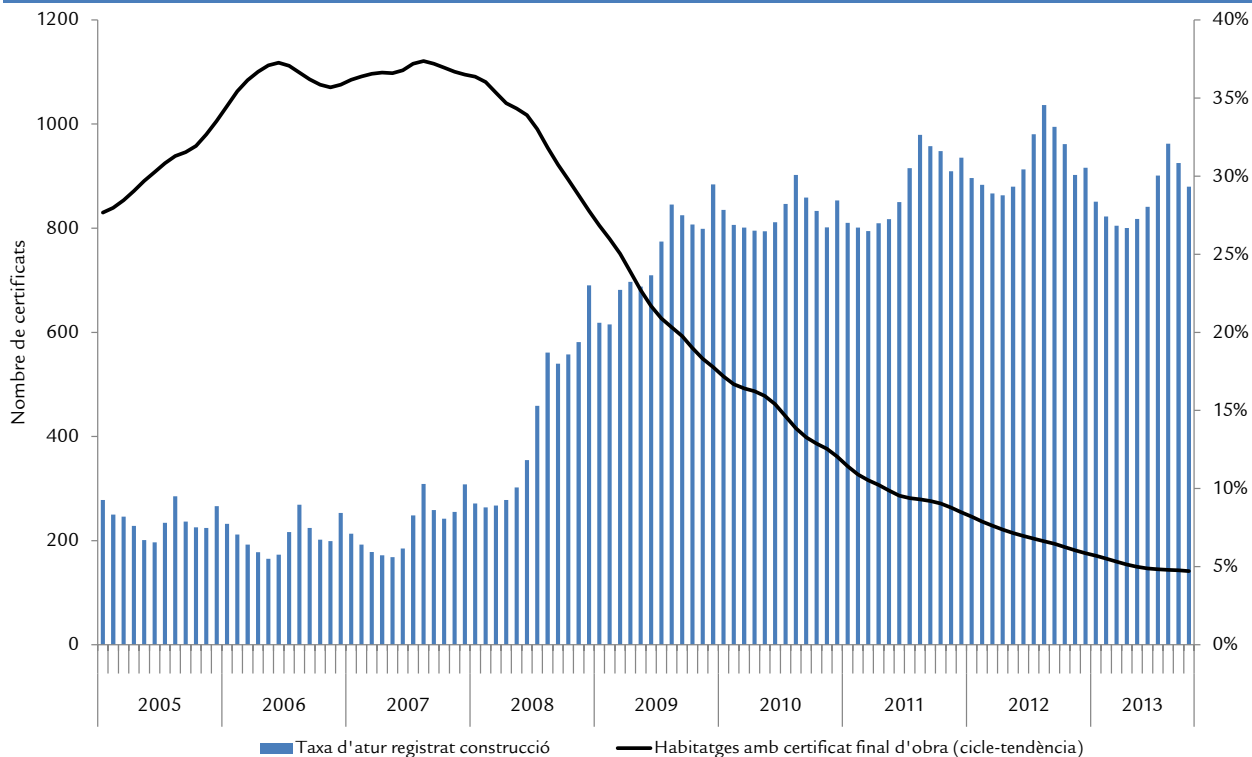
Font: COAIB, Ministeri de Foment, elaboració pròpia.

Dades deflactades amb l'Índex de preus de la construcció (base 2010).

Les previsions de futur del sector queden reflectides en la taula d'indicadors avançats. En general, s'espera que la reducció en l'activitat de la construcció residencial es perllongui el 2014 i en canvi es preveu una millora a les illes d'Eivissa i Formentera i en la licitació pública. El nombre d'habitatges visats pel Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears el 2013 no arriben al mil·lenar, la qual cosa representa la xifra anual més baixa de tota la sèrie històrica iniciada el 1987. La reducció és present en totes les illes, però en especial a Menorca, on el 2013 es comptabilitzen 38 habitatges visats, pràcticament la meitat de tot l'any anterior. A Mallorca la reducció és de l'11,2%, mentre que a les Pitiüses la caiguda és del 20,3%. Malgrat aquesta caiguda en el sector residencial,

el nombre d'expedients visats augmenta un 1,9% a les Illes Balears fins a situar-se en 4.338 projectes. Aquest increment es produeix a totes les illes, però especialment a l'arxipèlag pitiús (7,9%). Un dels motius són els 250 projectes relacionats amb el turisme. Si bé el nombre representa només el 5,7% del total d'expedients, els pressuposts que representen sumen el 18,1% del total i s'han incrementat un 41,2% respecte dels imports del 2012. Segons les dades del Ministeri de Foment, la licitació oficial publicada el 2013 gairebé arriba a 200 milions d'euros, un 55,4% més que l'any anterior. Les obres d'enginyeria civil, amb més de 150 milions, augmenten un 49% i suposen la dada més elevada dels darrers tres anys. L'edificació també s'incrementa significativament (un 87%).

Gràfic 8. Indicadors del sector de la construcció

Font: Ministeri de Foment, SOIB, TGSS, elaboració pròpia.

4 Serveis

Taula 19. Creixement del VAB del sector serveis a les Illes Balears

Taxes de variació interanual a preus constants (en %)

Anual				Trimestral											
2010	2011	2012	2013	2011				2012 (p)				2013 (a)			
			(p)	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
-0,1	1,2	0,6	1,0	1,0	1,2	1,7	1,0	0,8	0,4	0,7	0,7	0,7	1,0	1,3	1,1

Font: Conselleria d'Economia i Competitivitat.

a: avanç. p: provisional.

En el tercer i el quart trimestres del 2013, el **VAB del sector dels serveis** a les Illes Balears creix lleugerament per sobre del ritme observat els dos primers trimestres de l'any i se situa, respecte dels trimestres corresponents del 2012, en l'1,3% i en l'1,1%, respectivament. El 2013, el sector terciari, juntament amb l'agropesquer, és l'únic que registra valors positius. Aquest any, el VAB presenta una taxa interanual (1,0%) quatre dècimes percentuals superior a la del 2012. A Espanya, contràriament, l'evolució del sector en termes de PIB no mostra el mateix dinamisme. Tot i això, en el tercer trimestre es frena la seqüència de cinc mesos consecutius de decreixement i la taxa interanual queda en el 0,0% (dades brutes a preus de mercat). Només els sectors del comerç, del transport i del turisme i el d'activitats artístiques i recreatives remunten les dades negatives dels dos primers trimestres del 2013 i registren taxes interanuals del 0,6% i del 2,2%, respectivament.

EL VAB DEL 2013 REGISTRA UNA TAXA INTERANUAL DEL 1,0%.

Al mes de desembre, el nombre de treballadors del sector dels serveis afiliats a la **Seguretat Social** a les Illes Balears és de 277.981, la qual cosa representa un creixement interanual d'un 1,0%. Totes les illes incrementen el nombre de cotitzadors, especialment Formentera, que augmenta un 4,5% interanual. Eivissa incrementa l'afiliació un 1,7%, i Mallorca i Menorca coincideixen en una pujada del 0,9%. En termes percentuals, destaca el fort creixement del sector d'activitats immobiliàries (11,1%), seguit del d'informació i comunicacions (6,8%) i del d'educació (5,5%). Això no obstant, en termes absoluts, l'hostaleria és el sector que

guanya més afiliació (1.087 treballadors) i situa la variació interanual en un 2,9%. Per contra, perden afiliats els sectors d'activitats financeres i d'assegurances (-6,1%), de transport i emmagatzematge (-3,2%) i d'Administració pública (-2,1%). Tots els règims presenten millores, encara que percentualment destaca el d'autònoms, amb un augment d'un 2,4%. Els afiliats al règim general creixen un 0,6%, i els del règim de la llar, un 1,1%.

Els indicadors d'activitat del sector dels **serveis** (IASS) del mes de desembre a les Illes Balears convaliden el canvi de tendència a l'alça observat a partir del segon trimestre del 2013. El volum de facturació de les empreses de serveis de l'arxipèlag, tot i que perd part del vigor dels mesos anteriors, torna a augmentar i situa la variació interanual en el 2,1%, el millor resultat en un mes de desembre d'ençà del 2007. A Espanya, la taxa interanual també creix i queda en l'1,1%. Aquest mes també destaquen les pujades d'Aragó (2,7%), La Rioja (2,6%) i les illes Canàries (2,3%). Les activitats administratives i serveis auxiliars, pel que fa a la xifra de negoci de les Illes, registren el creixement interanual més alt (20,7%), seguides del sector del comerç, que en els darrers mesos manifesta una clara progressió a l'alça (6,8%). Per contra, les activitats professionals, científiques i tècniques és el sector que decreix més intensament (-25,3%). D'altra banda, la variació mitjana de la xifra de negoci de tot el 2013, respecte del 2012, és a les Illes Balears del 5,3% —l'única comunitat autònoma que registra valors positius—, mentre que a Espanya és del -2,1%.

LA VARIACIÓ MITJANA DE LA XIFRA DE NEGOCIS TOT EL 2013 ÉS DEL 5,3%.

Taula 20. Indicadors dels serveis

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Afiliats a la Seguretat Social	desembre	277.981	→	1,0
Mallorca	desembre	231.128	→	0,9
Menorca	desembre	17.175	→	0,9
Pitiüses	desembre	29.140	→	1,8
Índex xifra de negoci activitat dels serveis	desembre	76,12	↗	2,1
Transport i emmagatzematge	desembre	79,41	→	-1,6
Hostaleria	desembre	34,49	→	1,1
Informació i comunicacions	desembre	84,70	↘	-6,9
Activitats professionals, científiques i tècniques	desembre	131,56	↘	-25,3
Activitats administratives i serveis auxiliars	desembre	64,74	↗	20,7
Matriculació d'automòbils de turisme per a lloguer (inclou tot terrenys) ¹	gener	248	↗	87,9

Font: ANFAC, IBESTAT, TGSS, elaboració pròpia.

¹ Variació interanual del cycle-tendència.

L'altre indicador d'activitat del sector, l'índex d'**ocupació**, també es modera en comparació dels registres dels mesos anteriors, i la variació interanual del mes de desembre augmenta un 1,3%. Només les illes Canàries presenten una taxa de creixement interanual més alta (1,8%). En el conjunt de l'Estat es repeteix la baixada del novembre (-0,4%), si bé

els registres dels darrers mesos suggereixen un amortiment de les caigudes dels dos darrers anys. Finalment, les Illes Balears tanquen l'exercici de 2013 amb una variació mitjana interanual del 2,7%, a molta distància de la mitjana espanyola (-1,4%) i de la resta de comunitats autònomes, les quals presenten taxes negatives.

4.1. Comerç

Taula 21. Indicadors del comerç

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
IASS-Comerç	desembre	76,12	↗	2,1
Índex de vendes al detall ¹	desembre	92,05	↗	5,1
Índex d'ocupació del comerç al detall	desembre	96,57	↗	2,0
Afiliats a la SS activitat comerç i reparació	desembre	64.106	→	-0,4
Mallorca	desembre	51.827	→	-0,7
Menorca	desembre	4.875	→	0,2
Pitiüses	desembre	7.262	→	1,2

Font: IBESTAT, INE, TGSS.

¹ Preus constants de 2005.

Segons l'índex d'activitat del sector dels serveis publicat per l'IBESTAT, el comerç a les Illes Balears incrementa la xifra de negoci un 4,4% de mitjana el 2013 respecte de tot l'any anterior. Aquest fet permet recuperar la facturació perduda al llarg del 2012 i situar l'activitat en un nivell semblant al del 2011. Aquest índex enllaça nou mesos amb variacions interanuals positives i el darrer mes del 2013 mostra una taxa del 6,8%. Quant a l'índex d'ocupació del comerç, al

desembre s'accelera fins a situar-se un 1,8% per sobre d'un any ençà i tanca el conjunt del 2013 pràcticament al mateix nivell que el 2012 (-0,1%).

Les dades de l'índex de **comerç al detall** de les Illes Balears corresponents al mes de desembre revaliden la seqüència de nou mesos consecutius amb valors positius. Tot i que aquest mes les vendes perden part del vigor mostrat els mesos

anterior, la variació interanual de l'índex de la xifra de negoci se situa en el 5,1%. En el conjunt d'Espanya, després del repunt de dos punts percentuals del mes de novembre, la taxa interanual queda en el 0,0%. Considerant la mitjana de tot el 2013, l'arxipèlag balear és l'única comunitat autònoma on augmenten les vendes respecte del 2012 (2,8%), mentre que a Espanya, tot i que es modera la caiguda dels dos darrers anys, disminueixen un 3,9%. Quant a l'ocupació, les Illes Balears registren al desembre la taxa interanual més alta dels darrers sis anys (2,0%) i, durant tot el 2013, l'ocupació del sector creix un 0,4%. Espanya continua perdent ocupació, un -1,3% interanual al desembre i, en relació amb el 2012, un -1,9% de mitjana anual.

LA XIFRA DE NEGOCI DEL COMERÇ AL DETALL CREIX UN 2,8% EN EL CONJUNT DEL 2013.

D'acord amb els resultats dels **indicadors de confiança empresarial** corresponents al primer trimestre d'enguany, el 12,6% dels gestors de les empreses del sector del comerç valoren de forma favorable la marxa del negoci durant el quart trimestre de l'any 2013 i el 34,3% ho fan de forma desfavorable. La diferència entre els dos percentatges, el *balanç de situació*, se situa en -21,7 punts, 6,4 punts per sobre de la mitjana de tots els sectors econòmics i 37,2 punts millor que el balanç del gener del 2013.

Pel que fa a les expectatives per a aquest trimestre, el 13,3% dels gestors enquestats consideren que la marxa del negoci serà favorable (la mitjana de tots els sectors econòmics és del 9,3%), i el 43,4%, que serà desfavorable. El *balanç d'expectatives*, per tant, és de -30,1 punts, lleugerament més

optimista que la mitjana de tots els sectors econòmics (-34,4) i amb millors perspectives que els sectors de la indústria, la construcció, el transport i l'hostaleria. Finalment, l'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH), encara que en aquest trimestre mostra una lleugera pèrdua de confiança respecte del quart del 2013, continua per sobre de la mitjana de tots els sectors.

Al desembre, el sector del comerç a les Illes Balears té 64.106 **treballadors en alta laboral** a la Seguretat Social, la qual cosa representa, respecte del mateix mes del 2012, una disminució del 0,4% en el total d'afiliats. Més del 70% d'aquests treballadors (46.133) estan d'alta en el règim general, i els restants 17.973, en el d'autònoms. Malgrat que representa menys d'una tercera part, cal esmentar que el nombre de treballadors autònoms registra una lleugera pujada del 0,7% en el darrer mes del 2013. L'evolució de l'afiliació per illes mostra diferències significatives. Formentera, encara que el nombre absolut de treballadors no és gaire rellevant, augmenta l'afiliació un 8,9%. També augmenten, a molta distància percentual, Eivissa i Menorca, amb variacions interanuals del 0,7% i del 0,2%, respectivament. Finalment, Mallorca concentra tota la pèrdua d'afiliació i tanca l'exercici del 2013 amb una davallada del 0,7%.

Finalment, cal destacar que la monografia d'aquesta edició del *Butlletí de Conjuntura Econòmica de les Illes Balears* està dedicada a l'evolució recent del comerç, en la qual es fa una anàlisi de les principals fonts estructurals disponibles i es comenta l'impacte que ha tingut la crisi econòmica sobre aquesta activitat.

4.2. Turisme. Hostaleria

Taula 22. Establiments turístics a les Illes Balears

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
	des	226.283	↘	-16,5	gen-des	65.050.581	→	0,9
Pernoctacions	des	226.283	↘	-16,5	gen-des	65.050.581	→	0,9
Establiment hotelier	des	199.092	↘	-16,5	gen-des	54.425.107	→	0,3
Apartament turístic	des	20.873	↘	-11,9	gen-des	9.947.938	↗	4,3
Rural	des	6.318	↘	-26,9	gen-des	677.536	↘	-3,9
Viatgers	des	60.711	↗	2,2	gen-des	10.047.327	→	1,2
Establiment hotelier	des	55.431	→	-0,8	gen-des	8.513.549	→	0,6
Apartament turístic	des	3.352	↘	-14,4	gen-des	1.382.865	↗	4,4
Rural	des	1.928	↘	-7,5	gen-des	150.913	↗	3,3
Estada Mitjana	des	3,7	↘	-15,9	gen-des	6,5	→	-0,3
Establiment hotelier	des	3,6	↗	3,0	gen-des	6,4	→	-0,3
Apartament turístic	des	6,2	↘	-21,0	gen-des	7,2	→	0,0
Rural	des	3,3	↘	-14,8	gen-des	4,5	↘	-7,0

Font: INE.

Durant l'any 2013 les **pernoctacions** en establiments turístics arriben a 65,1 milions i mostren una variació d'un 0,9% respecte de l'any 2012. Aquest resultat es deu a l'increment dels viatgers d'origen estranger (1,4%), ja que els que resideixen a Espanya cedeixen un 4,4% respecte del 2012. De tota manera, les pernoctacions d'espanyols representen un 8,5% del total. Per la tipologia d'allotjament, el turisme rural disminueix el nombre de nits venudes durant el 2013 (-3,9%), i els apartaments mostren els resultats més positius (4,3%). Les pernoctacions hoteleres sumen 54,4 milions (0,3%), el mateix resultat que l'any anterior en termes interanuals. Si s'analitza el darrer mes disponible de forma aïllada, es comprova que les pernoctacions de desembre minven un 16,5% respecte del mateix mes del 2012 i que destaca el descens en els allotjaments de turisme rural (-26,9%). Segons l'Enquesta d'ocupació hotelera de l'INE, el mes de gener del 2014 es produeixen 173.404 pernoctacions en establiments hotelers a les Illes Balears, un 40,5% menys que el gener de l'any passat.

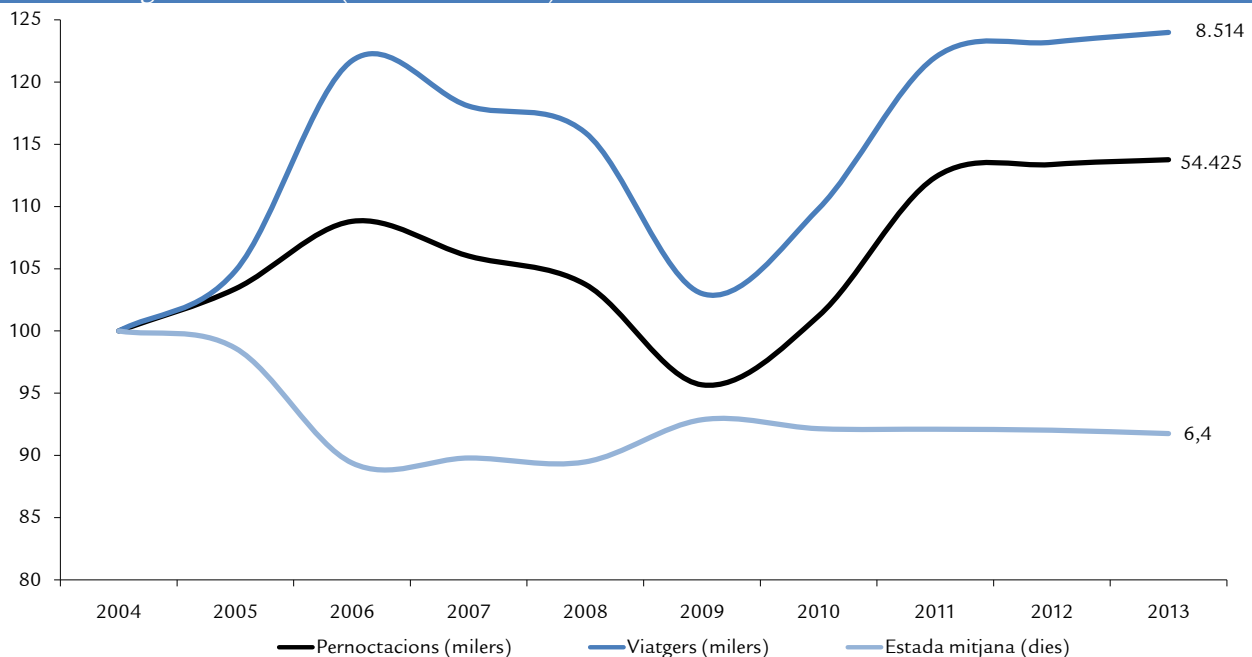
EL 2013 EL NOMBRE DE PERNOCTACIONS TOTALES AUGMENTA UN 0,9% RESPECTE DEL 2012.

El nombre total de **viatgers** arribats a les Balears fins al mes de desembre del 2013 supera per primera vegada la xifra de

deu milions de persones i mostra un increment similar al de les pernoctacions (1,2%). Les xifres positives de l'arxipèlag balear se centren en els apartaments turístics (4,4%) i en els establiments rurals (3,3%), ja que els viatgers allotjats en establiments hotelers mantenen els resultats del 2012 (0,6%). Aquesta consolidació en els establiments hotelers s'aconsegueix perquè les Illes Balears, juntament amb les Canàries, continuen sent la destinació preferida dels no residents. Les Illes Balears presentaren el grau d'ocupació per places més elevat durant el 2013. Els viatgers allotjats en establiments hotelers al mes de gener descendeixen un 21,6% respecte del mateix període de l'any anterior i s'arriba a 43.530 viatgers.

El 2013 l'**estada mitjana** continua estable en 6,5 dies en tots els establiments turístics, excepte en els d'allotjament rural, on disminueix i se situa en 4,5 dies. L'estada en apartaments turístics supera la setmana un altre any, mentre que als hotels roman estable en 6,4 dies. En els mesos de temporada baixa, com ara el mes de desembre del 2013, l'estada mitjana és més reduïda (3,7 dies) i només s'incrementa respecte de l'any anterior en els establiments hotelers (un 3,0%). El mes de gener del 2014 l'estada mitjana és de 4 dies, un 24,1% inferior a la del mateix mes de l'any 2013.

Gràfic 9. Pernoctacions, viatgers i estada mitjana a hotels de les Illes Balears. Acumulat gener-desembre (Índex 2004=100)

Font: INE, elaboració pròpia.

En el gràfic anterior s'observa l'evolució històrica de pernoctacions, viatgers i estada mitjana dels establiments hotelers. Després dels forts repunts del 2011 i la consolidació

a l'alça del 2013, enguany s'assoleixen els màxims en el nombre de viatgers i pernoctacions, i tot això mantenint el nivell de l'estada mitjana.

Taula 23. Establiments turístics per illes

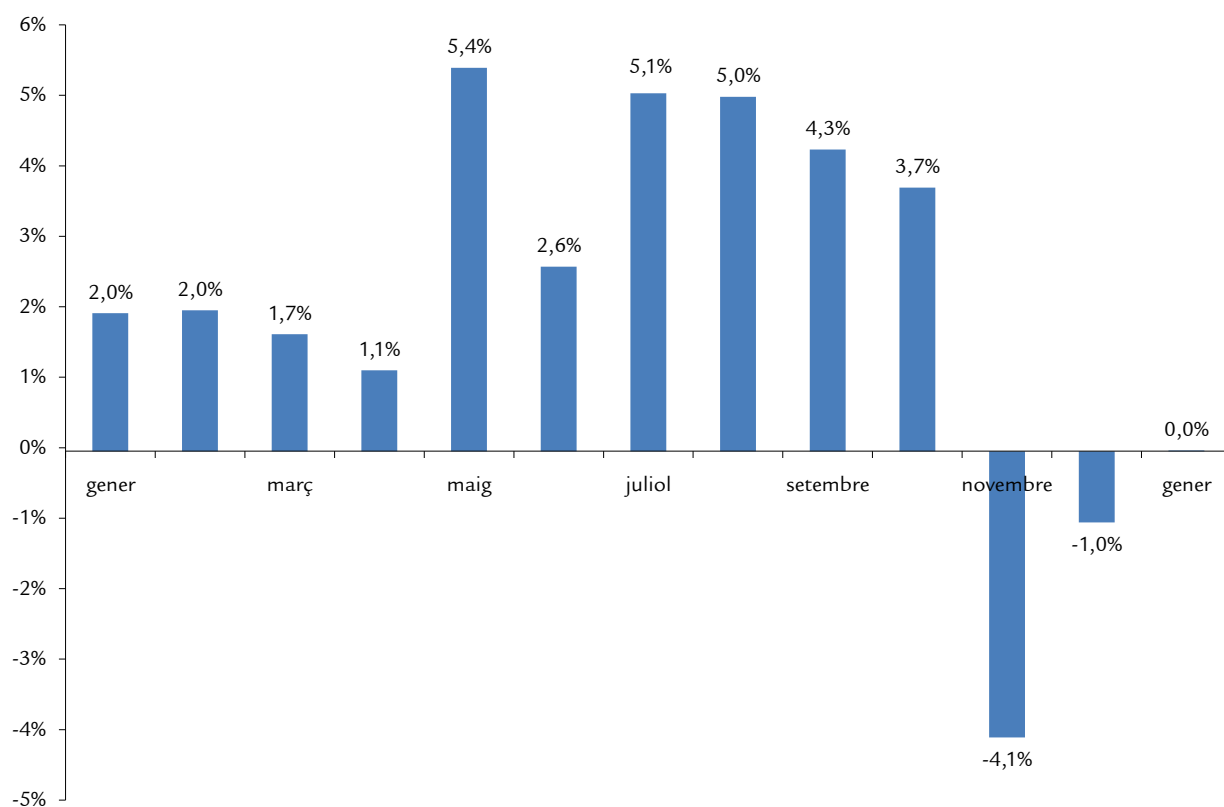
	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Mallorca								
Pernoctacions								
Establiment hotelier	des	176.427	↘	-20,4	gen-des	42.280.193	→	-0,3
Apartament turístic	des	19.964	↘	-8,9	gen-des	5.940.397	→	-0,4
Rural	des	5.758	↘	-27,9	gen-des	570.511	↘	-4,7
Viatgers								
Establiment hotelier	des	46.837	↘	-6,3	gen-des	6.487.552	→	-1,2
Apartament turístic	des	3.058	↘	-10,3	gen-des	766.028	↘	-3,8
Rural	des	1.627	↘	-10,3	gen-des	125.274	↗	3,0
Estada mitjana (dies)								
Establiment hotelier	des	3,8	↘	-15,1	gen-des	6,5	↗	6,5
Apartament turístic	des	6,5	→	1,5	gen-des	7,8	↗	3,6
Rural	des	3,5	↘	-19,6	gen-des	4,6	↘	-7,5
Menorca								
Pernoctacions hoteleres	4t trim	257.626	↗	6,1	gen-des	3.581.997	→	-1,9
Viatgers allotjats en hotels	4t trim	37.683	↗	14,1	gen-des	520.761	→	-0,1
Estada mitjana en hotels (dies)	4t trim	6,8	↘	-7,0	gen-des	6,9	→	-1,8
Pitiüses								
Pernoctacions hoteleres	4t trim	640.670	↗	7,1	gen-des	8.562.920	↗	4,9
Viatgers allotjats en hotels	4t trim	107.009	↗	18,6	gen-des	1.505.237	↗	9,6
Estada mitjana en hotels (dies)	4t trim	6,0	↘	-9,6	gen-des	5,7	↘	-4,3

Font: INE i IBESTAT.

Per illes, cal destacar que a **Mallorca** el nombre de pernoctacions hoteleres durant tot el 2013 arriba a 42,3 milions i representa una variació interanual del -0,3%. El nombre de viatgers en establiments hotelers també es mostra estable respecte del 2012 i deixa la variació interanual en el -1,2%. En apartaments turístics, les pernoctacions del 2013 romanen a nivells semblants als del 2012; en canvi, els viatgers disminueixen un 3,8% respecte de l'any anterior. Aquesta discrepància es produeix perquè l'estada mitjana s'incrementa un 3,6% anual. El 2013 els establiments de turisme rural

augmenten el nombre de viatgers un 3,0% respecte del 2012, però disminueixen un 4,7% quant a pernoctacions. A **Menorca** el retrocés mitjà de les pernoctacions hoteleres del 2013 és d'un 1,9%, i el de viatgers, d'un 0,1%. L'estada mitjana en els hotels de Menorca arriba a 6,9 dies durant el 2013 (un -1,8% respecte del 2012). Les **Pitiüses** mostren un increment tant del nombre de pernoctacions (4,9%) com del de visitants allotjats en hotels (9,6%), si bé l'estada mitjana baixa un 4,3%.

Gràfic 10. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears (gener 2013 a gener 2014)

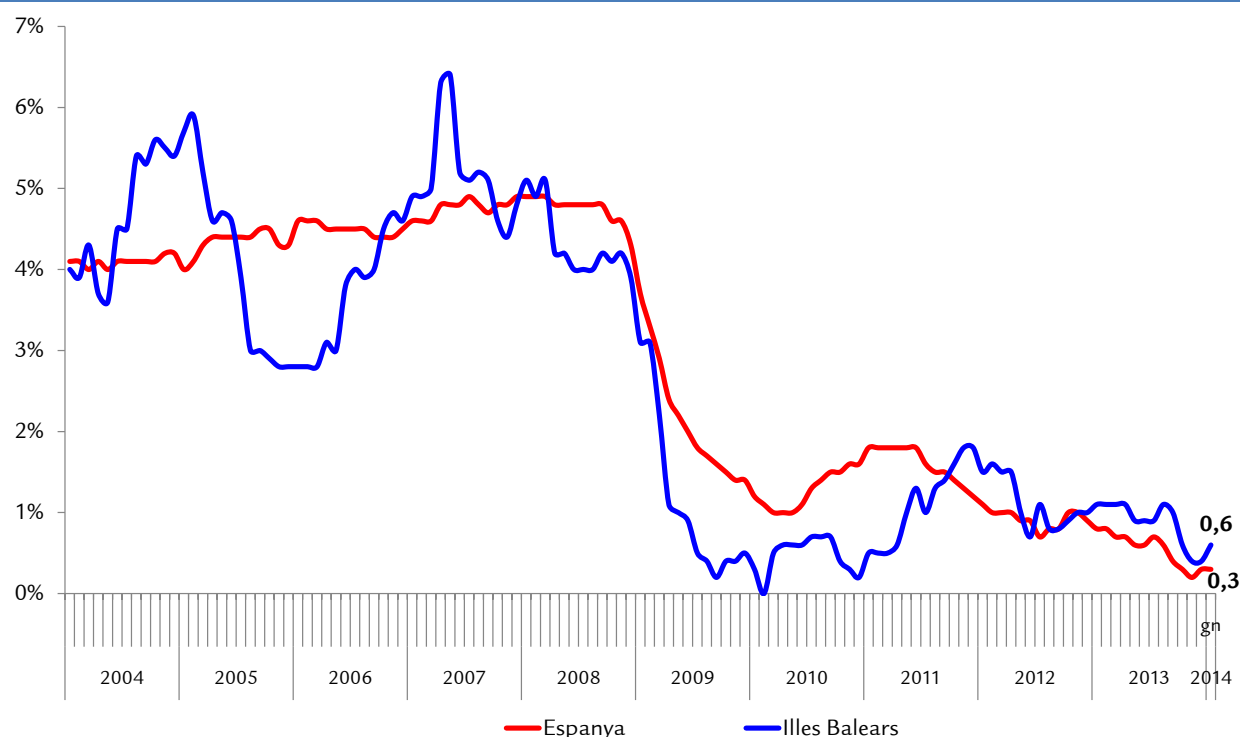
Font: INE.

Segons les dades publicades per l'INE, la taxa de variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears del gener de 2014 és del 0,0 %, després de dos mesos de taxes negatives. En el conjunt de tot el 2013 els preus dels establiments hotelers augmenten un 4,0% de mitjana ponderada, mentre que en el conjunt estatal es registra una disminució d'un 0,2%. Respecte de la rendibilitat dels establiments hotelers,

el 2013 els ingressos per habitació disponible a les Illes Balears són de 57,8 euros, els segons més elevats de totes les comunitats autònomes després de les Canàries. Respecte del 2012 mostren un increment d'un 6,9%, mentre que a Espanya només augmenten un 3,5% respecte també del 2012.

El 2013 els preus hotelers augmenten de mitjana un 4,0%.

Gràfic 11. Variació interanual de l'IPC de restaurants, bars i cafeteries

Quant als preus de l'oferta complementària, en el gràfic anterior s'observa que l'evolució ha seguit la tendència de la resta de grups de consum. Així, la variació interanual dels

preus a restaurants, bars i cafès a les Illes Balears és d'un 0,6% el gener d'enguany. La mitjana de l'IPC d'Espanya d'aquesta activitat es manté un altre cop poc estable al gener (0,3%).

Taula 24. Turistes arribats a les Illes Balears per país de residència

	Darrera dada		Variació interanual (%)		Acumulat		Variació interanual (%)	
Illes Balears	desembre	135.889	↗	6,6	gen-des	12.995.899	↗	3,4
Espanya	desembre	58.391	↗	2,9	gen-des	1.970.272	↘	-12,8
Alemània	desembre	45.656	↗	9,6	gen-des	4.086.333	↗	7,6
Regne Unit	desembre	12.718	↗	28,2	gen-des	3.339.725	↗	7,6
Mallorca	desembre	113.462	↗	5,8	gen-des	9.454.588	↗	3,4
Espanya	desembre	40.819	→	-0,6	gen-des	974.646	↘	-18,2
Alemània	desembre	45.224	↗	8,8	gen-des	3.709.908	↗	7,5
Regne Unit	desembre	10.428	↗	22,6	gen-des	2.105.167	↗	6,0
Menorca	octubre	47.188	↘	-9,2	gen-des	1.111.581	→	0,7
Espanya	octubre	12.023	↘	-22,2	gen-des	399.173	↘	-8,7
Regne Unit	octubre	27.593	↘	-3,7	gen-des	460.368	↗	10,8
Pitiüses	novembre	28.097	↗	32,4	gen-des	2.429.735	↗	5,0
Espanya	novembre	18.113	↗	55,1	gen-des	596.453	↘	-5,5
Regne Unit	novembre	1.828	↘	-47,0	gen-des	774.192	↘	-47,0
Itàlia	novembre	585	↗	101,7	gen-des	315.500	↗	4,8

Font: ATB.

Segons les dades publicades per l'Agència de Turisme de les Illes Balears (ATB), el nombre de **turistes** arribats a les Illes Balears durant l'any 2013 arriba a 13,0 milions, cosa que representa un 3,4% més que el 2012. Aquest increment es deu principalment al bon comportament dels turistes procedents del Regne Unit i d'Alemanya, ja que ambdós mostren resultats

força positius (un 7,6%). Els turistes nacionals continuen presentant descensos continuats des de l'any 2012, i el 2013 arriben a una variació negativa del 12,8%. Per illes, es pot destacar que totes mostren una bona evolució durant el 2013 en el nombre de turistes, encapçalades per les Pitiüses (5,0%) i per Mallorca (3,4%).

4.3. Turisme. Transport i comunicacions

Taula 25. Afiliats a la Seguretat Social

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Transport i emmagatzematge	desembre	16.819	↘	-3,2
Mallorca	desembre	13.934	↘	-3,2
Menorca	desembre	951	↘	-4,7
Pitiüses	desembre	1.934	↘	-2,4
Informació i comunicació	desembre	6.133	↗	6,8
Mallorca	desembre	5.552	↗	7,7
Menorca	desembre	244	↘	-5,8
Pitiüses	desembre	337	→	1,5

Font: : TGSS.

L'evolució del nombre d'afiliats el darrer dia de l'any 2013 en la branca de transport i emmagatzematge mostra un resultat negatiu. En canvi, en l'activitat d'informació i comunicacions s'incrementa el nombre de treballadors respecte al desembre del 2012. Així, tal com mostra la taula 25, el nombre d'afiliats en aquesta segona branca és de més de sis mil persones, la

qual cosa suposa una variació del 6,8% respecte a la xifra de l'any anterior. Així mateix, els afiliats en transport i emmagatzematge sumen 16.800 persones el darrer dia de desembre, cosa que en termes relatius representa un descens del 3,2% respecte de l'any anterior.

Taula 26. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol

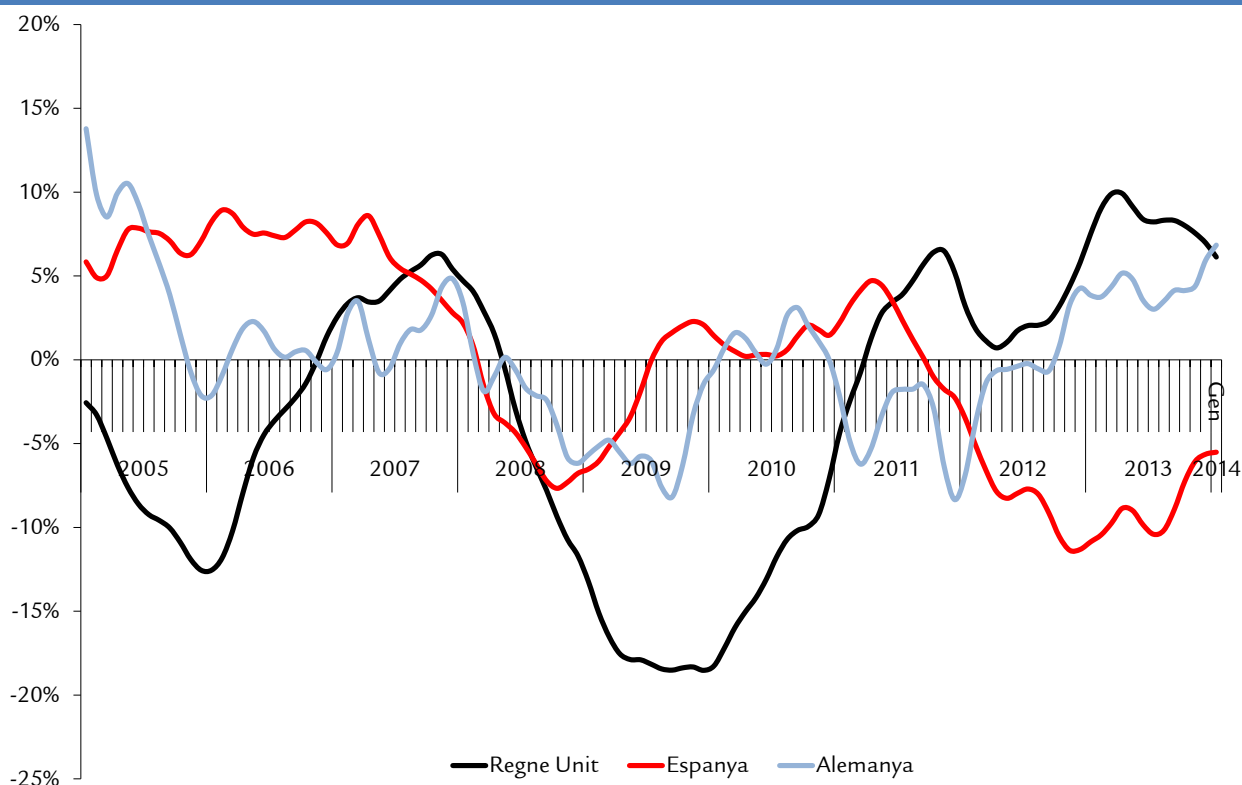
	Darrera dada		Variació interanual (%)	
	gener-desembre			
Illes Balears	gener-desembre	15.514.267	→	0,8
Espanya	gener-desembre	4.158.314	↘	-9,6
Alemanya	gener-desembre	4.488.873	↗	4,3
Regne Unit	gener-desembre	3.485.385	↗	8,1
Itàlia	gener-desembre	542.095	↘	-4,0
Suïssa	gener-desembre	471.333	↗	8,9
França	gener-desembre	371.131	→	1,3
Mallorca	gener-desembre	11.365.672	→	0,3
Espanya	gener-desembre	2.450.011	↘	-12,7
Alemanya	gener-desembre	4.122.464	↗	3,9
Regne Unit	gener-desembre	2.249.718	↗	7,3
Itàlia	gener-desembre	142.521	↘	-13,3
Suïssa	gener-desembre	414.055	↗	8,2
França	gener-desembre	280.469	→	-0,6
Menorca	gener-desembre	1.286.893	→	0,7
Espanya	gener-desembre	607.991	↘	-4,9
Alemanya	gener-desembre	72.734	↗	9,0
Regne Unit	gener-desembre	452.413	↗	9,3
Itàlia	gener-desembre	77.391	↘	-12,9
Suïssa	gener-desembre	8.660	↗	7,6
França	gener-desembre	3.395	↘	-12,3
Pitiüses	gener-desembre	2.861.702	↗	3,0
Espanya	gener-desembre	1.100.312	↘	-4,8
Alemanya	gener-desembre	293.675	↗	8,6
Regne Unit	gener-desembre	783.254	↗	9,8
Itàlia	gener-desembre	322.183	↗	3,6
Suïssa	gener-desembre	48.618	↗	14,9
França	gener-desembre	87.267	↗	8,7

Font: AENA.

El nombre de passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria en el conjunt del 2013 augmenta un 0,8% respecte a l'acumulat de l'any anterior. Així, fins al mes de desembre arriben més de 15,5 milions de passatgers als aeroports de les Balears. L'evolució entre els mercats emissors és dispar. Així, el passatge domèstic continua la seva tendència a la baixa i presenta una nova caiguda (un -9,6% anual). Arran d'aquest fet, els passatgers amb origen en un aeroport espanyol ja no

són el passatge majoritari a les Illes i durant el 2013 cedeixen el protagonisme al passatge alemany. D'aquesta manera, els passatgers arribats a les Balears des dels aeroports germànics sobrepassen la xifra de 4,4 milions i augmenten en totes les illes un 4,3% respecte al 2012. El britànic mostra una taxa de variació interanual del 8,1% i també s'incrementa en totes les illes, tot i que destaquen les variacions dels aeroports de Menorca (9,3%) i d'Eivissa (9,8%).

Gràfic 12. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen de vol. Cicle tendència

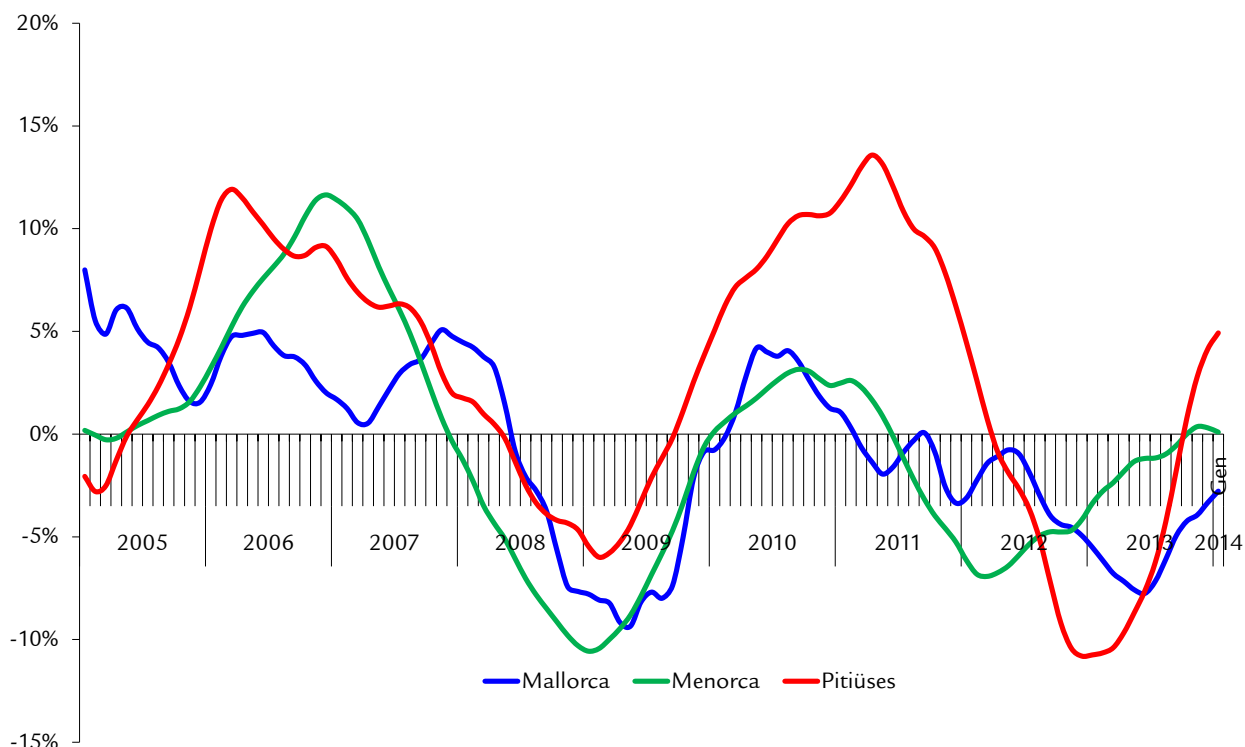
Font: AENA, elaboració pròpia.

CONTINUA LA TENDÈNCIA A LA BAIXA DEL PASSATGE NACIONAL, MENTRE QUE AUGMENTEN L'ALEMANY I EL BRITÀNIC.

La caiguda del mercat nacional durant l'any 2013 s'explica per la crisi econòmica a Espanya, la qual ha reduït notablement la renda disponible de les Illes i la demanda interna, tal com s'ha comentat en els apartats dedicats a l'anàlisi de l'entorn. D'aquesta manera, les xifres acumulades anuals de viatges de turistes nacionals varen caure al nivell més baix des del 2004, segons les dades proporcionades pel Ministeri d'Indústria, Turisme i Energia. Els mercats internacionals tradicionals (alemany i britànic) incrementen les seves xifres, però també certs mercats emergents han mostrat un comportament

clarament a l'alça en el darrer any, com ara el rus, el suís i l'escandinau. El turisme estranger a Son Sant Joan representa el 78,4% del total, davant el 21,6% de turisme nacional. Pel que fa a l'evolució del trànsit aeri per illes, el nombre de passatgers arribats durant tot el 2013 es mostra estable a Mallorca i a Menorca (amb un augment d'un 0,3% i un 0,7%, respectivament), mentre que l'aeroport d'Eivissa assoleix una variació positiva del 3,0% en les xifres acumulades de l'any. Per a l'estiu que ve, les companyies aèries han reservat drets d'operacions aeroportuàries (*slots*) a l'aeroport de Maó que indiquen un augment de passatgers proper a un 4,4% respecte dels mesos d'estiu del 2013.

Gràfic 13. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle-tendència

Font: AENA, elaboració pròpia.

D'altra banda, els aeroports de les Illes tenen de cada vegada més entrades de passatgers en companyies de baix cost. Així, durant tot l'any 2013 aquestes companyies han transportat 7,5 milions de passatgers, la qual cosa suposa un augment d'un 8,4% respecte a les xifres acumulades de l'any anterior, segons dades difoses per l'Institut d'Estudis Turístics. És a dir, gairebé dos terços dels viatgers que visiten les Illes opten per aquest tipus de companyies. A més, les Illes consoliden la segona posició, per darrere Catalunya, com la comunitat autònoma amb més entrades de passatgers en companyies

de baix cost, un 21,4% del total d'Espanya.

Segons les dades publicades per l'INE, el nombre de viatgers transportats amb metropolità a Palma se xifra en 1,17 milions de passatgers en el conjunt del 2013. Aquest total suposa que el nombre de viatgers es manté estable respecte de l'any anterior (0,4%). En canvi, els usuaris del transport en autobús de Palma sumen 37,4 milions el 2013, la qual cosa implica un descens d'un 1,5% respecte del 2012.

Taula 27. Passatgers arribats per via marítima

	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Illes Balears				
Línea regular	desembre	122.130	↗	25,3
Creuers turístics	desembre	33.366	↗	120,1
Mallorca				
Línea regular	desembre	57.564	↗	20,0
Creuers turístics	desembre	33.035	↗	117,9
Menorca				
Línea regular	desembre	3.981	↗	24,8
Creuers turístics	desembre	331	→	
Pitiüses				
Línea regular (excepte de Formentera a Eivissa)	desembre	24.568	↗	85,2
Línea regular Formentera	desembre	35.927	↗	8,8
Creuers turístics	desembre	0	→	

Font: Ports de Balears.

Segons Exceltur, el 2013 les Illes Balears i les Canàries tanquen com les destinacions espanyoles amb el millor balanç turístic. Les vendes pugen en el 86,9% de les empreses turístiques de les Balears, gràcies a un increment del RevPAR (ingrés mitjà per habitació disponible) del 6,9%, el més elevat de l'Estat. Les expectatives turístiques del 2014 apunten que les millores macroeconòmiques previstes en els principals mercats emissors, l'espanyol inclòs, i la complexa situació que encara pateix Egipte permeten esperar una notable milloria en el conjunt d'Espanya.

El nombre de passatgers que arriben per via marítima a les Balears presenta un comportament a l'alça, tant pel que fa a les rutes regulars (25,3%) com al nombre dels que arriben

en creuers turístics (120,1%) durant el darrer mes del 2013. Totes les illes presenten una evolució positiva en les arribades en línies regulars, més accentuada a les Pitiüses (85,2%), respecte al desembre del 2012. D'altra banda, al mes de desembre arriben més creueristes a l'illa de Mallorca, on el creixement interanual és molt accentuat, i a Menorca, amb 331 passatgers, mentre que l'any anterior no hi arribà cap creuer. Les dades acumulades del 2013 mostren una tendència positiva amb un increment interanual del 18%. Segons les previsions de l'Autoritat Portuària, el port de Palma rebrà durant el 2014 502 escales de creuers turístics, xifra que representa un 2,9% més que el 2013. El port d'Eivissa, per la seva part, preveu 113 escales, un 3,7% més que les 109 escales del 2013. En canvi, el port de Maó preveu l'arribada de 84 escales, per sota de les 101 que s'hi registraren de gener a desembre del 2013.

Taula 28. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades

	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Illes Balears				
Marítim	desembre	764.656	↗	4,7
Aeri	desembre	1.023,0	↘	-9,2
Mallorca				
Marítim	desembre	584.123	→	0,5
Aeri	desembre	798,5	↘	-11,4
Menorca				
Marítim	desembre	37.860	↘	-4,3
Aeri	desembre	109,2	→	-0,6
Pitiüses				
Marítim Eivissa	desembre	123.440	↗	15,5
Marítim Formentera	desembre	19.233	↗	50,0
Aeri Eivissa	desembre	115,3	↘	-12,6

Font: Ministeri de Foment, Ports de Balears, elaboració pròpia.

El transport marítim de mercaderies, que inclou la major part de les que arriben a les Illes Balears, augmenta al mes de desembre (6,2%) respecte del mateix mes del 2012. Hi ha diferències significatives per illes, atès que les mercaderies transportades per via marítima aquest mes de l'any tan sols experimenten un augment a les Pitiüses (57,3%), mentre que es mantenen a Mallorca (-0,4%) i cauen a Menorca (-12,8%). El total de tones transportades per via marítima a l'arxipèlag durant l'any 2013 presenta un descens d'un 1,2% respecte de les xifres acumulades del 2012.

LES MERCADERIES TRANSPORTADES PER VIA MARÍTIMA AUGMENTEN AL DESEMBRE.

El transport de mercaderies per via aèria manté els resultats negatius a les Balears després dels continus descensos que ha anat mostrant aquesta sèrie des de l'any 2011. Les tones transportades al mes de desembre cauen a totes les illes respecte del mateix període del 2012, tret de Menorca (7,6%), mentre que a Mallorca i a les Pitiüses cauen de forma similar (un 10,1% i un 10,3%, respectivament). D'altra banda, el total de tones transportades per via aèria a les Illes Balears durant tot l'any 2013 mostra una caiguda del 9,9% respecte de l'any anterior.

4.4. Mediació financera

Taula 29. Indicadors de mediació financera

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T ¹ _{T-12} (%)	
Nombre d'hipoteques constituïdes	novembre	851	↘	-26,1
Mallorca	novembre	732	↘	-23,0
Menorca	novembre	56	↘	-34,1
Pitiüses	novembre	63	↘	-25,9
Import de noves hipoteques (milions d'€)	novembre	134,8	↘	-6,2
Nombre d'efectes impagats	desembre	1.984	↘	-19,3
Import d'efectes impagats (milions d'€)	desembre	3,4	↘	-25,0
% efectes impagats sobre vençuts	desembre	3,4		
Nombre de deutors en concurs de creditors ¹	2013	584	↗	117,9
Dipòsits (milions d'€)	3r trim	20.266	↗	6,2
Crèdits (milions d'€)	3r trim	37.139	↘	-12,8
Nombre d'oficines d'entitats financeres	3r trim	999	↘	-10,0
Afiliats a la SS activitat mediació financera ¹	desembre	7.309	↘	-6,1
Mallorca ¹	desembre	6.939	↘	-3,2
Menorca ¹	desembre	154	↗	5,5
Pitiüses ¹	desembre	216	↘	-54,3

Font: BE, Ibestat, INE, TGSS, elaboració pròpia.

¹ Taxa de variació interanual.

Els mercats financers espanyols es continuen estabilitzant, segons la conclusió del cinquè i darrer examen del programa d'assistència financera a Espanya que va dur a terme la Comissió Europea, en coordinació amb el Banc Central Europeu (BCE) entre el 2 i el 13 de desembre del 2013. Segons l'informe de conclusió, la situació financera en grans sectors de l'economia ha millorat afavorida per la caiguda dels rendiments de deute sobirà i per l'augment de la cotització de les accions, tot i que augmenta la dificultat de les pimes per accedir al finançament. La situació de liquiditat i l'estructura de finançament del sector bancari espanyol milloren per l'augment dels dipòsits bancaris i perquè les entitats de crèdit espanyoles recuperen progressivament l'accés als mercats de finançament. Pel que fa a la situació de solvència, continua el procés de millora després de la recapitalització del sector bancari, la transferència d'actius a la Societat de Gestió d'Actius Procedents de la Reestructuració Bancària (Sareb) i els resultats del 2013, en general positius. No obstant això, la influència negativa de l'entorn econòmic segueix sobre el sector bancari. La rendibilitat financera continua marcada per la contracció dels préstecs i per la pressió sobre la qualitat dels actius amb uns preus de l'habitatge que es mantenen a la baixa.

ES PREVEU PER A ENGUANY UN SISTEMA ÚNIC DE SUPERVISIÓ BANCÀRIA DE LA UNIÓ EUROPEA.

Cal recordar que enguany, a la tardor, es posarà en marxa el sistema únic de supervisió bancària de la Unió Europea sota la direcció del BCE, el qual controlarà directament els comptes de prop de 130 bancs europeus. El Govern calcula que el 95%

de la banca espanyola estarà sota el control del BCE. Un dels objectius del sistema és enfortir la transparència i la rendició de comptes del sistema, a més d'encarregar a l'Autoritat Bancària Europea el desenvolupament de les pràctiques de supervisió que els supervisors bancaris nacionals han de seguir.

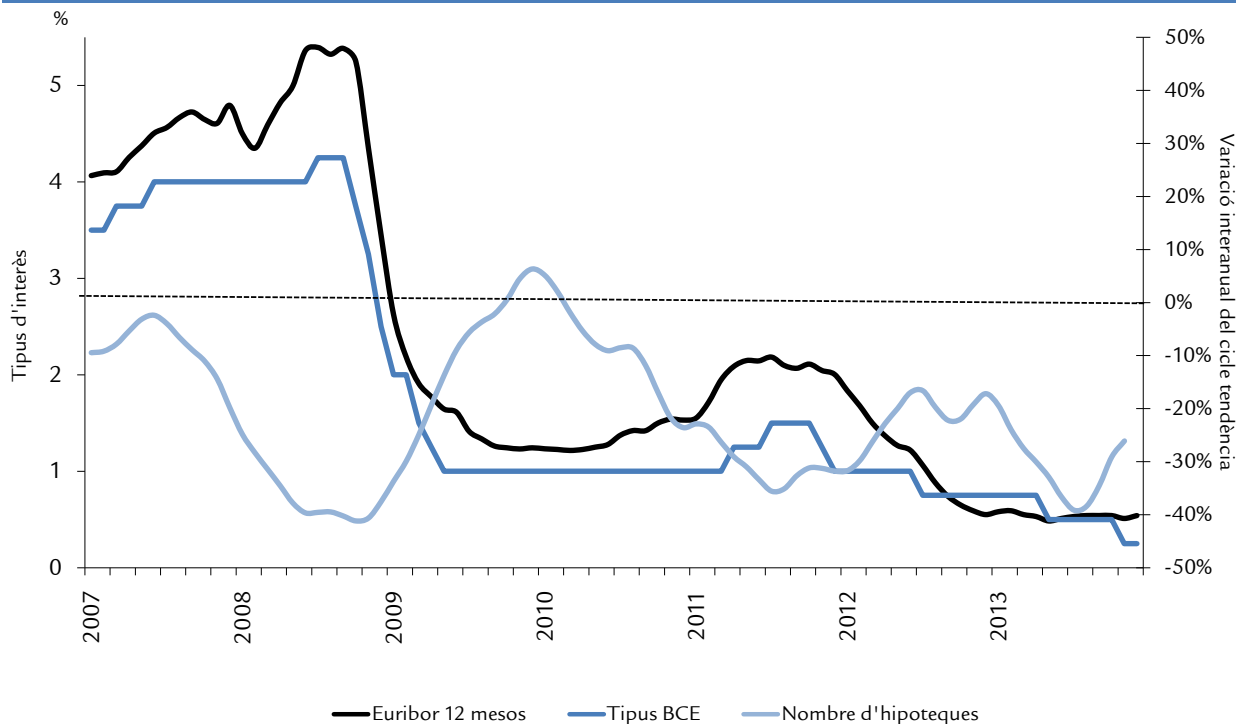
El **nombre d'oficines bancàries** disminueix pel procés de reestructuració bancària encara existent. Així, en el tercer trimestre del 2013 hi ha 999 oficines bancàries per al conjunt de les Illes Balears, 117 menys que un any abans, i amb una tendència que segueix a la baixa des de l'any 2009. En el tercer trimestre del 2013, hi ha a tot Espanya 35.436 oficines, 3.881 menys que l'any anterior. Aquesta situació de tancament d'oficines es relaciona amb el menor nombre d'afiliats en aquesta activitat, que per al conjunt de les Illes Balears és de 7.309 persones el desembre del 2013, un 6,1% menys que el desembre de l'any 2012. Per illes destaca, d'una banda, Eivissa, per la contínua disminució del nombre d'afiliats (la taxa de variació interanual és del -56% al desembre); de l'altra, a Menorca es registren taxes de variació positiva en l'afiliació durant tot l'any, a diferència de la resta d'illes.

Pel que fa al tipus d'interès, el BCE el baixa al 0,25% pel novembre del 2013 i el manté pel febrer d'enguany en aquest valor. Cal recordar que el BCE ha davallat el preu oficial del diner tres vegades (25 punts bàsics cada una) durant els darrers dos anys (juliol del 2012, i maig i novembre del 2013). Aquest abaratiment persegueix la reactivació econòmica, tot i que el creixement de la zona euro ja mostra signes de recuperació: passa del -1,2% en el primer trimestre del 2013

i el -0,6% en el segon al -0,4% en el tercer trimestre. En l'àmbit hipotecari, la tendència en el nombre d'hipoteques constituïdes a les Illes Balears és a la baixa, tal com es veu més endavant. El cost associat a la hipoteca per a les llars i per a les empreses augmenta des del maig del 2013, quan es produí un mínim de l'euribor a dotze mesos (0,48%), fins al 0,54% del desembre del 2013. La darrera dada disponible correspon al gener, quan se situa en el 0,56% i es manté així per damunt

del preu oficial del diner des del juny del 2013. Malgrat que l'euribor és l'índex més comú de referència en el cost hipotecari, algunes entitats utilitzen un altre índex, l'IRPH, que cal esmentar perquè fou substituït a partir del novembre del 2013 per un nou índex hipotecari segons estableix la nova Llei d'emprenadors (Llei 14/2013, de 27 de setembre). El nou índex afecta les hipoteques referenciades a l'IRPH de caixes i de bancs i el tipus CECA.

Gràfic 14. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques

Font: BE, Euribor, INE, elaboració pròpia.

Els **dipòsits** en entitats bancàries a l'arxipèlag balear encadenen quatre trimestres consecutius de variació interanual positiva (des del quart trimestre del 2012), malgrat que disminueixi la remuneració dels estalvis. Així, en el tercer trimestre del 2013 els dipòsits sumen 20.266 milions d'euros, amb una variació interanual del 12,5% i una tendència que segueix positiva. El total de dipòsits a les Illes Balears, que inclou els de les administracions públiques i els del sector privat, representa l'1,7% del total de dipòsits en l'àmbit nacional. A Espanya també augmenten els dipòsits des del 2012, i per al tercer trimestre del 2013 la variació interanual és del 6,6%. No obstant això, les darreres dades del Banc d'Espanya mostren un retrocés dels dipòsits bancaris fins al -0,28% intermensual (un -0,17% per a les llars) el setembre del 2013. Pel que fa al sector privat a les Illes Balears, els dipòsits totals sumen 19.698 milions d'euros en el tercer trimestre del 2013, un 12,2% més en termes interanuals, i encadenen variacions intertrimestrals positives des del darrer trimestre de l'any 2012. Del total de dipòsits del sector privat, el 54,2% són dipòsits a termini, el 24,8% són a la vista i el 21,0% són dipòsits d'estalvi. Respecte del segon trimestre del 2013, els dipòsits a termini són també els que més augmenten (2,9%), seguits dels dipòsits a la vista (2,7%) i dels d'estalvi (1,4%).

En canvi, el **crèdit** concedit a les Illes Balears disminueix un 12,7% en termes interanuals en el tercer trimestre de l'any i amb una tendència a la baixa que és present des del tercer trimestre del 2010. El total del crèdit en el tercer trimestre suma 37.139 milions d'euros, el 92,0% dels quals és per a les llars i les empreses. L'import per a aquests prestataris disminueix un 13,0% respecte del tercer trimestre de l'any passat. La resta del crèdit concedit és per a les administracions públiques, que també minva, en aquest cas un 9,1% interanual. Pel que fa al crèdit total nacional, el percentatge concedit a les Illes Balears no divergeix gaire d'anys anteriors i se situa en el tercer trimestre en una taxa del 2,4%. Del crèdit total privat concedit a tot Espanya, menys de la meitat es destina a finançar activitats productives (48,2%) i la resta es concedeix al finançament de les llars. Com va succeir en el segon trimestre del 2013, en el tercer trimestre el crèdit que es destina a les activitats productives disminueix en benefici del rebut per a les despeses de la llar.

Pel que fa a les **hipoteques** constituïdes a les Illes Balears, encara que continua la tendència a la baixa de mesos enrere, s'alenteix el ritme de decaïment, en línia amb la compravenda d'habitatges nous. Així, el novembre del 2013 el nombre total d'hipoteques constituïdes per al conjunt de les Illes Balears

és de 851, un -9,9% interanual. D'aquestes hipoteques, 797 són sobre finques urbanes, i 54, sobre finques rústiques. Per illes, es manifesta aquest alentiment en la variació interanual negativa del nombre d'hipoteques constituïdes tant en el cas de Mallorca (-6,9%) com en el Menorca (-3,4%). No és així per a les Pitiüses, on la variació interanual és del -37,6% el novembre de l'any passat. Quant a l'import de les hipoteques concedides, que arriba a 134,8 milions d'euros el novembre del 2013, malgrat que continua la tendència en negatiu igual que el nombre d'hipoteques, canvia de signe en comparació d'un any ençà i presenta una variació interanual positiva d'un 2,9%. Per illes, al novembre Mallorca presenta un augment de l'import hipotecat, comparat amb el mateix mes de l'any 2012, amb una variació del 43,0%. Menorca es manté amb variacions interanuals negatives de l'import hipotecat, mentre que les Pitiüses, després de dos mesos en xifres positives, al novembre tornen a registrar una variació interanual del -73,0% respecte de l'any anterior.

El nombre d'efectes impagats utilitzats com a via de finançament empresarial continua descendint i arriba a 1.984 el desembre del 2013 (un -37,6% interanual), amb una tendència que també segueix a la baixa. D'aquests, 1.572 són efectes impagats en cartera i la resta s'han rebut en gestió de cobrament. Així, la ràtio entre els efectes impagats sobre els vençuts s'alenteix, tot i que arriba fins al 3,4% el mes de desembre del 2013. Quant a l'import, els efectes impagats arriben a 3,4 milions d'euros pel desembre, un 55% menys que l'any anterior.

El nombre de crèdits morosos d'empreses i llars sobre els préstecs concedits continua en xifres cada vegada més elevades. Així, la **ràtio de morositat** del sector privat és del 13,6% el desembre del 2013 per al conjunt d'Espanya. Des del juliol del 2007 la morositat no baixa i aquesta és la màxima morositat registrada des d'ençà.

Segons dades de l'Ibestat, el nombre total de deutors concursats arriba a 584 durant tot l'any: 385 es registraren en el primer trimestre, 84 en el segon, 62 en el tercer i 53 en el quart. La xifra del conjunt del 2013 representa 316 deutors concursats més que en el mateix període de l'any 2012. Dels deutors concursats, el 96,7% entren en concurs voluntàriament, i respecte de la naturalesa, 34 són persones físiques i 550 són classificats com a empreses. D'aquestes i per sectors productius, la majoria dels concursos es registren en el sector d'activitats administratives i serveis auxiliars (26,9%), seguit de la construcció (13,5%) i de l'hostaleria (11,8%). En comparació del nombre d'empreses en concurs a final de l'any 2012, el 2013 n'hi ha 139 més que pertanyen al sector d'activitats administratives i serveis auxiliars, 44 més a l'hostaleria i 3 més en la construcció. D'altra banda, disminueix lleugerament el nombre d'empreses en concurs dels sectors de la indústria, el comerç i el transport.

4.5. Serveis empresarials i activitats immobiliàries

Taula 30. Indicadors dels serveis empresarials i immobiliaris

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Índex d'activitat dels serveis empresarials				
Índex de xifra de negoci				
Activitats professionals, científiques i tècniques	desembre	131,6	↘	-25,3
Activitats administratives i serveis auxiliars	desembre	64,7	↗	20,7
Índex d'ocupació				
Activitats professionals, científiques i tècniques	desembre	95,7	↗	4,2
Activitats administratives i serveis auxiliars	desembre	105,2	↗	5,9
Afiliats a serveis empresarials				
Mallorca	desembre	35.925	→	1,3
Menorca	desembre	1.862	↗	4,8
Pitiüses	desembre	3.861	↗	6,9
Afiliats a activitats immobiliàries				
Mallorca	desembre	2.452	↗	9,9
Menorca	desembre	215	↗	8,6
Pitiüses	desembre	473	↗	18,8

Font: IBESTAT, TGSS.

D'acord amb les dades dels **indicadors d'activitat del sector dels serveis** (IASS) publicades per l'Ibstat, el mes de desembre del 2013 la variació interanual de l'índex de la xifra de negoci dels serveis empresarials a les Illes Balears és d'un -25,3% en activitats professionals, científiques i tècniques, i d'un 20,7% en activitats administratives i serveis auxiliars. Pel que fa al primer grup, a principi del 2013 augmenta l'índex de la xifra de negoci en termes interanuals fins al desembre, mes en el qual la variació és negativa. L'índex d'ocupació dels serveis empresarials, malgrat l'efecte estacional, augmenta des del gener del 2013 amb variacions interanuals positives per a ambdues activitats, i al desembre registra un 4,2% de variació en activitats professionals, científiques i tècniques, i un 5,9% en activitats administratives i serveis auxiliars.

El mes de desembre del 2013, el nombre d'afiliats en el sector dels serveis empresarials és de 41.648 persones a les Illes Balears, i la variació interanual arriba a un 1,9%. El nombre d'afiliats augmenta durant tot l'any en termes interanuals, però disminueix respecte al mes anterior a partir del setembre. Aquest comportament es produeix igualment a totes les illes.

EL 2013 EL NOMBRE DE SOCIETATS MERCANTILS CONSTITUÏDES AUGMENTA UN 9,4% A LES ILLES BALEARS.

Segons dades de l'Ibstat, el nombre de **societats mercantils** constituïdes és de 2.787 fins al desembre del 2013 per al conjunt de les Illes Balears, 240 més que durant tot el 2012. D'aquestes, 2.778 són societats limitades i la resta es constitueixen com a societats anònimes. El capital subscrit suma 105.702 milers d'euros el 2013, un 49,6% més que l'any 2012. Alhora, el nombre de dissolucions disminueix un 3,6% interanual des del gener fins al desembre del 2013, i 652 societats ho fan de forma voluntària (0,2%) i 68 per fusió (-30,6%). Pel que fa a les empreses que s'inscriuen com a cotitzadores en el règim general de la Seguretat Social, les darreres dades del mes de desembre mostren una disminució del 0,9% del nombre d'empreses afiliades (31.867) respecte del mateix mes de l'any passat i marquen el registre més baix d'empreses actives des del primer trimestre del 2009.

Pel que fa al nombre de **deutors en concurs de creditors**, a les Illes Balears és de 584, 316 més que l'any 2012, segons dades de l'Ibstat acumulades fins a final del 2013. Dels processos concursals, 34 corresponen a persones físiques sense activitat empresarial (2 menys que el 2012) i 550 a empreses (318 més), gairebé totes de responsabilitat limitada. Entre les empreses més concursades, el 26,9% del total es dediquen a activitats administratives i serveis auxiliars, seguides de les dedicades a la construcció (13,5%) i a l'hostaleria (11,8%). En

termes interanuals, les empreses que es dediquen a activitats dels serveis empresarials (activitats professionals i tècniques i activitats administratives i auxiliars) són les que presenten un augment més elevat de deutors concursats, i passen de 21 a un total de 161 durant tot l'any, seguides de 65 empreses concursades en l'hostaleria (44 més que el 2012) i 74 en la construcció (3 més). En canvi, baixa el nombre de deutors concursats en el comerç i el transport (3 empreses menys concursades), i també en la indústria (5 menys que el 2012). Per xifra de negoci, les empreses amb una facturació fins a dos milions d'euros (336) són les més damnificades. El 31,1% de les empreses concursades són autònoms i el 22,2% tenen entre un i cinc assalariats.

Segons l'**índex de confiança empresarial** publicat per l'Ibstat el gener d'enguany, la confiança dels empresaris de les Illes Balears augmenta el primer trimestre amb una variació de l'índex de confiança empresarial harmonitzat (ICEH) del 14,5% respecte del mateix trimestre del 2013. No obstant això, en comparació del quart trimestre del 2013 disminueix la confiança en la futura marxa del negoci per al conjunt de les Illes Balears i la variació intertrimestral de l'índex presenta un valor del -3,8%. Per sectors, la construcció i el comerç són els sectors que presenten una variació interanual més positiva (un 23,4% i un 21,5%, respectivament). Destaca la construcció com a únic sector que respecte del trimestre que acaba presenta més confiança amb l'evolució futura del negoci empresarial (7,5%). Les expectatives són lleugerament més favorables per al conjunt de les Illes Balears que per al conjunt nacional. Mentre que per a les Illes l'ICEH és de 114,5 punts, per a Espanya és de 113,9 (una variació interanual d'un 13,9%). Per illes, a les Pitiüses els empresaris segueixen sent els més optimistes en termes interanuals en comparació dels de Mallorca i Menorca.

EL PREU DE L'HABITATGE AUGMENTA A LES ILLES BALEARS PER SOBRE DE LA MITJANA NACIONAL.

El 2013, en el **mercat immobiliari**, el nombre d'empreses i de treballadors afiliats a la Seguretat Social augmenta més a mes des de principi d'any respecte del 2012. Així, el darrer dia de desembre hi ha 950 centres de treball per al conjunt de les Illes Balears, un 9,3% més que l'any 2012 i amb variacions positives per a cadascuna de les illes. L'afiliació és de 3.140 persones al desembre a les Balears, un 11,0% més que l'any anterior. El nombre de persones afiliades també augmenta a totes les Illes, i malgrat que aquest nombre és superior a Mallorca destaquen les Pitiüses, on l'increment de la variació interanual és més elevat (18,8%).

Taula 31. Indicadors del mercat de l'habitatge

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
	Any	Valor	Dirigiment	Valor
Compravenda d'habitatges	2013	7.971	→	0,5
Habitatges nous	2013	3.798	→	0,1
Habitatges de segona mà	2013	4.173	→	0,9
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m ²)	3r trim	1.900,3	↗	4,8
Habitatge lliure fins a 2 anys d'antiguitat	3r trim	2.217,1	→	0,1
Habitatge lliure més de 2 anys d'antiguitat	3r trim	1.804,0	↗	5,5
Nombre d'hipoteques sobre habitatges	novembre	581	↘	-8,0
Import d'hipoteques sobre habitatges (milions d'€)	novembre	134.829	↗	4,8
Import mitjà d'hipoteques sobre habitatges (euros)	novembre	158,4	↗	13,9
Mallorca				
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m ²)				
Palma de Mallorca	3r trim	1.683,5	↘	-2,3
Manacor	3r trim	1.359,4	↗	4,8
Inca	3r trim	1.113,8	↘	-19,9
Calvià	3r trim	2.533,8	↗	13,4
Menorca				
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m ²)				
Maó	3r trim	1.387,2	↘	-17,1
Ciutadella de Menorca	3r trim	1.582,8	↘	-15,3
Pitiüses				
Preu mitjà de l'habitatge lliure (euros/m ²)				
Eivissa - vila	3r trim	2.573,2	↗	6,0
Santa Eulària del Riu	3r trim	2.162,1	↘	-10,9

Font: Ibestat a partir de dades de l'INE i del Ministeri de Foment.

La compravenda d'habitatges mostra signes de recuperació fins a final d'any respecte a l'any 2012. Les dades acumulades des de gener del 2013 presenten variacions interanuals positives mes a mes. Els increments es produeixen en la compravenda tant d'habitatges nous com de segona mà, malgrat que les transmissions d'aquests darrers segueixen augmentant més. Així, per a tot l'any, la compravenda d'habitatges nous (3.798) augmenta un 0,1%, mentre que la d'habitatges de segona mà (4.173) ho fa un 0,9%.

No obstant això, el nombre d'hipoteques concedides per adquirir un habitatge disminueix fins a un 30,6% per al conjunt de les Illes Balears, segons dades acumulades des del gener al novembre del 2013. Aquest darrer mes el nombre d'hipoteques constituïdes és de 581, amb una variació d'un -8,0% respecte del mateix mes de l'any anterior. Durant tot l'any 2013 no hi ha cap mes en què el nombre d'hipoteques constituïdes hagi estat superior al del mateix mes d'un any enrere. Pel que fa a l'import hipotecat, augmenta un 4,8% al mes de novembre, després de mesos en xifres negatives, i també ho fa l'import mitjà dels habitatges hipotecats (un 13,9% respecte de l'any 2012). Paral·lelament al nombre d'hipoteques constituïdes, el nombre de taxacions d'habitatges, que la majoria de les entitats financeres exigeixen abans de concedir una hipoteca, continua retrocedint. Segons dades del Ministeri de Foment, en el tercer trimestre de l'any hi ha 1.416 taxacions per concedir

una hipoteca a les Illes Balears, un 15,4% menys que l'any 2012 i fins a un 40,2% menys respecte del segon trimestre del 2013.

En el tercer trimestre de l'any 2013 el **preu de l'habitatge** se situa en 1.900,3 euros per metre quadrat a les Illes Balears, un 4,8% més que en el mateix període de l'any anterior i per sobre de la mitjana nacional (1.495,3 euros/m²). El preu augmenta des de principi d'any i aquest tercer trimestre ho fa un 3,5% respecte del segon. L'habitatge de segona mà s'encareix un 5,5% interanual i un 3,3% respecte del primer trimestre d'any. Quant a l'habitatge nou, l'augment del preu és quasi inapreciable respecte de l'any anterior (0,1%), però sí significativament important en comparació del primer trimestre d'any, atès que augmenta fins a un 11,6%. En l'àmbit nacional, el preu mitjà de l'habitatge no només se situa per sota del preu establert a les Balears, sinó que encara disminueix trimestralment i interanualment (un -4,5% en el tercer trimestre). Per illes, a Mallorca destaquen l'augment del preu de l'habitatge en el tercer trimestre del 2013 respecte del mateix trimestre del 2012 al municipi de Calvià (13,4%) i la disminució al municipi d'Inca (-19,9%). A Menorca continua a la baixa el preu mitjà de l'habitatge entorn d'un 15%, i a les Pitiüses també s'abarateix l'habitatge a Santa Eulària (-10,9%) però s'encareix al municipi d'Eivissa (6,0%) en el tercer trimestre d'any.

4.6. Altres serveis

Taula 32. Ocupats en altres serveis

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Activitats sanitàries i serveis socials	desembre	31.132	↗	2,5
Altres serveis socials	desembre	19.547	→	-0,2
Administració pública	desembre	18.759	↘	-2,1
Educació	desembre	17.055	↗	5,5
Serveis de la llar	desembre	13.005	→	1,7
Mallorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	desembre	26.540	↗	2,6
Altres serveis socials	desembre	15.900	→	-0,0
Administració pública	desembre	15.296	→	-1,8
Educació	desembre	15.398	↗	5,5
Serveis de la llar	desembre	10.346	→	0,2
Menorca				
Activitats sanitàries i serveis socials	desembre	1.762	→	0,2
Altres serveis socials	desembre	1.490	→	-1,8
Administració pública	desembre	1.857	↘	-2,8
Educació	desembre	687	↗	6,5
Serveis de la llar	desembre	910	↗	20,5
Pitiüses				
Activitats sanitàries i serveis socials	desembre	2.830	↗	2,8
Altres serveis socials	desembre	2.157	→	-0,6
Administració pública	desembre	1.606	↘	-3,4
Educació	desembre	970	↗	4,4
Serveis de la llar	desembre	1.749	↗	2,6

Font: TGSS.

Al mes de desembre, el nombre d'afiliats a les Illes Balears en **activitats sanitàries i serveis socials** és de 31.132 persones, cosa que representa una variació interanual del 2,5%. La variació interanual positiva es manifesta des del gener del 2013 a totes les illes, després de mesos en xifres negatives, amb més dinamisme en el cas de les Pitiüses.

Segons dades de l'Organització Mèdica Col·legial (OMC), el nombre de metges que el 2013 sol·liciten un certificat d'idoneïtat per sortir fora d'Espanya augmenta un 36% i passa de 2.405 sol·licituds el 2012 a 3.279 el 2013. Així, en els dos darrers anys entorn de sis mil metges han fet aquesta sol·licitud i des de l'any 2011 ha augmentat fins a un 125% el nombre de certificats expedits per l'OMC. Per especialitat, els metges de família (239), els pediatres (68) i els oftalmòlegs (59) són els professionals que més demanen el certificat, i els que tenen entre 31 i 35 anys (614 sol·licituds), seguits dels metges de 25 a 30 anys (403 sol·licituds). El principal motiu

de la sol·licitud és laboral, seguit pels estudis i per motius de cooperació. El Regne Unit, França i Alemanya continuen entre les primeres opcions sol·licitades. No obstant això, a les Illes Balears a final d'any hi ha menys facultatius sanitaris demandants d'ocupació i s'han registrat més contractes. Així, segons dades facilitades per l'Observatori del Treball, el mes de desembre del 2013 hi ha 346 demandants aturats que cerquen feina en activitats sanitàries (187 metges i 159 infermers), un 10,4% menys que el desembre del 2012. El nombre acumulat de contractes de gener a desembre del 2013 és de 3.125 facultatius, un 3,2% més que un any ençà.

EL NOMBRE DE PACIENTS PENDENTS D'UNA INTERVENCIÓ QUIRÚRGICA ES REDUEIX UN 20,3% EL 2013, I EL TEMPS MITJÀ DE DEMORA PER CONSULTA AMB UN ESPECIALISTA, UN 9,6%.

Segons dades del Servei de Salut de les Illes Balears, el nombre de pacients pendents d'una intervenció quirúrgica

s'ha reduït un 20,3% el darrer any, com a resultat del pla d'actuació que va elaborar el Servei de Salut l'octubre de l'any 2012 per reduir les llistes d'espera. Així, el 31 de desembre de 2013 hi ha 14.140 pacients que esperen una operació en els hospitals de les Illes Balears i el 85% dels que esperen ho fan per patologies lleus. En els hospitals públics, el nombre d'intervencions ha passat de 45.210 el 2012 a 50.502 l'any passat. I pel que fa als hospitals concertats (Sant Joan de Déu i Creu Roja) varen dur a terme 7.976 operacions programades, 2.648 més que el 2012. La mitjana del temps de demora al mes de desembre és de 114,7 dies, un 6,3% inferior a la registrada el 31 de desembre del 2012, que era de 121,9 dies. No obstant això, ja des del final de l'any 2012, cap pacient ha esperat més de 180 dies per ser intervingut en algun dels cinc processos quirúrgics que regula el Reial decret 1039/2011, de 15 de juliol, pel qual s'estableixen els criteris marc per garantir un temps màxim d'accés a les prestacions sanitàries del Sistema Nacional de Salut (BOE núm. 207, de 29 d'agost). També es redueix la llista d'espera de consultes amb un especialista, i dia 31 de desembre del 2013 hi ha 51.085 pacients pendents d'una cita amb un especialista, 5.401 menys (-9,6%) que en acabar el 2012. I pel que fa al temps mitjà de demora, es redueix de 109,2 dies del 2012 fins a 98,9 dies del desembre del 2013 (-9,4%).

Segons dades de l'Ibestat, en el conjunt de les Illes Balears el nombre de persones amb targeta sanitària és d'1.047.288 a 1 de gener del 2014, 14.646 més que un any ençà. Cal recordar que des del setembre del 2013, el Servei de Salut de les Illes Balears ha començat a expedir la nova targeta sanitària electrònica individual que cal substituir quan es renova l'anterior. En aquesta targeta figuren el número de document d'identitat, el codi d'identificació personal del Sistema Nacional de Salut i el codi d'identificació personal autonòmic, per identificar la persona titular i accedir de manera segura al seu historial.

A les Illes Balears, el nombre de receptes facturades del Sistema Nacional de Salut és de 16,3 milions, segons dades acumulades des del gener al desembre del 2013 del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, un 5,9% menys que en el mateix període del 2012. La despesa farmacèutica amb recepta oficial del Sistema Nacional de Salut acumulada fins al desembre és de 172,6 milions d'euros (un -4,9% interanual). Així, doncs, la despesa mitjana per recepta facturada és de 10,6 euros, un 1,1% més que l'any anterior, encara que per davall de la mitjana nacional (10,7 euros de despesa mitjana amb una variació interanual del -0,1%). Cal recordar que els indicadors de despesa farmacèutica baixen des del juliol del 2012, quan entrà en vigor el sistema d'aportació farmacèutica. També, des del setembre de l'any passat es demanden menys medicaments a causa de l'encariment per l'actualització de la llista de medicaments que queden exclosos de la prestació farmacèutica en el Sistema Nacional de Salut. D'altra banda, estava previst aplicar l'obligació d'abonar fins al 10% (amb un màxim de 4,20 euros) dels medicaments de dispensació ambulatoria en els hospitals, mesura que s'hauria d'haver implantat a partir de l'1 d'octubre arran de la Resolució de 10 de setembre de

2013 de la Direcció General de Cartera Bàsica de Serveis del Sistema Nacional de Salut i Farmàcia (BOE núm. 255, de 19 de setembre), però per ara les Illes Balears i altres comunitats autònomes no l'han fet efectiva.

El desembre del 2013, el nombre d'afiliats en el conjunt d'activitats que formen la branca d'**altres serveis socials** és de 19.547 persones a les Illes Balears. Si bé des de principi d'any s'alenteix el ritme de decreixement, des del mes d'agost baixa l'afiliació en totes les illes i es registren taxes de variació negatives tant intermensuals com interanuals.

Segons dades de la Conselleria de Salut, Família i Benestar Social, dia 31 de desembre del 2013 hi ha 20.079 sol·licituds de prestació per dependència a les Illes Balears: el 79,2% a Mallorca, l'11% a Menorca i el 9,8% a les Pitiüses. L'1,8% de la població balear sol·licita aquest tipus de prestació. S'han resolt 19.446 sol·licituds, de les quals 14.884 són sol·licitants amb dret a prestació i 10.771 tenen prestació. El mateix dia del 2012, els sol·licitants amb dret a prestació sumaven 16.142 persones a les Illes Balears del total de 20.929 sol·licituds, cosa que significa un 7,8% menys de sol·licitants amb dret a prestació i un 4,1% menys de sol·licituds.

La pensió contributiva mitjana a les Illes Balears (que inclou els casos de jubilació, incapacitat permanent, viduïtat i orfandat) és el gener d'enguany un 1,9% superior a la del mateix mes de l'any passat per a tots els règims inclosos en el Sistema de la Seguretat Social, segons el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Així, se situa en 792,96 euros a les Illes Balears, per davall de la mitjana nacional, que és de 864,92 euros (1,8%). D'aquestes prestacions, la pensió mitjana per jubilació és de 907,10 euros a les Illes Balears, un 2,3% més que fa un any, però encara està per davall de la mitjana nacional (990,96 euros, que augmenta un 2,2% interanual). Pel que fa a les pensions no contributives o assistencials a les Illes Balears, segons dades del Ministeri de Treball i Seguretat Social, la mitjana mensual per jubilació al desembre del 2013 arriba a 373,37 euros, i la d'invalidesa, a 403,32 euros, en aquest segon cas per sobre de la mitjana nacional (400,94 euros). Per a enguany, el Projecte de Llei de pressuposts recull un increment de les pensions del 0,25%, el mínim previst per la reforma de les prestacions, que va entrar en vigor l'1 de gener mitjançant la Llei del factor de sostenibilitat.

El desembre del 2013 el nombre d'afiliats en el sector de l'**educació** és de 17.055 persones per al conjunt de les Illes Balears, amb una variació interanual positiva del 5,5%, signe que es manifesta des de l'agost de l'any passat. L'afiliació augmenta a totes les illes el 2013. A Mallorca des del setembre la variació interanual és positiva, i a Menorca i les Pitiüses el comportament del nombre d'afiliats és a l'alça des del gener del 2013.

La Llei orgànica 8/2003, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa, aprovada pel Congrés dels Diputats el 28 de novembre del 2013, va entrar en vigor el 30 de desembre del 2013 després de la publicació en el BOE el 10 de desembre, amb un calendari establert per a la implantació dels canvis.

Aquesta reforma educativa inclou mesures perquè el sistema educatiu espanyol se situï en l'àmbit internacional, es millori la formació i preparació dels estudiants i s'aconsegueixi arribar als objectius europeus en educació de l'estratègia Europa 2020 (una taxa d'abandonament escolar inferior al 10% a la Unió Europea i per a Espanya inferior al 15%). Segons dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, la taxa d'abandonament escolar a Espanya és propera al 25%; és a dir, de cada quatre alumnes un no continua la formació més enllà de l'etapa obligatòria o no obté el títol de graduat en educació secundària obligatòria. Pel que fa a les Illes Balears i segons dades de l'Ibestat, la taxa d'abandonament escolar el 2013 se situa en el 29,6%, per damunt de la mitjana estatal. En aquest context, la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats desplega per ordre el Decret 15/2013, de 19 d'abril, pel qual es regula el tractament integrat de les llengües en els centres docents no universitaris de les Illes Balears, i també el Decret llei 5/2013, de 6 de setembre, pel qual s'adopten determinades mesures en relació amb la implantació del nou sistema educatiu per al curs 2013-2014. L'Ordre fa una referència especial al calendari d'aplicació del projecte de tractament integrat de llengües per als propers cursos, a l'atenció a la diversitat i a l'elecció de la llengua de primer ensenyament.

En relació amb els resultats acadèmics, segons l'informe PISA del 2012 els alumnes espanyols de 15 anys estan 8 punts per sota de la mitjana de l'OCDE i 1 punt per sota de la mitjana de la Unió Europea en comprensió lectora; 10 punts i 5 punts per sota, respectivament, en matemàtiques, i 5 punts i 1 punt per sota, respectivament, en ciències. Pel que fa a la població espanyola entre 16 i 65 anys els resultats de l'informe del 2012 presentat pel Programa Internacional per a l'Avaluació de la Competència dels Adults (PIAAC) mostra que en comprensió lectora aquest col·lectiu està 21 punts per sota de la mitjana de l'OCDE i 19 punts per sota de la mitjana de la Unió Europea, i en matemàtiques se situa 23 i 22 punts per sota, respectivament. Pel que fa a les Illes Balears, els resultats de l'informe PISA del 2012 mostren que la puntuació mitjana aconseguida per l'alumnat de 15 anys està per sota de la mitjana d'Espanya, de l'OCDE i de la Unió Europea en les tres àrees de coneixement avaluades. Així, en comprensió lectora, les Illes Balears estan 12, 13 i 20 punts per sota de la mitjana d'Espanya, de la UE i de l'OCDE, respectivament; en comprensió matemàtica estan 9, 14 i 19 punts per sota, respectivament, i en comprensió científica tenen 13, 14 i 18 punts menys que la puntuació aconseguida per Espanya, per la Unió Europea i per l'OCDE, respectivament. Si es comparen les avaluacions PISA dels anys 2009 i 2012, els resultats mostren un augment en la puntuació mitjana aconseguida en comprensió lectora de 19 punts, d'11 punts en comprensió matemàtica i de 22 punts en comprensió científica. No obstant això, els alumnes de les Illes Balears continuen situats en els darrers llocs en comparació de la resta de comunitats autònomes participants.

EL NOMBRE D'ALUMNES MATRICULATS AMB OPCIÓ A FORMACIÓ PROFESSIONAL DUAL DURANT EL CURS 2013-2014 AUGMENTA UN 23,6%.

Segons dades de la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats, hi ha 164.665 alumnes matriculats a l'inici del curs escolar 2013-2014, un 2,3% més que a l'inici del curs escolar 2012-2013. Del total d'alumnes, 112.612 s'han matriculat en centres públics (un 2,6% interanual més), i 52.053, en centres concertats (1,5%). Per etapa educativa, 32.748 alumnes s'incorporen a educació infantil (un 0,2% més que el curs passat), 64.292 ho fan a primària (1%), 42.120 a secundària (en aquest cas un 0,7% menys que l'any passat) i 13.215 a batxillerat, amb un augment significatiu del 7,1% respecte dels alumnes matriculats el curs passat. Pel que fa a la formació professional, dels 12.290 alumnes que es matriculen (un 23,6% més que el curs passat), 7.750 ho fan per aconseguir un grau mitjà (23,2%) i la resta per aconseguir un grau superior (24,3%). Per illes, Mallorca, amb 130.583 alumnes matriculats, augmenta un 2,8% el nombre d'alumnes respecte del curs passat, i també ho fa Eivissa, fins a un 1,2% (18.599 matrícules). En canvi, a Menorca i a Formentera hi ha menys alumnes matriculats a l'inici del curs escolar 2013-2014, un 0,9% menys en el primer cas (14.344 alumnes matriculats) i un 0,3% menys per a Formentera (1.139 alumnes matriculats). I pel que fa al nombre de professors, el curs 2013-2014 comença amb 14.195 docents (un 3,3% menys que el curs passat): 10.823 ho fan en els centres públics (0,4%) i 3.372 en centres concertats (-13,8%). En els centres públics disminueixen els professors a Menorca i a Formentera respecte de l'inici del curs passat. Així, 8.022 professors comencen el curs a Mallorca (0,5%), 1.153 a Menorca (-1,1%), 1.534 als centres d'Eivissa (1,5%) i 114 als centres de Formentera (-1,7%). Destaca que el nombre d'interins a l'inici del curs escolar és de 2.271 per a totes les illes, un 13% superior que a l'inici del curs escolar 2012-2013.

Pel que fa als alumnes universitaris, segons dades de gener d'enguany, hi ha 18.182 alumnes l'any acadèmic 2013-2014 a la Universitat de les Illes Balears (UIB), un 6,8% menys que el curs 2012-2013. Del total d'alumnes, 11.902 s'han matriculat a grau, un 7,4% més que un any ençà. D'aquests, 10.926 cursen estudis a la UIB i només 982 ho fan als centres adscrits a la UIB. Els alumnes matriculats a primer i segon cicle (estudis en procés d'extinció) disminueixen fins a un 6,7%, i enguany sumen en total 807. En canvi, per a estudis de postgrau, que inclouen els màsters i els doctorats, els 1.904 alumnes matriculats suposen un augment del 23,9% respecte del curs acadèmic passat. Segons dades del curs 2012-2013 de l'informe "Dades bàsiques del sistema universitari espanyol" del Ministeri d'Educació Cultura i Esport, a les Illes Balears la taxa d'abandonament dels estudis el primer any és del 20%, un punt per damunt de la mitjana estatal per a les universitats presencials. El 9,5% dels alumnes de les Balears canvien d'estudis el primer curs, davant el 7,1% de mitjana estatal. De l'informe destaca també que només el 46,4% dels alumnes que superen la selectivitat a les Illes cursen els estudis a l'arxipèlag, mentre que a la resta de comunitats autònomes la majoria dels estudiants segueixen els estudis en la pròpia autonomia. Cal afegir-hi que les Illes Balears presenten un 46,3% d'estudiants matriculats en universitats presencials sobre el total de població de 18 a 24

anys. Les taxes de primera matrícula augmenten un 5% a les Illes entre el curs 2013-2012 i el 2013-2014, i són la segona comunitat autònoma on es registra un augment més elevat. En relació amb l'educació a distància, al centre associat de la Universitat Nacional d'Educació a Distància (UNED) augmenta el nombre d'alumnes matriculats any rere any, segons dades presentades pel centre. Així, durant curs 2012-2013 (el darrer del qual es disposa de dades) hi ha 13.993 alumnes matriculats, un 8,6% més que durant el curs 2011-2012 i una taxa d'èxit en els estudis de grau que s'ofereixen del 82,3%.

El desembre del 2013, el nombre de treballadors de l'**Administració pública** (serveis generals) és de 18.759 persones, un 2,1% menys que en el mateix mes de l'any anterior per al conjunt de les Illes Balears. Des del juny del 2010 ha disminuït el nombre d'afiliats a la Seguretat Social, fet que es produeix en totes les illes.

Continua la reestructuració de l'ocupació pública, i el juliol del 2013 hi ha a les Illes Balears 54.699 empleats públics, 466 menys que el gener del 2013 i 1.356 menys que el juliol del 2012, segons dades del butlletí estadístic del personal al servei de les administracions públiques que publica cada semestre el Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. En totes les comunitats autònomes hi ha 29.026 empleats públics menys que el gener de l'any passat i 88.461 menys que en el juliol del 2012. El descens més elevat en el nombre d'empleats públics es produeix en les administracions autonòmiques. Així, del total d'empleats públics a les Illes

Balears, 11.157 pertanyen a l'Administració pública estatal (62 menys que l'any anterior), 27.723 a l'Administració autonòmica (1.024 menys que un any enrere), 14.070 a l'Administració local (227 menys) i 1.749 a les universitats (13 menys que fa un any). Les dades del butlletí no tenen en compte el personal que pertany a empreses del sector públic empresarial, fundacions i organitzacions públiques (majoritàriament personal laboral).

Com ja es va comentar en el Butlletí anterior, en virtut de la Llei 22/2013, de 23 de desembre, de pressuposts generals de l'Estat per a l'any 2014, es mantindran les retribucions per als empleats públics, no hi haurà oferta pública d'ocupació i només serà possible una taxa de reposició del 10% per a determinats col·lectius, com ara personal sanitari i docent i cossos de seguretat de l'Estat.

Pel que fa a l'afiliació dels **serveis de la llar**, continua augmentant, encara que a un ritme més lent i lluny dels valors de principi de l'any 2013. Cal recordar que arran de l'entrada en vigor pel gener del 2012 de la Llei 27/2011, d'1 d'agost, sobre actualització, adequació i modernització del sistema de Seguretat Social, el règim especial de la llar s'integra en el règim general. Així, el desembre del 2013 hi ha 13.005 afiliats en aquest sector, un 1,7% més que l'any 2012 a les Illes Balears. Aquest augment interanual es produeix a totes les illes, encara que des del setembre es registren menys afiliats.

III. MERCAT LABORAL

1

Context. Espanya i la UE-28

Taula 33. Indicadors d'ocupació i atur (Illes Balears, Espanya i UE-28)

Indicador	Illes Balears		Espanya		Europa (UE-28)	
	Període: 4T13		Període: 4T13		Període: 3T13	
	Darrera dada	Cicle-tendència T _{t-12} ^r (%)	Darrera dada	Cicle-tendència T _{t-12} ^r (%)	Darrera dada	Cicle-tendència T _{t-12} ^r (%)
Persones actives (milers)	587,5	→ -0,9	22.654,5	→ -1,3	243.999,8	→ 0,1
Taxa d'activitat (%)	63,3	→ -1,7	59,4	→ -0,4	57,8	→ -0,1
Taxa d'ocupació (de 16 i més anys) (%)	48,8	→ -0,4	44,0	→ -0,3	51,7	→ -0,3
Persones ocupades (milers)	452,9	→ 1,5	16.758,2	→ -1,3	218.506,7	→ -0,3
Homes	246,6	→ 0,7	9.112,2	→ -1,4	118.756,3	→ -0,5
Dones	206,4	→ 1,2	7.646,0	→ -0,9	99.750,4	→ 0,1
Persones menors de 25 anys	21,1	→ 2,0	725,7	↘ -4,8	18.862,1	↘ -3,0
Persones de 25 a 54 anys	369,2	→ 1,8	13.577,7	→ -1,5	162.430,9	→ -0,8
Persones de 55 anys i més	62,6	↘ -2,8	2.454,7	→ 0,5	32.454,6	↗ 3,5
Persones estrangeres	106,6	↗ 8,3	2.013,5	↘ -6,4	15.410,7	→ 0,3
Persones en atur (milers)	134,6	↘ -7,5	5.896,3	→ -1,0	25.493,0	↗ 2,8
Homes	79,0	↘ -2,2	3.087,1	↘ -2,8	13.728,6	↗ 3,5
Dones	55,7	↘ -14,5	2.809,2	→ 0,7	11.764,4	↗ 2,2
Persones menors de 25 anys	18,7	↘ -30,6	889,3	↘ -4,4	5.647,2	→ -0,3
Persones de 25 a 54 anys	101,2	↘ -3,1	4.422,3	→ -1,5	17.205,1	↗ 3,4
Persones de 55 anys i més	14,8	→ -1,8	584,7	↗ 10,3	2.555,4	↗ 8,2
Persones estrangeres	36,7	↘ -19,5	1.162,4	↘ -5,0	3.212,1	↗ 3,3
Taxa d'atur (%)	22,9	→ -1,4	26,0	→ 0,0	10,5	→ 0,3
Homes	24,3	→ 0,1	25,3	→ -0,3	10,4	→ 0,3
Dones	21,2	↘ -3,2	26,9	→ 0,3	10,6	→ 0,2
Persones menors de 25 anys	47,0	↘ -10,0	55,1	→ -0,1	23,0	→ 0,3
Persones de 25 a 54 anys	21,5	→ -0,8	24,6	→ -0,1	9,6	→ 0,3
Persones de 55 anys i més	19,1	↗ 2,5	19,2	→ 1,3	7,3	→ 0,2
Persones estrangeres	25,6	↘ -5,5	36,6	→ 0,1	17,3	→ 0,0
Taxa de temporalitat (%)	24,9	→ 0,8	23,9	→ 0,3	14,3	→ 0,3
Homes	26,5	↗ 6,2	23,1	→ 1,1	13,9	→ 0,3
Dones	23,3	→ 0,8	24,8	→ 0,7	14,7	→ 0,3
% persones autoocupades	20,2	→ -1,3	18,0	→ 0,2	10,7	→ -0,0

Font: EUROSTAT, INE, OTIB.

Nota: la variació de les taxes es dona com a diferència de punts percentuals respecte al mateix període de l'any anterior.

El discret creixement de l'economia es pot observar en la millora de la confiança en la zona euro, però tot dins un context de recuperació econòmica encara molt influenciat pels riscos a la baixa. Per tant, malgrat el creixement positiu de l'economia, el mercat de treball no experimenta una millora substancial dels seus indicadors en el tercer trimestre del 2013. La taxa d'ocupació de la UE-28 se situa en el 51,7%, tres dècimes per sota del valor del mateix trimestre de fa un any. També cau un 0,3% el nombre total d'ocupats en el tercer trimestre del 2013. Entre els ocupats, la caiguda s'intensifica entre els menors de 25 anys (-3,0%), mentre que les persones de més de 55 anys incrementen un 3,6% la seva presència.

Per la seva banda, la variació del nombre de persones en situació d'atur continua positiva aquest trimestre (2,2%), tot i que és la més baixa des del tercer trimestre del 2011. L'augment de l'atur afecta tots els col·lectius, excepte el dels joves menors de 25 anys, que cau lleugerament (-1,0%). Creix, sobretot, entre les persones de més de 55 anys (7,2%) i entre els estrangers (3,0%). En conseqüència, la taxa d'atur també augmenta tres dècimes i se situa en el 10,5%. Aquest valor es veu àmpliament superat per les taxes que registren els estrangers (17,3%) i els joves de fins a 25 anys, amb una taxa que duplica sobradament la del conjunt de població (23,0%).

A Espanya durant el quart trimestre cau la població activa per setè trimestre consecutiu (-1,2%), però modera el descens respecte dels dos trimestres anteriors. Això es trasllada a la taxa d'activitat, que disminueix quatre dècimes en termes interanuals i arriba al 59,4% de la població. Quant a l'ocupació, el nombre de persones que treballen en el darrer trimestre arriba a 16.758.200, les quals representen un 1,2% menys que un any ençà. La pèrdua de l'ocupació en termes interanuals afecta, sobretot, els estrangers (-5,1%) i els menors de 25 anys (-4,2%). Ara bé, en el cas dels joves, aquesta és la baixada interanual més suau que han experimentat des de l'any 2008. En canvi, els més grans de 55 anys augmenten el nombre d'ocupats (1,3%) després de tres trimestres en negatiu. Amb tot, per primera vegada des de l'any 2007, decreix el nombre de persones en situació d'atur (un -1,2%) en el conjunt espanyol. Així, aquest trimestre es registren 5.896.300 aturats. La taxa d'atur (26,0%), malgrat que manté el resultat de fa un any, és una de les ràtios més

altes de tota la sèrie històrica (1996-2013). Els joves, amb una taxa que duplica la de la resta de la població (55,1%), i els estrangers (36,6%) són els col·lectius amb la taxa d'atur més alta.

A les Illes Balears, per segon trimestre consecutiu, el nombre d'actius cau un 0,9% en termes interanuals, fet que situa la taxa d'activitat en el 63,3% de la població durant el quart trimestre. Una altra vegada, la taxa de les Illes és la més alta de totes les comunitats autònomes, i supera en 3,9 p. p. la taxa del conjunt nacional i en 2,9 p. p. la de la UE-28. Per setè més consecutiu creix el nombre d'ocupats (0,9%) i a les Illes s'assoleix la xifra de 452.900 persones. Aquest augment es correspon amb el que experimenten tots els grups poblacionals, excepte en el cas dels més grans de 55 anys, que redueixen el nombre un 6,1%. La taxa d'ocupació es redueix quatre dècimes respecte del valor del mateix trimestre del 2012 i se situa en el 48,8% de la població.

A les Illes Balears, hi ha 134.600 persones que volen treballar i no troben feina. Aquesta xifra representa una caiguda de l'atur del 6,6% en termes interanuals per segon trimestre consecutiu. Així, la taxa d'atur durant el quart trimestre del 2013 és del 22,9% de la població activa, per sota de la taxa nacional (26,0%), però a distància de la comunitat autònoma amb la taxa més baixa (el País Basc, amb un 15,8%) i del valor de la UE-28 (10,5%). El col·lectiu de joves és el més afectat per les elevades taxes d'atur, amb un percentatge que duplica el del conjunt de la població (47,0%), tot i que respecte del valor de fa un any ha caigut 10,0 p. p. També disminueix la taxa d'atur, en termes interanuals, entre les dones (-3,2 p. p.) i entre els estrangers (-5,5 p. p.).

Mitjançant les dades que presenta l'EPA es fa una anàlisi d'aquests indicadors respecte del sector econòmic a les Illes Balears. En el darrer trimestre de l'any, tots els sectors, amb l'excepció de la indústria (-7,8%), augmenten el nombre de persones ocupades: l'agricultura, un 8,0%; la construcció, un 4,4%, i els serveis, un 1,2%. Alhora, quant a l'atur, el comportament per sectors és desigual, amb dos sectors en què cau el nombre d'aturats (construcció i serveis) i els altres dos en què s'incrementa (agricultura i indústria).

2 Ocupació i atur a les Illes Balears

Taula 34. Indicadors del mercat laboral a les Illes Balears

	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} ^t (%)	
Total de persones d'alta a la Seguretat Social¹	desembre	340.575	→	1,0
Assalariats	desembre	247.417	→	0,9
Autònoms i altres règims especials	desembre	93.158	→	1,4
Homes	desembre	180.308	→	0,7
Dones	desembre	160.267	→	1,5
Estrangers UE-28	desembre	25.584	↗	3,5
Estrangers no UE	desembre	24.610	↘	-7,0
Persones en atur registrades	gener	90.735	↘	-5,7
Homes	gener	45.536	↘	-7,6
Dones	gener	45.199	↘	-4,0
Persones menors de 25 anys	gener	10.083	↘	-8,3
Persones de 25 a 54 anys	gener	66.326	↘	-7,7
Persones de 55 anys i més	gener	14.326	↗	5,9
Estrangers UE-28	gener	7.150	↘	-7,2
Estrangers no UE	gener	11.490	↘	-14,6
Persones en atur registrades fa més de 12 mesos	gener	28.294	↘	-3,8
Total contractes registrats	gener	21.637	↗	14,2
Contractes indefinits	gener	2.488	↘	-8,6
Contractes temporals	gener	18.879	↗	17,4
Contractes a temps parcial	gener	7.591	↗	8,9
Contractes fixos discontinus	gener	405	→	1,3

Font: TGSS, SOIB, OTIB.

¹ Afiliats als règims general, d'autònoms, i als règims especials agrari, de la mar i de la llar de la Seguretat Social. No inclou afiliats a MUFACE i ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social.

El 2013 es tanca amb una mitjana de 82.282 persones en situació d'atur, xifra un 6,0% inferior a la del 2012, seguint amb la tònica descendent iniciada a la darrereria del 2012. L'afiliació, per la seva banda, tanca el 2013 amb una mitjana de 397.861 persones d'alta a la Seguretat Social, fet que representa un lleuger increment del 0,5% respecte de l'any anterior. Finalment, la taxa d'atur registrat durant el 2013 se situa en el 17,1%, 1 p. p. per sota de la del 2012 (18,1%).

El darrer dia del mes gener del 2014, el nombre d'aturats se situa en 90.735 persones a les Illes Balears, fet que representa un descens del 5,0% respecte del mes de gener del 2013. Es tracta del quinzè mes consecutiu en què es

produceix una caiguda de l'atur en termes interanuals. En el conjunt nacional, i per quart mes consecutiu, també es produeix un descens de les xifres d'atur (-3,3%), que se situen en 4.814.435 persones. Aquest mes de gener totes les comunitats autònomes, tret d'Extremadura (0,34%) i Aragó (0,10%), mostren un descens de l'atur en termes interanuals.

L'ATUR REGISTRAT BAIXA AL GENER PER QUINZÈ MES CONSECUTIU A LES ILLES BALEARS.

Per col·lectius, i respecte al mes de gener del 2013, el descens relatiu de l'atur més important es produeix entre els homes (-6,6%), que representen el 50,2% del total de persones

en atur; els menors de 25 anys (-6,2%), i els estrangers no comunitaris (-13,3%). De fet, el conjunt d'estrangers acumula més de tres anys de caigudes de l'atur, i han passat de representar el 29,6% del total de persones aturades el gener de 2009 al 20,5% durant el gener del 2014. En el cas dels joves menors de 25 anys, el gener és el dinovè mes consecutiu en què es produeix un descens en el nombre de persones en atur. El grup d'edat de 25 a 54 anys també experimenta durant el gener, i per quinzè mes consecutiu, un descens de l'atur. En canvi, les persones de 55 anys i més continuen mostrant increments, tot i que de cada vegada són més suaus. Pel que fa a la durada de la demanda d'ocupació, i per quart mes consecutiu, s'observa un descens entre les persones que porten més d'un any inscrites com a demandants en el SOIB (-3,0%), i també en la resta de durades.

Quant als sectors econòmics, i respecte del gener del 2013, el descens més important de l'atur es produeix en la construcció (-15,1%), que ja encadena tres anys i mig en negatiu, i en la indústria, que cau un 7,0% interanual (en xifres negatives per setzè mes consecutiu). Les segueixen la resta dels serveis que no són ni hostaleria ni comerç (-5,4%); el comerç, el qual redueix la desocupació un 4,9% i enllaça dotze mesos de descensos, i l'hostaleria (-0,3%), que es manté respecte d'un any ençà. Per contra, l'atur experimenta un increment en termes interanuals entre els treballadors de l'agricultura (31,6%), si bé aquesta activitat només representa l'1,7% del total de persones en situació d'atur.

Pel que fa a la **contractació**, el mes de gener del 2014 es registren 21.637 nous contractes, un 15,7% més que en el mateix mes del 2013. En el conjunt de l'Estat, la contractació s'incrementa un 14,3% interanual. En comparació de l'any anterior, al gener augmenten els contractes temporals

(20,2%), mentre que cauen els de caire indefinit (-10,4%). Tanmateix, el percentatge de contractes indefinits sobre el total de contractes continua sent superior a les Illes (11,5%) que al conjunt de l'Estat (7,8%). L'augment més significatiu es produeix entre els contractes eventuals per circumstàncies de la producció (39,3%). La contractació és més elevada en tots els sectors, tret de la indústria (-1,6%). El nombre de contractes signats al mes de gener s'incrementa de manera més accentuada entre els treballadors de la resta de serveis que no són ni hostaleria ni comerç (27,9%) i entre els de l'agricultura (22,6%).

El 31 de desembre del 2013 es tanca amb 340.575 persones en alta a la **Seguretat Social** a les Illes Balears, fet que suposa un lleuger increment del 0,3% en termes interanuals, per vuitè mes consecutiu si no es compta el mes de setembre. Les Illes han estat durant el 2013 la primera comunitat autònoma on s'ha produït un creixement en el nombre de persones ocupades, si bé ja al desembre hi ha quatre regions que experimenten un augment de l'afiliació. En el conjunt de l'Estat, en canvi, es produeix un descens de l'afiliació del 0,5%. L'increment de l'afiliació del darrer dia del mes de desembre a les Balears es produeix en el règim especial del mar (1,9%), seguit del règim especial de treballadors autònoms (1,8%) i de la llar, que puja un 1% respecte d'un any ençà. En canvi, cau l'afiliació en el règim especial agrari (-16,4%) i es manté entre els afiliats al règim general (-0,1%). Per col·lectius, l'afiliació augmenta entre les dones (0,9%), les persones més grans de 45 anys (2,1%), els estrangers comunitaris (2,8%) i els de nacionalitat espanyola (0,9%). En canvi, cau l'ocupació entre els homes (-0,3%), els joves menors de 30 anys (-3,2%) i els estrangers no comunitaris (-8,3%).

Taula 35. Indicadors del mercat laboral per illes

	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Mallorca				
Població activa ¹	desembre	352.990	→	-1,2
Afiliats a la Seguretat Social ²	desembre	280.427	→	-0,0
Aturats registrats	gener	72.438	↘	-6,7
Taxa d'atur registrat (%) ³	desembre	20,6	→	-0,9
Contractes registrats	gener	17.110	↗	15,5
Menorca				
Població activa ¹	desembre	30.885	→	-0,9
Afiliats a la Seguretat Social ²	desembre	23.614	→	-0,2
Aturats registrats	gener	7.165	↘	-2,0
Taxa d'atur registrat (%) ³	desembre	23,5	→	-0,1
Contractes registrats	gener	1.165	↗	2,5
Eivissa				
Població activa ¹	desembre	45.301	→	0,2
Afiliats a la Seguretat Social ²	desembre	34.424	→	1,7
Aturats registrats	gener	10.678	↘	-4,3
Taxa d'atur registrat (%) ³	desembre	24,0	→	-1,4
Contractes registrats	gener	3.152	↗	17,5
Formentera				
Població activa ¹	desembre	2.599	↗	2,2
Afiliats a la Seguretat Social ²	desembre	2.095	↗	3,7
Aturats registrats	gener	454	↘	-6,6
Taxa d'atur registrat (%) ³	desembre	19,4	→	-1,8
Contractes registrats	gener	210	↗	4,6

Font: TGSS, SOIB, OTIB.

¹ Població activa = aturats + afiliats del mateix mes.

² Afiliats als règims general, d'autònoms, i als règims especials agrari, de la mar i de la llar de la Seguretat Social. No inclou afiliats a MUFACE i ISFAS ni règims especials menors de la Seguretat Social.

³ Taxa d'atur calculada a partir de l'atur registrat i la població activa. Variació com a diferència de punts percentuals respecte del mateix mes de l'any anterior.

L'atur del mes de desembre ha disminuït a totes les illes, sobretot a Formentera (-7,0%), que ja encadena disset mesos consecutius de caigudes interanuals, seguida de Mallorca (-5,7%), d'Eivissa (-2,8%) i, de manera més discreta, de Menorca (-0,2%); totes acumulen quinze mesos en xifres negatives. El balanç anual del 2013 és positiu a tot l'arxipèlag, però sobretot a Formentera, on l'atur cau un 13,7%, seguida d'Eivissa i de Menorca, ambdues amb un descens del 6,5%. Finalment, Mallorca presenta un descens de la desocupació del -5,8%.

La taxa d'atur registrat del mes de gener se situa per sobre del 20% a totes les illes, tret de Formentera (19,4%). Així, les ràtios més elevades tenen lloc a Eivissa, amb el 24%, i a Menorca, amb el 23,5%. La ràtio entre aturats i actius experimenta una caiguda a totes les illes respecte d'un any

ençà, però la més accentuada es produeix a les Pitiüses: a Formentera baixa 1,8 p. p., i a Eivissa, 1,4 p. p.

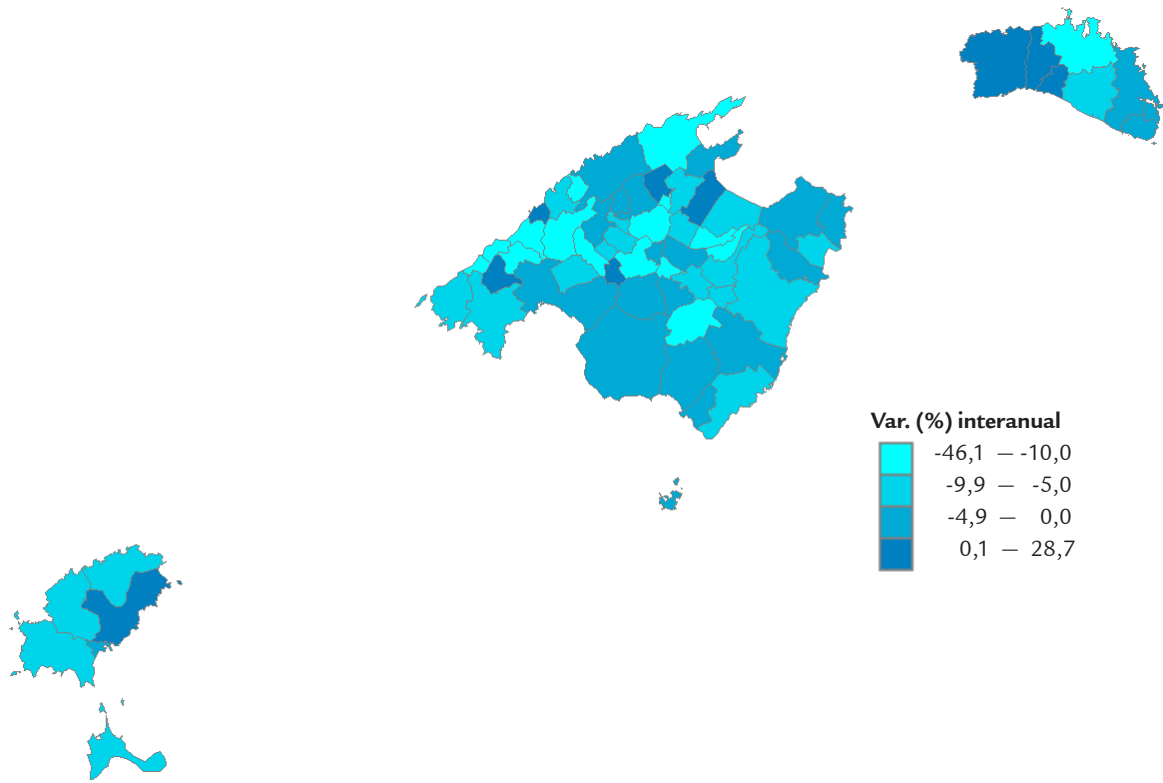
MENORCA EMPITJORA A L'INICI DEL 2014 ELS BONS RESULTATS OBTINGUTS DURANT EL 2013.

Pel que fa a la contractació del mes de gener, és més elevada que la del mateix mes del 2013 a totes les illes, tret de Menorca (-14,8%). Aquest augment del nombre de contractes de treball formalitzats es produeix de manera més accentuada a Formentera (54,4%), seguida d'Eivissa (30,6%) i de Mallorca (15,7%). Destaca el fort augment de la contractació en l'hostaleria a Eivissa (36,5%), i també en la resta de serveis que no són hostaleria ni comerç a Mallorca (32,1%). En canvi, la baixada de la nova contractació a Menorca està encapçalada pel sector del comerç (-20,8%).

L'afiliació a la Seguretat Social presenta un increment interanual a totes les illes durant el mes de desembre, tret de Menorca (-0,5%), i sobretot a les Pitiüses: Formentera amb

un 5,3% i Eivissa amb un 1,8%. Mallorca, per la seva banda, presenta un increment més aviat discret respecte al desembre del 2012 (0,1%).

Gràfic 15. Variació interanual de l'atur registrat. Gener 2014

Font: OTIB i SOIB.

3

Costs laborals

Taula 36. Cost i jornada laboral

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Cost total per assalariat i mes (€)	3r trimestre	2.243,4	→	-1,3
Cost laboral per hora efectiva (€)	3r trimestre	16,7	→	-1,3
Indústria i energia	3r trimestre	18,9	↘	-4,2
Construcció	3r trimestre	17,7	→	0,7
Serveis	3r trimestre	16,5	→	-1,1
Hores efectives per assalariat / mes	3r trimestre	134,7	→	0,0
Indústria i energia	3r trimestre	136,1	→	0,1
Construcció	3r trimestre	127,8	↘	-4,7
Serveis	3r trimestre	135,1	→	0,3
Increment salarial pactat en convenis (%)	desembre	0,6	→	-0,2

Font: INE, MEYSS.

En el tercer trimestre del 2013 el **cost laboral per treballador** a les Illes Balears se situa de mitjana en 2.243,4 euros, la qual cosa significa un descens d'un 1,3% respecte del mateix trimestre del 2012. En el conjunt nacional es produeix, en canvi, un lleuger repunt, concretament d'un 0,2%, i se situa en 2.460,6 euros. Les comunitats autònomes amb els descensos interanuals més elevats del cost laboral són les Canàries (-2,3%), Múrcia (-2,1%), Castella i Lleó (-2,0%) i Extremadura (-1,8%). A l'altre extrem se situen comunitats autònomes com el País Basc (1,8%), Galícia (1,7%), Aragó (1,3%) o Astúries (1,2%) amb els augments del cost laboral més alts. La diferència entre la comunitat autònoma amb el cost laboral més elevat per treballador, el País Basc (3.013 euros), i la que registra l'inferior, les Canàries (2.009 euros), se situa en més de mil euros.

EL COST LABORAL PER TREBALLADOR A LES ILLES BALEARS EXPERIMENTA UN DESCENS INTERANUAL PER VUITÈ TRIMESTRE CONSECUTIU.

En el cost laboral total s'inclouen les cotitzacions obligatòries, les indemnitzacions i les prestacions socials, a més del cost salarial. Aquesta darrera partida és de 1.624,48 euros i presenta un descens d'un 1,5% respecte del tercer trimestre del 2012, tal com es pot veure en el gràfic. El sector de la indústria continua mostrant el cost salarial més elevat (1.854,43€), tot i que també presenta el descens més accentuat respecte d'un any ençà (-2,0%). En segon lloc se situa el sector dels serveis (1.612,45€), els costos salarials del qual experimenten també un descens en termes interanuals

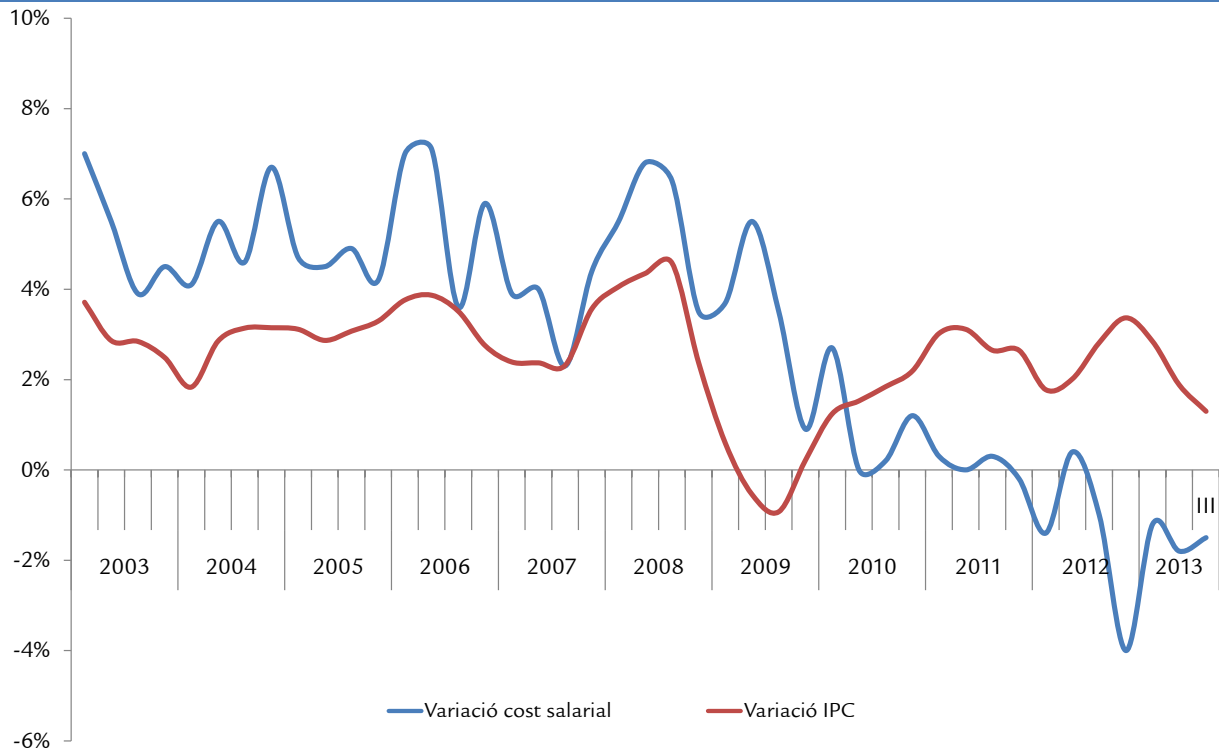
(-1,5%). Quant al sector de la construcció, el salari mitjà arriba a 1.586,42 euros i s'anota un descens d'un 1,3% respecte del tercer trimestre del 2012. Els costos laborals per hora efectiva experimenten també una caiguda respecte de l'any anterior, en concret d'un 1,3%, i se situen en 16,65 euros a les Illes Balears, significativament per sota de la xifra del conjunt nacional (20,3€). De fet, les Canàries (16,02€) i les Balears (16,65€) són les comunitats autònomes amb el cost laboral per hora efectiva més baix. El descens més accentuat es produeix en el sector de la indústria i l'energia, que abarateix el cost per hora un 4,2% i arriba a 18,9 euros de mitjana per hora efectiva, tot i que continua com el sector econòmic amb el cost més elevat. El sector dels serveis, per la seva banda, amb una mitjana de 16,5 euros per hora efectiva, experimenta una caiguda d'un 1,1% en termes interanuals. En canvi, la construcció encareix el cost per hora un 0,7%, i se situa en 17,7 euros per hora efectiva durant el tercer trimestre de l'any. Les hores efectives treballades a les Illes durant el tercer trimestre del 2013 són 134,7 per treballador i mes, el mateix registre que un any ençà, que se situa molt per sobre de la mitjana nacional (121,2 hores). De fet, les Illes Balears són la comunitat autònoma amb el nombre més elevat d'hores efectives treballades per treballador i mes durant el tercer trimestre. Les Balears lideren el rànquing per comunitats autònomes en hores efectives treballades, tant a jornada completa com a jornada parcial (104,7 hores), molt per sobre de la mitjana estatal (76,3 hores). Tant la indústria com el sector dels serveis experimenten un augment en el total d'hores efectives treballades; en canvi, la construcció mostra

una caiguda important (6,3 hores menys per treballador).

L'increment salarial pactat en convenis col·lectius a les Illes Balears se situa al desembre en el 0,59%, similar al del conjunt nacional (0,57%). Aquestes dades són poc representatives, atès que només s'han subscrit nou convenis durant tot l'any 2013 a les Balears, mentre que l'any anterior se'n registraren 35. Dels que se signen, set convenis són d'empresa i afecten un total de 1.224 treballadors, i els dos restants corresponen a altres àmbits i afecten 12.150 treballadors. En el conjunt d'Espanya el nombre de convenis també presenta una forta

caiguda respecte d'un any ençà, en concret d'un 35,2%. La reforma laboral, aprovada mitjançant la Llei 3/2012, incideix en la negociació col·lectiva amb l'objectiu que sigui un instrument per adaptar les condicions de treball a la situació de l'empresa. És per això que dóna prioritat al conveni d'empresa davant el conveni sectorial. A més, la reforma laboral va incorporar el límit d'un any a la ultraactivitat, que fins aleshores prorrogava els convenis any rere any si les parts no el denunciaven. Amb aquesta mesura es pretén evitar que s'allarguin en el temps certes condicions de treball que abans de la reforma continuaven vigents fins a arribar a un acord.

Gràfic 16. Incrementos salarials i inflació a les Illes Balears

Font: INE.

4

Accidents de treball

Taula 37. Accidents de treball

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Total accidents de treball	gener-desembre 2013	12.690	→	0,7
Índex d'incidència del total d'accidents ¹	gener-desembre 2013	3.855,0	→	0,3
Accidents lleus	gener-desembre 2013	3.832,2	→	0,4
Accidents greus	gener-desembre 2013	21,9	↘	-15,6
Accidents mortals	gener-desembre 2013	0,9	→	-0,3
Indústria	gener-desembre 2013	6.376,4	→	-1,3
Construcció	gener-desembre 2013	7.970,8	→	0,8
Serveis	gener-desembre 2013	3.487,4	→	1,4
Mallorca ²	gener-desembre 2013	4.021,3	→	-0,7
Menorca ²	gener-desembre 2013	4.078,5	→	-1,4
Pitiüses ²	gener-desembre 2013	5.026,7	↗	2,5

Font: Direcció General de Treball i Salut Laboral, TGSS.

¹ L'índex d'incidència es calcula com la relació entre el nombre d'accidents de treball en jornada per cada cent mil treballadors amb les contingències cobertes.

² No es disposa del nombre de persones amb les contingències cobertes per illes, raó per la qual es presenta una aproximació amb els treballadors d'alta al règim general de la Seguretat Social.

L'índex d'incidència dels accidents durant la jornada de treball s'ha situat en 3.855,0 incidències durant l'any 2013, segons les dades provisionals de la Direcció General de Treball i Salut Laboral; és a dir, han patit un accident 3.855 treballadors per cada 100.000 treballadors amb les contingències cobertes. Respecte de les xifres acumulades de l'any anterior, l'índex d'incidència es manté estable amb una variació relativa del 0,3% i es trenca així la tendència descendent que es va iniciar l'any 2008.

Del total d'accidents registrats el 2013 a les Balears, el 99,41% són de caràcter lleu; el 0,57%, greus, i la resta (0,02%), mortals (3 accidents). Respecte de l'any anterior, es produeix un important descens entre els accidents de caràcter greu (-15,3%), un lleuger increment entre els lleus (0,8%), mentre que en el cas dels mortals es repeteix la mateixa xifra que durant el 2012.

LA SINISTRALITAT LABORAL ES MANTÉ ESTABLE DURANT EL 2013.

Del total d'accidents registrats durant el 2013, un total de 286 es produeixen en el sector agrícola (el 2,3% sobre el total); 1.237, en el sector industrial (el 9,7%); 1.727, en la construcció (el 13,6%), i els restants 9.440, en el sector dels serveis (el 74,4%). Tanmateix, els índexs d'incidència més elevats es produeixen en la construcció (7.971 accidents per cada 100.000 treballadors amb les contingències cobertes) i en la indústria (6.376). El nombre d'accidents en jornada de treball es redueix en tots el sectors, tret del sector dels serveis, en què experimenta un increment del 2,9%. Malgrat que el nombre d'accidents de la construcció baixa un 4,6% respecte del 2012, l'índex d'incidència augmenta lleugerament, atès que hi ha hagut un descens dels treballadors amb les contingències cobertes en aquest sector.

IV. DEMANDA

1 Preus

Taula 38. Variació interanual de l'IPC (gener 2014)

Illes Balears	Variacions		Repercussió de l'IPC
	Interanual	Acumulada (gener)	Acumulada (gener)
Índex general	0,5	-0,9	-
Aliments, begudes no alcohòliques	1,5	0,6	0,110
Begudes alcohòliques i tabac	3,0	-0,1	-0,002
Vestit i calçat	-0,3	-12,6	-0,851
Habitatge	1,2	0,4	0,050
Parament de la llar	0,1	-0,5	-0,034
Medicina	0,5	-0,3	-0,011
Transport	0,8	-0,4	-0,070
Comunicació	-6,9	-1,5	-0,060
Lleure i cultura	-0,4	-1,5	-0,104
Ensenyament	1,6	0,0	0,000
Hotels, cafès i restaurants	0,7	0,0	0,001
Altres béns i serveis	0,3	0,4	0,039
Inflació subjacent	0,3	-1,3	-

Font: INE.

Durant el mes de gener, els preus pugen moderadament a les Illes Balears i a la majoria de comunitats autònomes. Aquest mes, a les Illes la variació interanual del principal indicador, l'índex de preus de consum (IPC), se situa en el 0,5%. Només el País Basc registra una taxa interanual més alta (0,6%), mentre que algunes comunitats autònomes registren davallades significatives, com ara Navarra (-0,4%) i les Illes Canàries (-0,2%). A les Illes, la inflació acumulada (atès que correspon al primer mes de l'any, coincideix amb la intermensual) se situa en el -0,9%. A Espanya, la taxa interanual de l'IPC és del 0,2%, la més baixa registrada en un mes de gener de tota la sèrie històrica, i l'acumulada és del -1,3%. Aquesta moderació dels preus en un mes típicament inflacionista s'explica fonamentalment per la baixada dels preus dels carburants i per l'estabilitat dels preus del tabac.

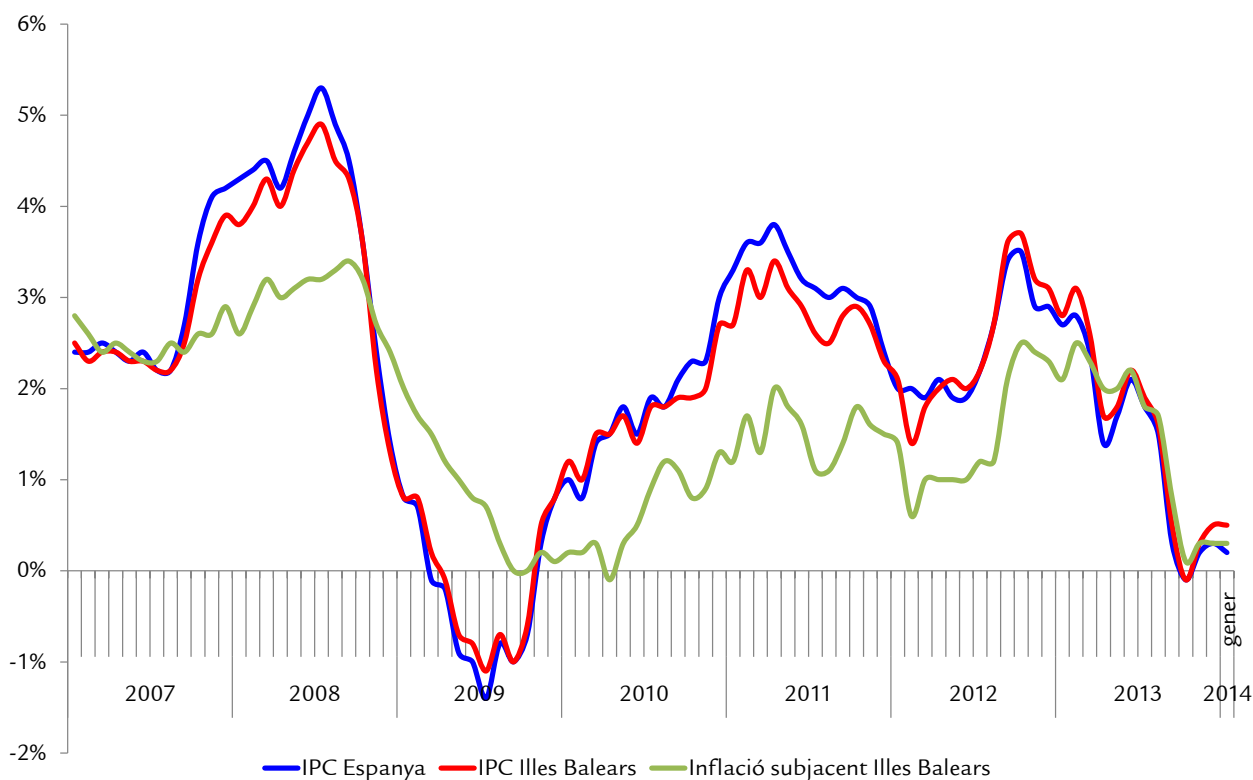
L'IPC ES MODERA PER L'ABARATIMENT DELS CARBURANTS I L'ESTABILITAT DELS PREUS DEL TABAC.

Les dades d'aquest mes perllonguen la pauta observada els darrers mesos pel que fa als grups de consum que més

s'encareixen respecte del primer mes del 2013. A les Illes són un altre cop el de begudes alcohòliques i tabac (3,0%), el d'ensenyament (1,6%) i el d'aliments i begudes no alcohòliques (1,5%). Contràriament, són destacables les davallades dels grups de comunicacions (-6,9%) i, a certa distància, d'oci i cultura (-0,4%) i de vestit i calçat (-0,3%). En termes intermensuals, destaca la repercussió en l'IPC del grup del vestit i el calçat, que incideix en la variació general en gairebé nou dècimes. El 2014 el grup d'aliments i begudes no alcohòliques és el de més ponderació i, a més, és un dels més inflacionistes respecte del desembre, cosa que augmenta la seva repercussió fins a 0,1 punts percentuals.

Al mes de gener, la taxa de variació interanual de la inflació subjacent a les Illes Balears continua a la baixa i repeteix la registrada els dos darrers mesos de l'any 2013 (0,3%). A Espanya també es manté en els valors més baixos d'ençà de principi del 2010 (0,2%). D'altra banda, la variació interanual de l'índex de preus de consum a impostos constants (IPC-IC) és del 0,2% en el primer mes del 2014.

Gràfic 17. Variació interanual de l'Índex de Preus de Consum

Font: INE.

A Espanya, la variació interanual de l'índex harmonitzat de preus (IHPC) del mes de gener és del 0,3%. A la zona euro, d'acord amb l'indicador avançat que publica l'Eurostat, la inflació interanual estimada del mes de gener és del 0,7%. Segons el darrer butlletí publicat al febrer pel Banc Central Europeu, la inflació esperada a la zona euro per al conjunt

del 2014 es revisa a la baixa i passa de l'1,5% a l'1,1%. Per al 2015 es manté entorn d'un punt i mig. Respecte de la inflació a llarg termini, aquest organisme manté la previsió en el 1,9%, tot i que informa que hi ha una lleugera revisió a la baixa en el segon decimal.

2 Consum intern

Taula 39. Indicadors de consum

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} ^t (%)	
Consum carburants automoció (quilolitres)	gener	42.701	→	-0,4
Matriculació de turismes	gener	1.599	↗	10,8
Índex de vendes al detall ¹	desembre	92,05	↗	2,2
Mallorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	gener	34.811	→	-0,5
Matriculació de turismes	gener	1.332	↗	4,8
Menorca				
Consum carburants automoció (quilolitres)	gener	2.549	↘	-2,0
Matriculació de turismes	gener	69	↗	52,0
Pitiüses				
Consum carburants automoció (quilolitres)	gener	5.341	→	1,0
Matriculació de turismes	gener	198	↗	21,7

Font: CLH, DGT, INE, elaboració pròpia.

¹ Preus constants any 2005 (índex 2005=100).

Tal com es comenta en la monografia sobre el comerç a les Illes que s'inclou en aquest número de la revista, la caiguda dels ingressos familiars, entre altres motivacions, ha condicionat el comportament de la demanda interna durant els darrers anys. D'acord amb les darreres dades disponibles de la Comptabilitat nacional trimestral d'Espanya corresponents al tercer trimestre del 2013, la renda nacional bruta segueix progressant a la baixa i queda en 243.169 milions d'euros, un 0,3% inferior a la del mateix trimestre del 2012. Malgrat que la despesa en **consum final** del tercer trimestre frena considerablement les caigudes anteriors (un 0,0% interanual), l'evolució del seu principal component, la despesa en consum final de les llars, continua a la baixa i aquest trimestre es contreu un 0,4% interanual. En contraposició, la despesa de les administracions públiques, després d'un seguit de trimestres de forta contenció, torna als valors positius i registra una variació interanual d'un 1,2%. En qualsevol cas, les dades dels darrers mesos d'alguns indicadors sectorials de conjuntura suggereixen una inflexió positiva. Per exemple, la facturació de les empreses del sector dels serveis, especialment les de comerç al detall i venda de vehicles, mostren nivells superiors als d'anys enrere.

L'indicador mensual de **confiança del consumidor** (ICC) repunta amb força al mes de gener i reprèn la progressió a l'alça mostrada principalment a partir del juny del 2013. L'ICC relatiu a Espanya registra un augment de 6,7 punts respecte de la dada de l'índex del mes de desembre. Aquest increment en l'àmbit nacional es produeix tant per la millora

de la percepció de la situació actual (que augmenta 8,2 punts intermensuals) com per l'increment de les expectatives de futur dels consumidors (5,2 punts). L'avanç de l'indicador encara és més significatiu comparat amb el del mes de gener del 2013, atès que l'ICC augmenta 22,0 punts, la qual cosa representa, expressat en taxa de variació interanual, un increment d'un 39,6%. Dels dos components de l'indicador, la valoració de la situació actual és el que presenta l'increment més important, ja que augmenta, en termes interanuals, un 71,3%. L'altre variable, l'índex d'expectatives, reflecteix també un progrés considerable (24,2%) motivat fonamentalment per la millora de la situació econòmica i de l'evolució de l'ocupació.

El Govern central ha prorrogat el Programa d'Incentius al Vehicle Eficient (PIVE 5), amb una dotació de 175 milions d'euros. Aquestes ajudes per a l'adquisició de vehicles han permès una millora en la **matriculació**, tant en el conjunt de l'Estat com a les Illes, en aquest segon cas especialment durant el darrer quadrimestre de l'any passat. Les dades corresponents al mes de gener del 2014 suposen la confirmació del repunt registrat el darrer mes del 2013. A les Illes, aquest mes s'han matriculat 2.017 vehicles, dels quals 1.599 són turismes. En termes interanuals, aquestes dades representen increments respectius d'un 20,1% i un 22,4%. És destacable l'increment de matriculacions a Mallorca (més del vuitanta per cent del total), que registra una variació interanual d'un 23,6%. No obstant això, si prenem en consideració les dades acumulades durant tot el 2013, la matriculació de vehicles a

les Illes s'ensorra i, respecte del 2012, registra una variació d'un -9,8%. Per la seva banda, els turismes, que representen gairebé tres quartes parts del total d'inscripcions, davallen un 11,1%. A Formentera les matrícules cauen més d'un cinquanta per cent. A Menorca davallen un 38,9 i a Mallorca i a Eivissa les baixades són més suaus, amb un 5,1% i un 7,9%, respectivament.

LES MATRICULACIONS DE VEHICLES DEL GÈNER SÓN UNA CINQUENA PART SUPERIORS A LES D'UN ANY ENÇÀ.

Al desembre, les vendes del **comerç al detall** continuen a l'alça per novè mes consecutiu i la variació interanual de la xifra de negoci de l'índex (ICD) se situa en un 5,1%. Les dades dels tres darrers trimestres del 2013 marquen un punt d'inflexió i l'evolució del comerç torna a mostrar símptomes de dinamisme. A Espanya, en canvi, la taxa interanual del desembre perd força i queda en el 0,0%.

Durant el mes de gener, com s'indica en l'apartat d'indústria, la **demanda d'energia elèctrica** en el conjunt de l'arxipèlag disminueix un 4,6% en relació amb el mes de gener de l'any passat. Si bé la baixada és explicable pel fet que la temperatura mitjana mensual d'aquest mes ha estat sensiblement més càlida que el valor mitjà normal, el consum elèctric a les Illes apunta tendencialment a la baixa.

A L'INICI DEL 2014 CAUEN LA DEMANDA D'ENERGIA ELÈCTRICA I EL CONSUM DE CARBURANTS A LES ILLES.

La demanda de **productes petrolífers** també evoluciona visiblement a la baixa. Al mes de desembre, considerant tots els tipus de productes petrolífers, a Espanya es torna a produir una baixada del consum d'un 1,1% interanual. El consum de carburant per a automoció, que inclou les benzines i el gasoil del tipus A i que representa el 70,6% del total consumit a l'Estat, arriba a 2,06 milions de tones, la qual cosa significa una disminució d'un 1,0%. Només el gasoil del tipus B, per a usos agrícoles i industrials, registra un augment de la demanda (10,1%). A les Illes Balears s'accentua el patró observat en el conjunt de l'Estat. Al desembre, el consum total de productes petrolífers (59,9 milers de tones) disminueix un 2,7% respecte del desembre del 2012, i el de carburants per a automoció (que equival al 60,2% del total) baixa un 0,8%. A l'arxipèlag, si considerem el consum acumulat durant tot el 2013 (881 milers de tones), la disminució respecte del 2012 és de un 9,4%. Els carburants d'automoció davallen un 1,6%, el qual es reparteix entre les benzines (2,2%) i el gasoil A (1,3%). Dels diferents productes petrolífers, únicament el gasoil de tipus C, usat fonamentalment per a calefacció, presenta un saldo interanual positiu (5,5%). En el conjunt de l'Estat, la reducció de la demanda durant el 2013 no és tan dràstica i la variació respecte del 2012 és d'un -4,6%.

D'altra banda, durant el primer mes del 2014, el consum de carburant d'automoció a les Illes, expressat en unitats de volum, arriba a 42.701 quilolitres, un 0,9% menys que el gener del 2013. A Mallorca i Menorca el consum disminueix un 1,2% i un 1,3% respectivament, mentre que a les Pitiüses augmenta un 0,9%.

3

Consum de no residents

Taula 40. Consum dels residents a l'estranger

Illes Balears	Darrera dada		Variació interanual (%)	
Enquesta de despesa turística (ATB)				
Despesa total (milions d'€)	gener-desembre	10.578	↗	8,1
Despesa mitjana per persona (€)	gener-desembre	959	→	1,0
Despesa mitjana diària (€)	gener-desembre	114	↗	2,8
Compres i extraccions d'efectiu amb targeta emesa a l'estranger (milions d'€)				
Total	gener-desembre	2.764,9	↗	11,8
Alemanya	gener-desembre	709,7	↗	10,6
Regne Unit	gener-desembre	652,2	↗	13,7
Suïssa	gener-desembre	147,8	↗	13,4
França	gener-desembre	189,8	↗	10,3
Itàlia	gener-desembre	161,7	↗	4,4
Suècia	gener-desembre	85,3	↗	27,9
Àustria	gener-desembre	49,4	↗	9,4
Noruega	gener-desembre	90,8	↗	12,2
Holanda	gener-desembre	60,9	↗	10,9
Dinamarca	gener-desembre	53,1	↗	6,4
Bèlgica	gener-desembre	43,4	↗	21,7
Portugal	gener-desembre	25,1	↘	-27,6
Estats Units	gener-desembre	93,3	↗	15,7
Irlanda	gener-desembre	42,1	↗	5,1
Rússia	gener-desembre	61,3	↗	28,7
Resta	gener-desembre	299,2	↗	12,8

Fonts: 4B-Euro6000-ServiRed i Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

La **despesa turística** efectuada a les Illes Balears pels residents a l'estranger en les xifres acumulades del 2013 s'incrementa un 8,1% interanual. Aquests bons resultats s'expliquen en part per la bona evolució de la temporada turística. Així, durant el 2013 arriben a les Balears més d'11 milions de turistes estrangers, segons dades de l'enquesta de moviments turístics en fronteres (Frontur), un 7% més que un any enrere. Tant el mercat emissor britànic (8,8%) com l'alemany (7,5%) presenten augments significatius de la despesa. En canvi, la despesa dels visitants espanyols cau un 12,1% respecte al total del 2012. Tant la despesa mitjana per persona (959€) com la despesa mitjana per dia (114€) dels residents a l'estranger s'incrementen fins al desembre (un 1% i un 2,8%, respectivament), fet que indica que es manté la

qualitat del turisme que visita les Illes Balears en comparació d'anys anteriors.

LA DESPESA TURÍSTICA INTERNACIONAL DURANT EL 2013 AUGMENTA UN 8,1%.

Les compres i les disposicions d'efectiu efectuades amb **targetes emeses a l'estranger** s'incrementen de manera notable en el còmput anual del 2013. Així, l'import total de gener a desembre del 2013 augmenta un 11,8% interanual (fins a 2.765 milions d'euros). La majoria d'operacions corresponen a compres (1.829,2 milions d'euros), mentre que els 935,7 milions restants són extraccions d'efectiu en caixers automàtics. En canvi, la compra mitjana ha disminuït

respecte de l'any anterior, i passa de 120 euros el 2012 a 117 el 2013. Els principals mercats emissors de turisme de les Illes Balears, l'alemany i el britànic, incrementen la despesa efectuada mitjançant targeta de crèdit el 2013 i presenten creixements interanuals del 10,6% i del 13,7%, respectivament. Augmenta significativament la despesa en compres i disposicions per a tots els països analitzats, i en especial per a mercats emissors tan importants per a les Illes Balears com França, Suïssa, Suècia, Bèlgica i Rússia. L'únic que descendeix és el mercat portuguès, que cau un 27,6%. Cal destacar que l'origen de l'entitat emissora no necessàriament

coincideix amb l'origen del titular.

De conformitat amb les dades de l'Autoritat Portuària, per al conjunt del 2014 es preveu que el port de Palma aculli més de 500 creuers turístics, la qual cosa representa un 3% més que el nombre de creuers arribats el 2013. Cal esmentar que més d'una tercera part d'aquests creuers té com origen un port fora d'Espanya. El port d'Eivissa tornarà a superar la xifra de 100 vaixells (un 3,7% més), mentre que a Maó es reduiran les escales de l'any passat (-17%).

4 Recaptació fiscal

Taula 41. Recaptació Tributària a les Illes Balears

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} (%)	
Tributs totalment cedits				
Impost sobre Successions i Donacions	desembre	5.481	↘	-3,6
Impost sobre Transmissions Patrimonials	desembre	15.679	↗	9,4
Impost sobre Actes Jurídics Documentats	desembre	2.563	↘	-25,0
Taxa de joc	desembre	3.170	↘	-2,9
Tributs parcialment cedits				
Impost sobre la Renda de les Persones Físiques	novembre	101.625	↗	3,8
Impost sobre el Valor Afegit	novembre	33.674	↗	16,9
Imposts especials de fabricació	novembre	2.966	↘	-26,5
Tributs no cedits				
Impost sobre Societats	novembre	-6.034	↘	-2,9
Impost sobre la Renda dels No Residents	novembre	4.613	↗	10,9

Font: AEAT, Conselleria d'Hisenda i Pressuposts.

Dades en milers d'euros.

El 2013 l'evolució de les diferents figures tributàries ha estat molt dispar, si bé tant el grup dels impostos competència exclusiva de la Comunitat Autònoma com el dels de competència compartida mostren en conjunt increments interanuals. En el primer cas, la recaptació de tot el 2013 supera l'import de 361,2 milions d'euros, xifra que resulta un 6,2% superior a la de l'any anterior. Tal com es veurà més endavant, es consolida la recuperació de l'import anual de l'impost sobre transmissions patrimonials i el de successions i donacions, mentre que l'impost sobre els actes jurídics documentats i el de la taxa de joc presenten variacions negatives de dues xifres. L'IVA, l'IRPF i els impostos de fabricació sumen 1.961,3 milions d'euros entre gener i novembre, la qual cosa fa que la recaptació conjunta augmenti un 4,7% respecte del mateix període del 2012. Els tributs que no estan cedits cauen un 23,8% en els onze primers mesos del 2013 a causa del retrocés en la recaptació de l'impost de societats.

Entre gener i novembre del 2013 la Comunitat Autònoma de les Illes Balears presenta un dèficit en termes de comptabilitat nacional de 139 milions d'euros, la qual cosa representa un 0,54% del PIB, segons les dades del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques. Aquesta xifra deixa un cert marge fins al límit de l'1,47% marcat per al conjunt del 2013. Cal esmentar que únicament el País Basc presenta superàvit en els onze primers mesos del 2013.

EL DÈFICIT FINS AL NOVEMBRE ÉS INFERIOR AL LÍMIT DE L'1,47% FIXAT.

La recaptació fins al novembre de l'**impost sobre el valor afegit** supera l'import de 700 milions d'euros a les Illes Balears, un 15,3% més que el 2013. Aquest augment en la recaptació reflecteix l'increment dels tipus de l'IVA que tingué lloc el setembre de l'any anterior, quan el tipus general passà del 18% al 21% i el tipus reduït s'incrementà dos punts percentuals. Cal recordar que aquest import no necessàriament coincideix amb els ingressos que corresponen al Govern de les Illes Balears per aquest concepte, els quals es calculen posteriorment en funció del consum efectivament fet a cada territori. Les retencions a compte de l'**impost de la renda sobre les persones físiques** sumen entre gener i novembre un total de 1.233,7 milions d'euros, cosa que significa una variació interanual del -1,2%. Tot i que es tracta d'una davallada acumulada, la variació positiva dels darrers cinc mesos reverteix la tendència cap a valors positius. Tot el contrari succeeix amb els **imposts especials de fabricació**, que mostren una tendència a la baixa a causa dels resultats desfavorables del darrer trimestre, però en les xifres acumulades des del gener incrementen la recaptació un 76,2% fins arribar a 23,8 milions d'euros.

L'**impost sobre transmissions patrimonials** és la figura impositiva més important en termes de recaptació, ja que

representa gairebé el 60% dels tributs de competència exclusiva de la Comunitat Autònoma. L'import anual ingressat el 2013 és de 213,3 milions d'euros, un 13,6% més que l'any anterior. Es manté a l'alça per segon any consecutiu i el volum recaptat per aquest impost s'assembla al del 2008. El 2013 l'**impost de successions i donacions** suma un total de 65,0 milions d'euros i també registra un increment notable respecte del 2012 (17,0%). En canvi, l'impost sobre **actes jurídics documentats** manté les caigudes i entre gener i desembre recapta un 13,4% menys fins a situar-se en 53,4 milions d'euros. Des del 2007 aquest tribut mostra descensos anuals en la recaptació. La **taxa de joc**, amb un import total de 29,5 milions d'euros, també enllaça sis anys de caigudes

anuals. Així, el 2013 la recaptació per aquest concepte és un 16,0% inferior a la del 2012.

Pel que fa als tributs que són competència exclusiva de l'Estat, les declaracions a compte de l'**impost sobre societats** efectuades per les empreses amb seu a les Illes Balears es redueixen significativament en els onze primers mesos de l'any (-29,0%). En el conjunt de l'Estat també es produeix una reducció important (-11,1%). Un altre dels tributs no cedits a la Comunitat Autònoma és l'**impost sobre la renda de no residents**. Fins al mes de novembre es recullen a les Illes Balears 51,6 milions d'euros, xifra que suposa un increment d'un 10,4% interanual.

5 Inversió

Taula 42. Indicadors d'inversió

Illes Balears	Darrera dada		Cicle-tendència T _{t-12} ^t (%)	
Societats mercantils creades	desembre	201	↗	4,0
Augment net de capital (milers d'€) ¹	desembre	34.276	↘	-12,7
Centres de treball inscrits a la SS (règim general)	desembre	35.080	→	0,2
Mallorca	setembre	26.751	→	-0,5
Menorca	setembre	3.102	→	1,9
Eivissa	setembre	4.894	→	1,6
Formentera	setembre	319	↗	6,7
Import de noves hipoteques (milions d'€)	novembre	134,8	↘	-7,5
Mallorca	novembre	120,2	↘	-31,2
Menorca	novembre	4,2	↘	-46,4
Pitiüses	novembre	10,5	↘	-28,5
Dipòsits (milions d'€)	3r trim	20.266,4	↗	2,4
Crèdits (milions d'€)	3r trim	37.138,7	↘	-12,6
Matriculació de vehicles de càrrega ²	novembre	149	↗	48,5
Matriculació de vehicles de lloguer	setembre	32	↘	-85,4
Inversió estrangera (milions d'€)	3r trim	52,7	↗	7,3

Font: ANFAC, BE, DGT, INE, MINETUR, OTIB i elaboració pròpia.

¹ Capital de noves societats, més ampliacions de capital, menys reduccions de capital.

² Camions, furgonetes i tractors industrials.

Durant el tercer trimestre del 2013, l'import dels **crèdits** concedits a les Illes Balears, tant a les administracions públiques com a les empreses i les llars, torna a disminuir de forma considerable. El total de l'import concedit és de 37.138,7 milions d'euros, la qual cosa representa una baixada interanual del 12,7%. El finançament de les administracions públiques (2.967,6 milions d'euros) disminueix un 9,1% respecte del tercer trimestre del 2012 i representa el 8,0% de la quantitat total dels crèdits atorgats. Aquesta proporció és una de les més altes d'ençà de l'any 1996 i molt superior a la ràtio en el conjunt de l'Estat, que només representa el 5,8% del finançament total. El 92,0% restant (34.171,1 milions d'euros) correspon a crèdits concedits al sector privat i suposa una disminució interanual d'un 13,0%, la més forta, juntament amb la dels dos primers trimestres del 2013, de tota la sèrie històrica. En el conjunt de l'Estat s'observa la mateixa tendència: la dada referida al tercer trimestre comptabilitza 1,51 bilions d'euros en préstecs concedits al sector públic i al sector privat, amb un descens interanual d'un 12,8%.

A Espanya, d'ençà del 2006, el percentatge del finançament

total destinat a activitats productives se situa entorn del 55,0%, i fins i tot en alguns trimestres del 2008 s'aproxima al 57,0%. Tanmateix, a partir del quart trimestre del 2012, aquest percentatge s'enfonsa, i en el tercer trimestre del 2013 només la meitat dels crèdits concedits al sector privat es dedica a finançar activitats productives. En total, s'arriba a 713,8 mil milions d'euros, que suposen una reducció d'un 19,5% en relació amb el mateix trimestre del 2012. Tots els sectors econòmics es ressenten de la manca de crèdit, però destaquen els forts retrocessos en la construcció (-28,3%) i en els serveis (-20,1%). En aquest darrer sector, les activitats més afectades són les immobiliàries (-30,4%) i les de mediació financera (-27,9%). En canvi, les activitats que millor afronten l'estretor del crèdit són les de comerç (-5,9%) i les d'hostaleria (-7,8%). Finalment, el crèdit a la indústria disminueix un 12,5%, i el de l'agricultura i la ramaderia, un 10,2%.

Amb referència a la inversió en actius immobiliaris, les dades provisionals de **constitució d'hipoteques** a les Illes Balears corresponents al novembre del 2013 confirmen que el mercat hipotecari continua profundament afectat per l'actual

situació econòmica. Aquest mes el nombre d'hipoteques contractades, rústiques i urbanes, és de 851 i representa una disminució d'un 9,9% respecte del mes de novembre del 2012. L'import hipotecat augmenta sensiblement (2,9%) i arriba a 134,8 milions d'euros. En el cas concret dels habitatges, al mes de novembre se subscriuen 480 hipoteques (un -18,6%) per un import de 97,2 milions d'euros, cosa que representa un increment interanual d'un 78,1%. Tenint en compte els resultats acumulats de gener a novembre, la variació del nombre d'hipoteques (9.625) respecte del mateix període del 2012 se situa en el -30,0%. L'import contractat durant aquests onze mesos és de 1.295,4 milions d'euros i representa una reducció interanual del 19,2%. Durant aquest període, totes les illes registren una disminució important del nombre d'hipoteques: a Mallorca se'n constitueixen un 27,5% menys; a Menorca, un 39,3% menys, i a les Pitiüses, un 38,4% menys.

EN EL TERCER TRIMESTRE, ELS DIPÒSITS EN ENTITATS BANCÀRIES AUGMENTEN, MENTRE QUE ELS CRÈDITS CONTINUEN A LA BAIXA.

L'evolució dels **dipòsits** en entitats de dipòsit, tant a Espanya com a les Illes Balears, és contrària a la dels crèdits. A les Illes, durant el tercer trimestre del 2013, els imports dels dipòsits sumen 20.266,4 milions d'euros i representen un creixement d'un 12,5% respecte del mateix trimestre del 2012, gairebé 5 punts percentuals més que la taxa del segon trimestre. Concretament, els dipòsits de les administracions públiques, que només representen el 2,8% del total, augmenten un 20,2%, i els d'altres sectors residents, un 12,2%. A Espanya, el ritme de creixement dels dipòsits no és tan vigorós. L'import total arriba a 1,20 bilions d'euros i la taxa interanual del tercer trimestre del 2013 és del 6,6%, 2 punts percentuals superior a la del trimestre anterior.

Durant el tercer trimestre del 2013 la **inversió estrangera** a les Illes Balears, com ja es va observar en els dos primers trimestres de l'any, creix de manera molt apreciable i arriba a 52,7 milions d'euros, un 138,3% més que en el mateix trimestre del 2012. Més de la meitat de les inversions (un 57,5% del total del trimestre) es destina a la compravenda i al lloguer de béns immobiliaris per compte propi. Destaca també la inversió en activitats de promoció immobiliària (el 27,1% del total) i en activitats de lloguer de mitjans de transport aeri (11,4%). La inversió en la resta de sectors té caràcter testimonial. El gruix del capital invertit és de procedència centreeuropea, especialment d'Alemanya (el 23,1% del total), de Suïssa (17,5%) i d'Àustria (14,0%). Considerant la inversió acumulada durant els tres primers trimestres de l'any, l'augment és encara més important, atès que l'increment, respecte del mateix període del 2012, se situa gairebé en el 857% (741 milions d'euros, dels quals més del 83,0% es dediquen a activitats d'assegurances i fons de pensions).

A Espanya, l'import de les inversions estrangeres en el tercer

trimestre de l'any és de gairebé 3.400 milions d'euros, un 76,1% més que en el mateix període de l'any 2012. Els sectors econòmics destinataris de les inversions són principalment gestió de residus, activitats immobiliàries, telecomunicacions i subministrament d'energia elèctrica i gas. Les inversions espanyoles a l'estranger sumen aquest mateix trimestre 1.640 milions d'euros i representen una baixada interanual del 66,0%. La inversió espanyola acumulada durant els tres primers trimestres no presenta una caiguda tan dràstica i la variació interanual queda en un -24,7%. Durant aquest mateix període, la inversió acumulada de les Illes Balears a l'exterior es dispara (527 milions d'euros) i la taxa de variació interanual s'incrementa més d'un 250%. La major part del capital es destina als sectors d'assegurances i plans de pensions i de serveis financers. Els principals països destinataris són Turquia (més del 62,0% del total) i Suïssa (més del 37,0%).

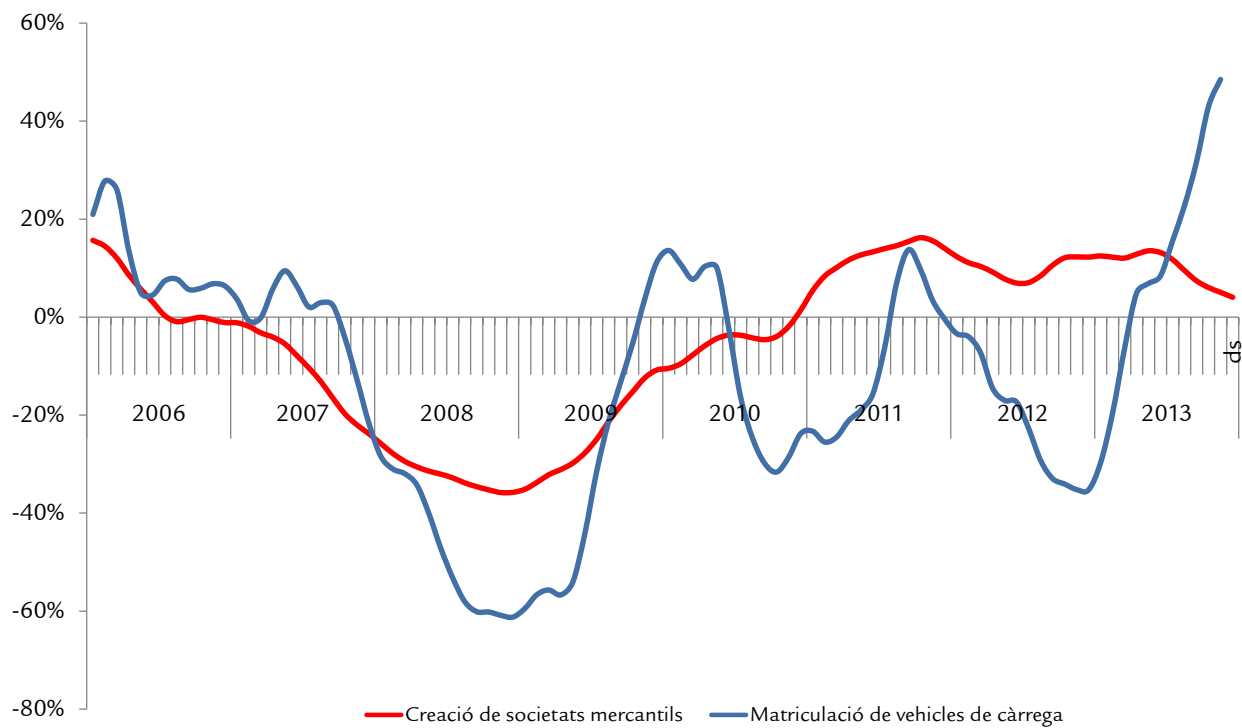
Al mes de desembre, el nombre de **societats mercantils** creades a les Illes Balears arriba a 201, un 3,6% més que les constituïdes el desembre del 2012. El nombre de societats dissoltes és de 100, un 12,3% menys que un any abans. Al llarg del 2013, es creen en total 2.787 societats, un 9,4% més que durant el 2012. Per contra, el nombre de societats dissoltes (827) es redueix un 3,6%. El capital total subscrit augmenta considerablement i el 2013 suma 105,7 milions d'euros, gairebé un 50,0% més que l'any anterior, i representa també un augment del capital mitjà subscrit de més del 36,0%. Espanya tanca l'exercici amb un increment respecte del 2012 d'un 7,1% i arriba a 93.363 societats constituïdes.

El desembre del 2013, a les Illes Balears hi ha 35.080 **centres de treball** inscrits en el règim general de la Seguretat Social. En relació amb el desembre del 2012, la xifra representa una reducció del 0,2% de comptes de cotització. Per illes, destaca en termes percentuals Formentera, on es registra una pujada interanual del 6,7%. També Eivissa augmenta sensiblement, amb un 3,1%. Per contra, perden centres de treball Mallorca i Menorca, amb disminucions interanuals d'un 0,8% i d'un 1,3%, respectivament. Considerant tots els règims de la Seguretat Social, el nombre de comptes de cotització en el conjunt de la comunitat autònoma es redueix un 0,5%.

LA MATRICULACIÓ DE VEHICLES DE CÀRREGA CONFIRMA LA TENDÈNCIA A L'ALÇA.

El novembre del 2013 —el darrer mes del qual es disposa de dades— es confirma la tendència a l'alça en la **matriculació de vehicles de càrrega**. Tot i que aquest mes no augmenta de manera tan significativa com a l'octubre, la matriculació de camions, furgonetes i altres vehicles de càrrega s'incrementa a les Illes gairebé un 30,0%. Tenint en compte el total acumulat en el període comprès entre gener i novembre, la matriculació augmenta un 8,1% (1.884 vehicles).

Gràfic 18. Variació interanual de la tendència-cicle d'indicadors d'inversió a les Illes Balears

Font: DGT, INE, elaboració pròpia.

V. MEDI AMBIENT

Introducció

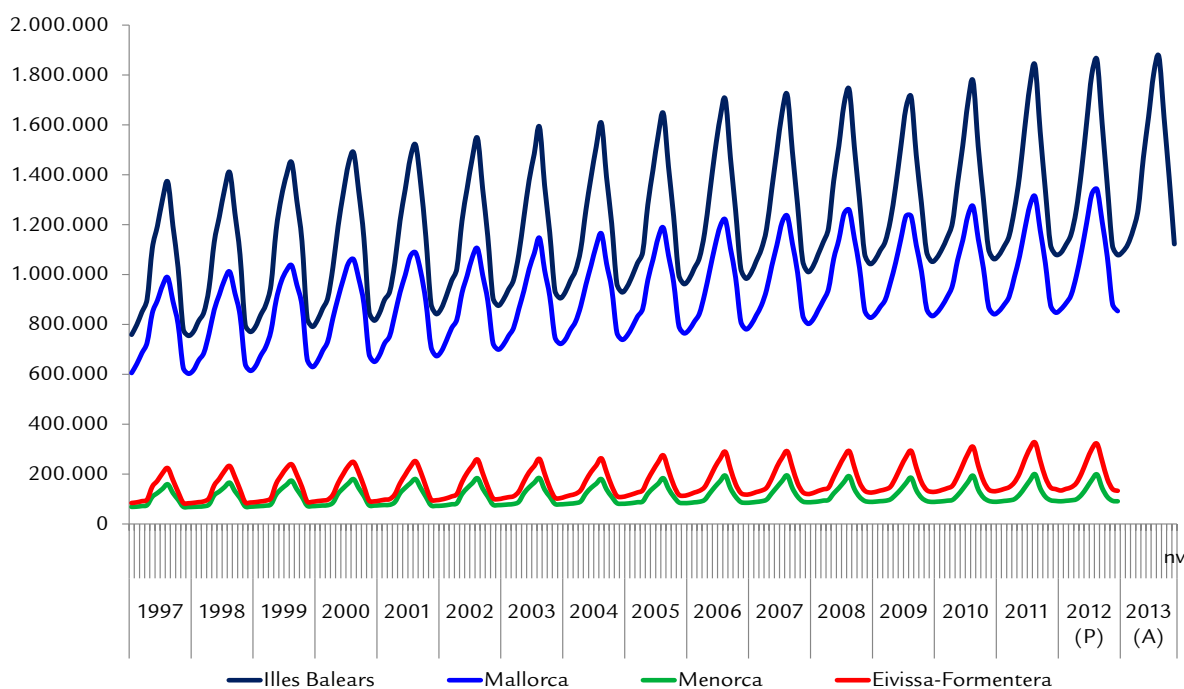
Des de l'any 1995 l'Organització Mundial del Turisme (OMT) ha anat proposant indicadors que considera claus per a la sostenibilitat del turisme i útils perquè els gestors i els administradors del sector turístic puguin adoptar decisions. Entre els indicadors principals, en destaquen onze que abasten diferents aspectes: la protecció del territori (protecció d'acord amb l'índex de la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura), la pressió sobre el territori (nombre de turistes per unitat de temps), la intensitat d'ús (persones per hectàrea en temporada alta), l'impacte social (ràtio entre turistes i residents), el control del desenvolupament (procediments de revisió ambiental i de densitat d'ús), la gestió de residus i de l'aigua, la planificació territorial, els ecosistemes en estat crític (nombre d'espècies en perill d'extinció o en estat vulnerable), la satisfacció del turista, la satisfacció de la població local i la contribució del turisme a l'economia local. A part d'aquests onze indicadors, l'OMT proposa l'elaboració de tres índexs composts, que són la capacitat de càrrega (capacitat per suportar diferents nivells de turisme), l'impacte sobre el territori i l'atracció del territori. La llista d'indicadors de l'OMT s'ha anat completant amb altres que es classifiquen segons la seva utilitat en la presa de decisions i pel tipus de turisme i impacte.

El Sistema Europeu d'Indicadors Turístics per a la gestió sostenible de les destinacions turístiques (ETIS, en la sigla en anglès), el posà en marxa la Unitat de Turisme de la Comissió Europea el 22 de febrer de 2013. L'objectiu és ajudar les autoritats locals a mesurar i seguir les actuacions de turisme sostenible. És una de les set iniciatives que figura en l'estratègia turística iniciada el 2010 per al desenvolupament d'un turisme sostenible, responsable i d'alta qualitat a Europa. Actualment està en marxa la segona fase pilot de l'ETIS, que es desenvoluparà des de l'1 d'abril fins al 31 de desembre de 2014. En la primera fase d'aquesta convocatòria s'hi han involucrat cent destinacions turístiques de tot Europa que han posat a prova el sistema de mesurament i de control de les seves actuacions en la gestió turística sostenible.

En línia amb els treballs de l'OMT i de la Comissió Europea, en aquest apartat es tractarà d'un seguit d'indicadors de sostenibilitat del turisme: l'indicador de pressió humana, la capacitat d'allotjament, l'estacionalitat turística, l'índex d'estrès turístic, l'estacionalitat de l'ocupació, la taxa d'immigració, els vehicles per habitant, el subministrament d'aigua i la demanda d'energia elèctrica.

Indicador de pressió humana

Gràfic 19. Evolució de l'Indicador de Pressió Humana

Font: Ibestat i elaboració pròpia.

L'indicador de pressió humana (IPH) estima la càrrega real de població que suporta l'espai insular, la qual, per tant, empra els recursos, les infraestructures i els equipaments disponibles. A causa de l'afluència turística, les dades que ens aporten censos i padrons sobre la població resident resulten insuficients per reflectir el nombre de persones que fan servir els recursos disponibles. Així les coses, l'IPH aporta informació rellevant a l'hora de planificar les infraestructures, les quals hauran d'atendre una demanda principalment concentrada en els mesos de la temporada turística.

Tal com es pot veure en el gràfic anterior, l'IPH mostra una tendència creixent per a totes les illes. El mes d'agost del

2013, segons les dades avançades per l'Ibestat, s'assolí el màxim de l'IPH amb 1.874.687 persones de mitjana diària. Per illes, durant el període 1997-2012, els màxims assolits són l'agost del 2012 per a Mallorca (1.341.831 persones), i l'agost del 2011 per a Menorca (199.562 persones) i les Pitiüses (326.410 persones). Els mínims de la sèrie per a totes les illes corresponen al mes de desembre de l'any 1997, que per a les Illes Balears fou de 754.542 persones. El 2013 el mínim es produeix al mes de gener i és d'1.091.564 persones.

L'IPH TÉ UNA TENDÈNCIA CREIXENT A TOTES LES ILLES.

Capacitat d'allotjament

Taula 43. Capacitat d'allotjament residencial (habitants)

	En habitatges Familiars Principals			En Habitatges Familiars No principals			En Habitatges Col·lectius			Total		
	Cens 2001	Cens 2011	Variació (%)	Cens 2001	Cens 2011	Variació (%)	Cens 2001	Cens 2011	Variació (%)	Cens 2001	Cens 2011	Variació (%)
Mallorca	672.640	859.025	27,7	403.968	298.320	-26,2	3.876	2.907	-25,0	1.080.484	1.160.252	7,4
Menorca	71.155	94.060	32,2	47.551	39.928	-16,0	369	339	-8,1	119.075	134.327	12,8
Eivissa	87.749	133.285	51,9	78.338	53.605	-31,6	327	309	-5,5	166.414	187.199	12,5
Formentera	5.550	10.540	89,9	8.852	8.939	1,0	3	43	1.333,3	14.405	19.522	35,5
Illes Balears	837.094	1.096.910	31,0	538.709	400.792	-25,6	4.575	3.598	-21,4	1.380.378	1.501.300	8,8

Font: INE i Ibestat.

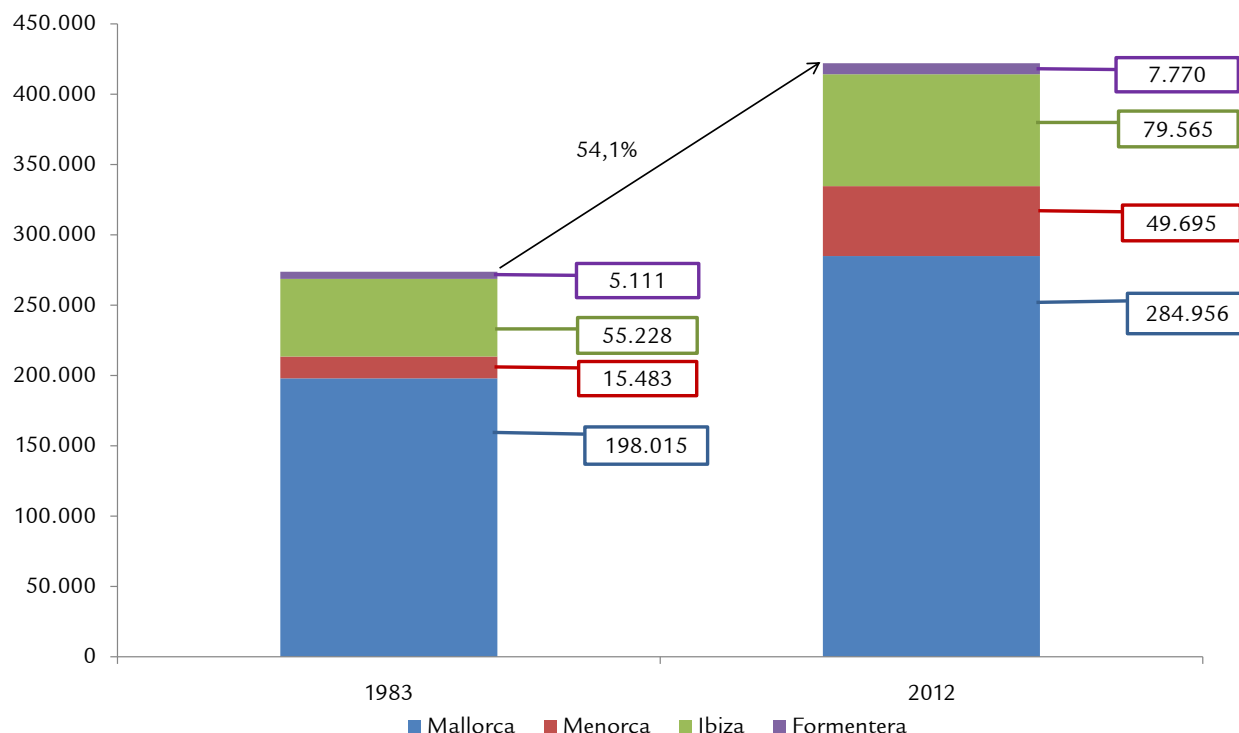
Nota: Supòsits 1) la capacitat en habitatges principals equival a la població que hi resideix 2) els habitatges no principals tenen la mateixa capacitat mitjana que els principals

La metodologia de l'INE del cens de població entén per habitatge tots els tipus d'espais habitables que són o poden ser residència habitual d'una persona o més. Els habitatges es classifiquen en familiars i col·lectius. Alhora, els habitatges familiars poden dividir-se en principals (convencionals i allotjaments) i en no principals (habitatges secundaris, buits i altres). El cens poblacional del 2011 s'ha pres com a punt de partida per tal d'estimar la capacitat d'allotjament residencial de les Illes Balears. La primera hipòtesi de partida és que la capacitat dels habitatges principals equival a la població que hi resideix, si bé es tracta d'un supòsit que asseguraria una capacitat mínima. En segon lloc, s'ha

considerat que els habitatges no principals presenten la mateixa capacitat mitjana que els principals, atès que es desconeix la informació sobre el nombre de llits disponibles en els habitatges secundaris i en els buits.

El 2011, segons la metodologia descrita en el paràgraf anterior, la capacitat total d'allotjament residencial a les Illes Balears va ser d'1.501.179 habitants. Durant el període 2001-2011, la capacitat s'ha incrementat un 8,8%. Aquest increment ha estat més significatiu a Formentera, amb un 35,2% més de llits en habitatges residencials, seguida de Menorca (12,8%) i d'Eivissa (12,5%).

Gràfic 20. Nombre de places d'allotjaments turístics

Font: Ibestat.

La capacitat d'allotjament turístic i la seva evolució en trenta anys queda reflectida en el gràfic sobre el nombre de places d'allotjament turístic, les quals s'han incrementat un 54,1%. Menorca és l'illa que mostra un creixement més elevat del 1983 al 2012, amb un 221,0%. Durant tot el període esmentat l'illa que té més places d'allotjament turístic és

Mallorca, seguida d'Eivissa, de Menorca i de Formentera. Cal esmentar que durant la darrera dècada s'ha alentit el ritme de creixement de les places turístiques a les Illes. Així, entre el 2001 i el 2011 la capacitat d'allotjament turístic presenta una taxa acumulada de l'1,8%.

Taula 44. Capacitat d'allotjament total

	2001			2011			Variació 2011-2001		
	Residencial	Turístic	Total	Residencial	Turístic	Total	Residencial	Turístic	Total
Mallorca	1.080.484	279.797	1.360.281	1.160.393	284.912	1.445.305	7,4	1,8	6,3
Menorca	119.075	47.355	166.430	134.278	49.580	183.858	12,8	4,7	10,5
Eivissa	166.414	79.606	246.020	187.148	79.594	266.742	12,5	-0,0	8,4
Formentera	14.405	7.674	22.079	19.481	7.696	27.177	35,2	0,3	23,1
Illes Balears	1.380.378	414.432	1.794.810	1.501.300	421.782	1.923.082	8,8	1,8	7,1

Font: INE, Ibestat i elaboració pròpia.

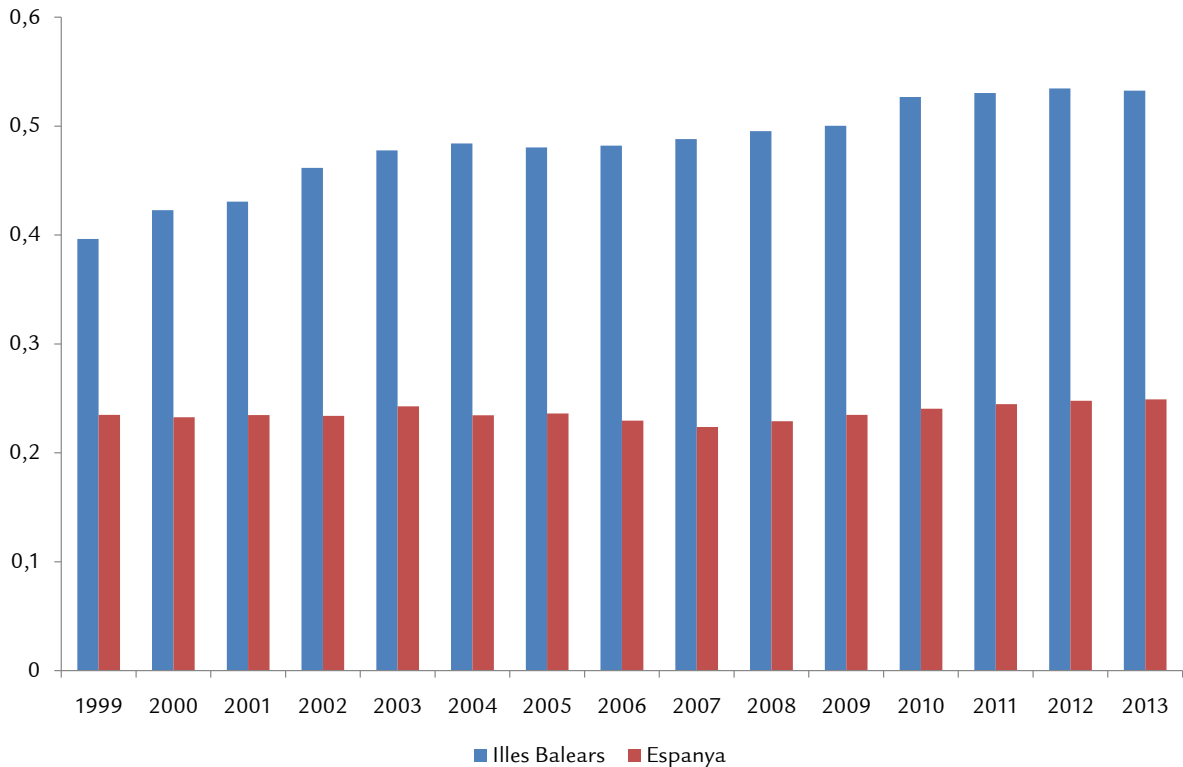
Nota: Supòsits 1) la capacitat en habitatges principals equival a la població que hi resideix 2) els habitatges no principals tenen la mateixa capacitat mitjana que els principals.

Segons la metodologia explicada, la capacitat d'allotjament total per a les Illes Balears arriba a 1,9 milions d'habitants el 2011. L'increment produït en deu anys és d'un 7,1%. Cal destacar que aquest increment es deu principalment a l'allotjament residencial, que com ja s'ha esmentat s'accelera un 8,8%, davant l'1,8% del turístic.

LA CAPACITAT D'ALLOTJAMENT TOTAL A LES ILLES S'HA INCREMENTAT UN 7,1% ENTRE EL 2001 I EL 2011.

Estacionalitat turística

Gràfic 21. Estacionalitat turística

Font: INE i elaboració pròpia.

Nota: Índex calculat com Índex de Gini de les pernoctacions hoteleres dels diferents mesos de cada any.

L'estacionalitat turística es pot veure des de la perspectiva de la desigual distribució de les pernoctacions entre els diferents mesos de l'any. Així, una forma de mesurar-la és mitjançant l'índex de Gini sobre la concentració de les pernoctacions hoteleres mensuals de cada any. Tal com es pot veure en el gràfic, l'estacionalitat turística a les Illes Balears arriba a ser un 50% superior a la que es produeix a Espanya en conjunt. A més, mentre que l'índex d'estacionalitat a Espanya es manté en el període 1999-2013 (de 0,23 a 0,25), a les Illes Balears la tendència és creixent (de 0,40 a 0,53). Un coeficient de Gini superior a 0,50 indica una distribució encara més desigual que la distribució exponencial.

L'any 2013 les pernoctacions en establiments hotelers al mes d'agost a Espanya arriben a 42 milions, gairebé una quarta part a les Illes Balears (10,7 milions). En canvi, el mes de desembre del mateix any les pernoctacions a Espanya arriben a 13,6 milions, mentre que a les Illes Balears no superen les dues-centes mil. És a dir, les pernoctacions a les Illes Balears representen aquest mes de temporada baixa l'1,5% del total a Espanya. D'altra banda, el desembre del 2013 les pernoctacions en establiments hotelers representen, respecte de les del mes d'agost, un 32,3% per a Espanya i un 1,9% per a les Illes Balears.

EL 2013 LES PERNOCTACIONS HOTELERES A L'AGOST SÓN CINQUANTA VEGADES SUPERIORS A LES DEL DESEMBRE.

Taula 45. Turistes per persona

	2012		
	Pernoctacions turístiques	Pernoctacions dels residents	Índex d'estrès turístic
Mallorca	77.844.823	320.669.802	0,24
Menorca	9.485.990	34.835.148	0,27
Pitiüses	18.543.354	54.209.724	0,34
Espanya	1.191.900.297	17.299.107.486	0,07

Font: Ibestat, ATB i elaboració pròpia.

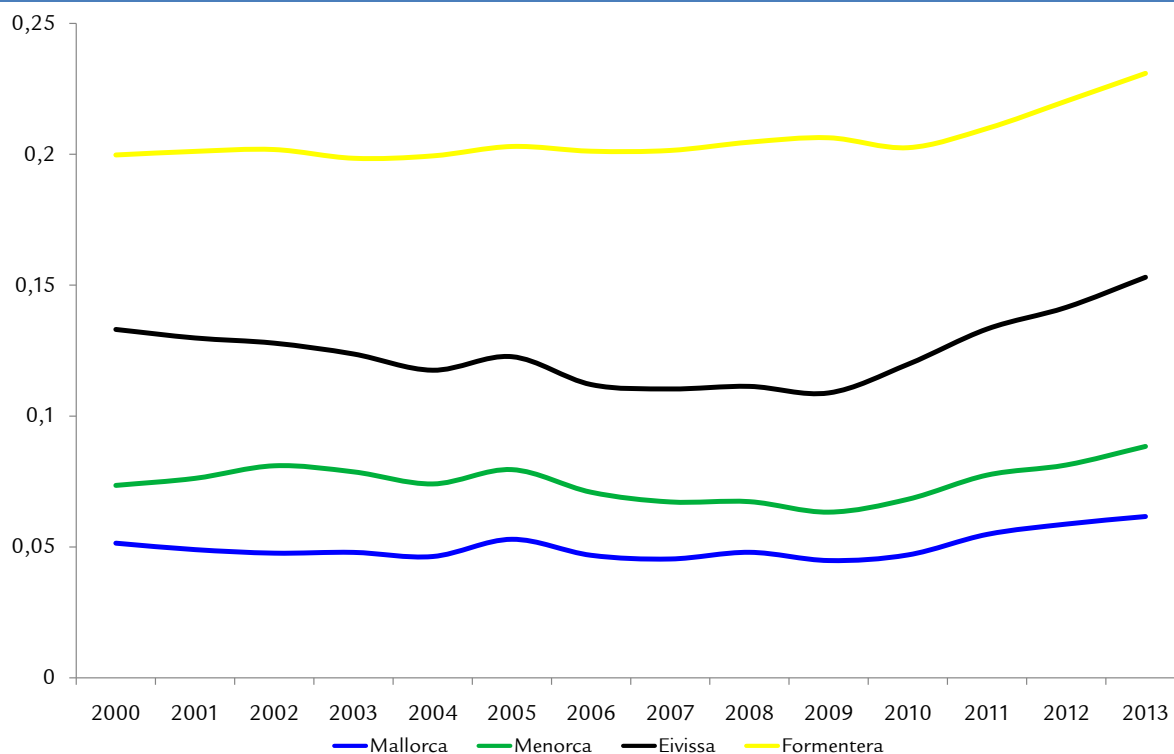
Segons l'OMT un dels indicadors clau per adoptar decisions en matèria turística és la pressió sobre el lloc, que es mesura pel nombre de turistes que el visiten a l'any o el mes de màxima afluència. A les Illes Balears el nombre total de passatgers aeris desembarcats durant el 2013 va sobrepassar la xifra de 15,4 milions, dels quals 12,9 milions són turistes, segons les dades de l'Agència del Turisme de les Illes Balears. A fi de poder comparar aquesta pressió entre els diferents territoris, es calcula l'índex d'estrès turístic com la ràtio entre el total anual de pernoctacions turístiques i les corresponents a la població de dret en un any segons el padró municipal. Aquesta segona magnitud es pot aproximar com el producte entre la població del padró municipal i el total de dies de

l'any. El resultat de l'índex d'estrès turístic per a l'any 2012 mostra que les Pitiüses són les illes amb un valor més elevat (0,34), seguides de Menorca (0,27). En darrer lloc hi ha Mallorca (0,24). El 2013, l'índex d'estrès turístic s'accentua una centèsima més per a cada illa. Es tracta d'un índex molt elevat si es compara, per exemple, amb el d'Espanya, que l'any 2012 és en conjunt de 0,07.

A LES ILLES BALEARS L'ÍNDEX D'ESTRÈS TURÍSTIC ÉS MOLT SUPERIOR AL DEL CONJUNT D'ESPANYA.

Estacionalitat de l'ocupació

Gràfic 22. Estacionalitat de l'ocupació

Font: OTIB.

L'important component estacional que presenta l'activitat turística es trasllada també al mercat laboral. L'estacionalitat de l'ocupació està calculada en base a un índex de Gini sobre les dades d'afiliació a la Tresoreria General de la Seguretat Social del darrer dia de mes. Així, el valor mínim possible és 0 i indica l'absència total d'estacionalitat; en canvi, per a un valor 1 es donaria la màxima concentració (tota l'afiliació acumulada en un sol mes). El gràfic mostra com Formentera és l'illa que presenta una estacionalitat més elevada en l'ocupació, amb un índex del 0,23 per a l'any 2013, seguida d'Eivissa (0,15) i de Menorca (0,09). En darrer lloc hi ha

Mallorca (0,06), on l'efecte relatiu de l'estacionalitat turística és menys notori. Des de l'any 2010 també s'observa un increment de l'estacionalitat a les quatre illes, però sobretot a les Pitiüses. El darrer dia de juliol del 2013 hi ha 360.183 afiliats a Mallorca, 33.655 a Menorca, 64.198 a Eivissa i 5.248 a Formentera. En canvi, durant el mes de desembre les xifres són notablement inferiors, la qual cosa reflecteix l'estacionalitat de l'ocupació: 279.548 afiliats a Mallorca, 23.175 a Menorca, 34.766 a Eivissa i 2.091 a Formentera.

Taxa d'immigració

Gràfic 23. Taxa d'immigració

Font: Ibestat.

Durant la darrera dècada, la població de les Illes Balears ha experimentat un augment gradual de població que ha contribuït al desenvolupament econòmic. Una part important d'aquest increment s'ha produït gràcies a la immigració i així s'ha afavorit a més el rejuveniment de l'estructura demogràfica. Les Illes Balears han passat de rebre 9.682 persones l'any 1994 a 39.536 persones l'any 2012, segons dades de l'Ibestat. El punt màxim d'arribada d'immigració es produí l'any 2007, amb 59.932 persones. Aquest descens des de l'any 2007 s'ha produït a totes les illes, si bé les Pitiüses tornen al nivell del 2007, amb prop d'onze mil persones arribades. La taxa d'immigració és la relació entre els fluxos migratoris i la població de dret. Aquesta ràtio ha tingut a les Illes una tendència creixent des de l'any 1998 fins al 2007, que a causa de la crisi ha tornat a nivells similars als de l'any 1998 a Mallorca i a Menorca. En canvi, a les Pitiüses l'any 2012 s'ha recuperat fins a nivells similars als d'abans de la crisi. El 2012 la taxa d'immigració és del 2,8% a Mallorca, del 4,2% a Menorca i del 7,7% a les Pitiüses. Tant

Menorca com les Pitiüses presenten una taxa d'immigració superior a la de Mallorca.

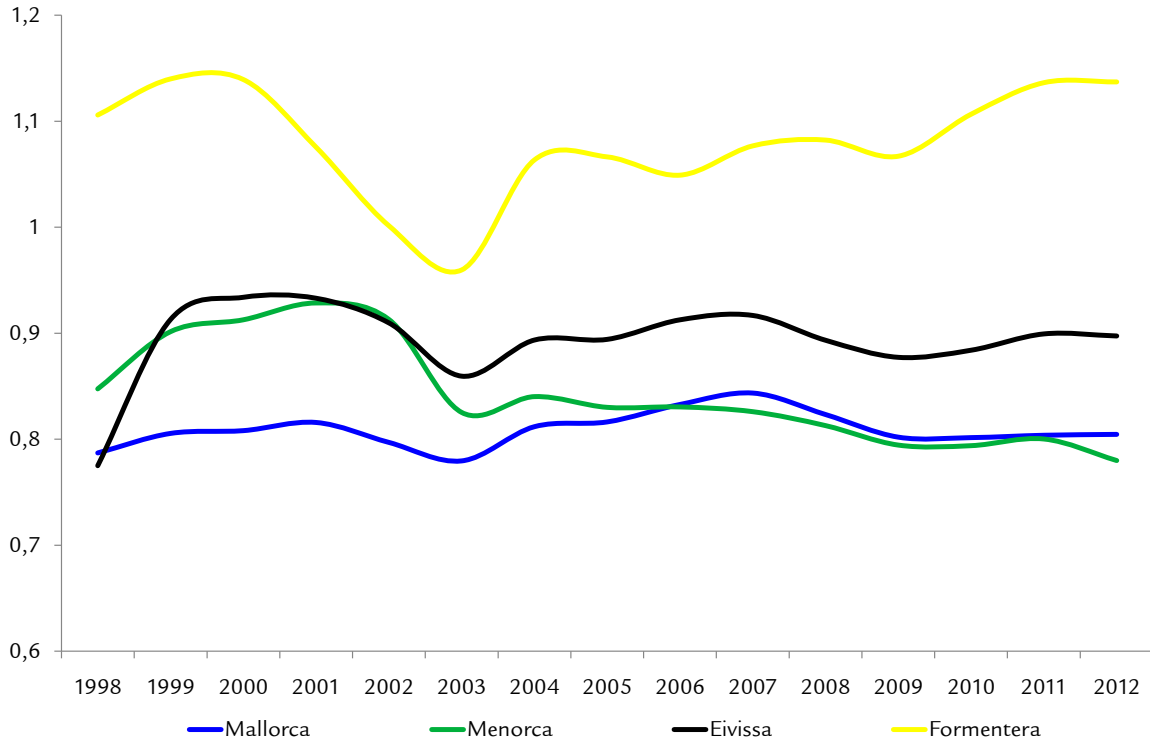
Vehicles per habitant

El parc de vehicles d'un territori inclou no sols els turismes i les motocicletes, sinó també els autobusos, les furgonetes, els camions, els tractors industrials, els remolcs i altres vehicles motoritzats. Habitualment es calcula la relació entre el volum del parc de vehicles i la població, a fi de donar una idea de la mitjana de vehicles per habitant. Aquest índex de motorització s'usa en els països en vies de desenvolupament per avaluar el nivell de renda i benestar, i està molt relacionat amb el ritme de creixement de l'economia. En canvi, en els països desenvolupats aquest índex no es relaciona tan directament amb la riquesa, i més que les dimensions s'han de considerar la qualitat i l'antiguitat del parc. Des de la perspectiva de la sostenibilitat, una taxa de vehicles per habitant excessiva és un indicador de congestió viària i d'impactes socials i

ambientals, com ara emissions de gasos d'efecte hivernacle, pitjor qualitat de l'aire, renous i accidents de trànsit, entre d'altres. Segons la Direcció General de Trànsit, a Espanya el parc de vehicles ha crescut gairebé sis milions en els darrers deu anys, encara que el 2012 s'observa per primera vegada

un descens respecte de l'any anterior. A Espanya, el parc d'automòbils de menys de 25 anys representa el 90% de tots els vehicles censats i els vehicles de menys de 15 anys suposen el 75% del cens.

Gràfic 24. Vehicles per habitant

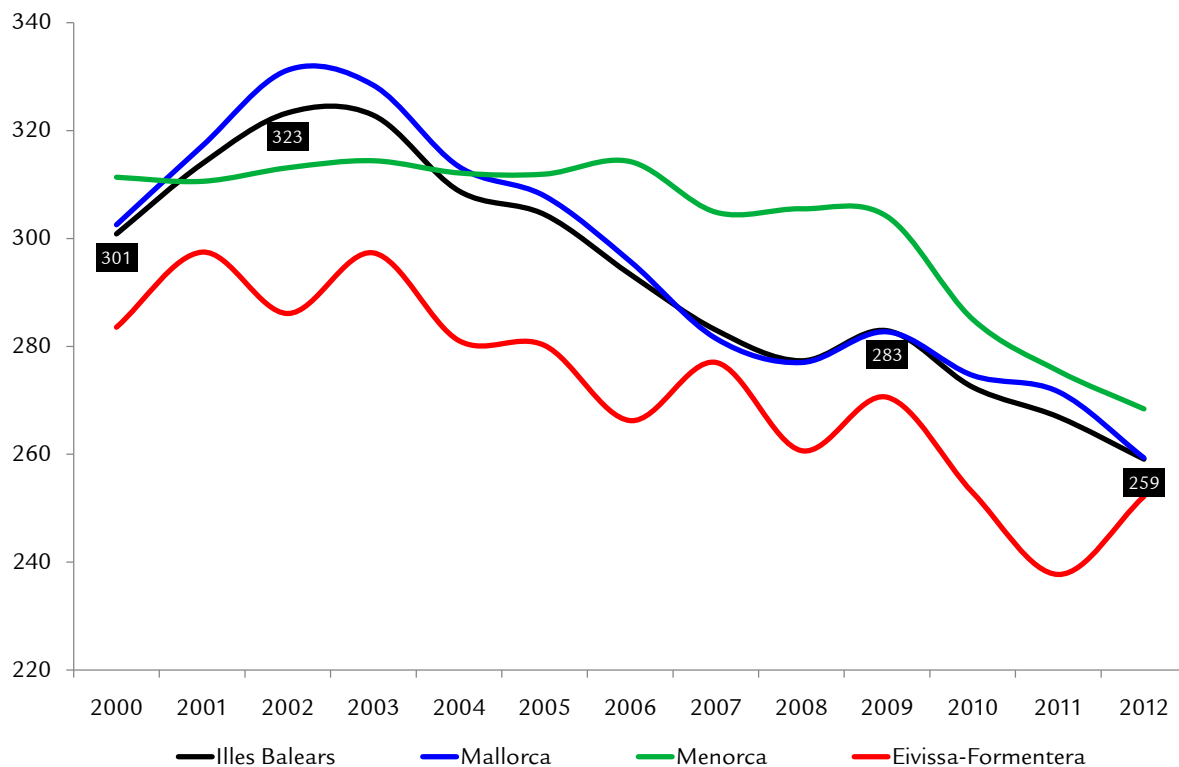

Font: Ibestat.

L'any 2012 el parc de vehicles de les Illes Balears és de 705.000 vehicles a Mallorca, 74.000 a Menorca, 123.000 a Eivissa i 12.000 a Formentera, la qual cosa suposa un increment des de l'any 1996 d'un 55,8% a Mallorca, d'un 38,0% a Menorca, d'un 95,4% a Eivissa i d'un 111,6% a Formentera. Durant l'any 2012 corresponen 0,80 vehicles per persona a Mallorca, segons les dades de població del padró, una relació molt semblant a la que hi ha a Menorca (0,78). A les Pitiüses el

nombre de vehicles per capita és de 0,90 a Eivissa i d'1,14 a Formentera. En tots els casos són xifres més elevades que les dels principals països europeus. Segons dades de l'Eurostat, el 2011 hi havia 0,62 vehicles per habitant a Itàlia, 0,53 a Alemanya i 0,52 a Suïssa. Espanya i Noruega tenen el mateix índex (0,48), i també el Regne Unit i França (0,45). El nivell més baix es produeix a Croàcia, amb una ràtio de 0,35.

Gràfic 25. Subministrament d'aigua en l'abastiment urbà (litres d'aigua/persona/dia)

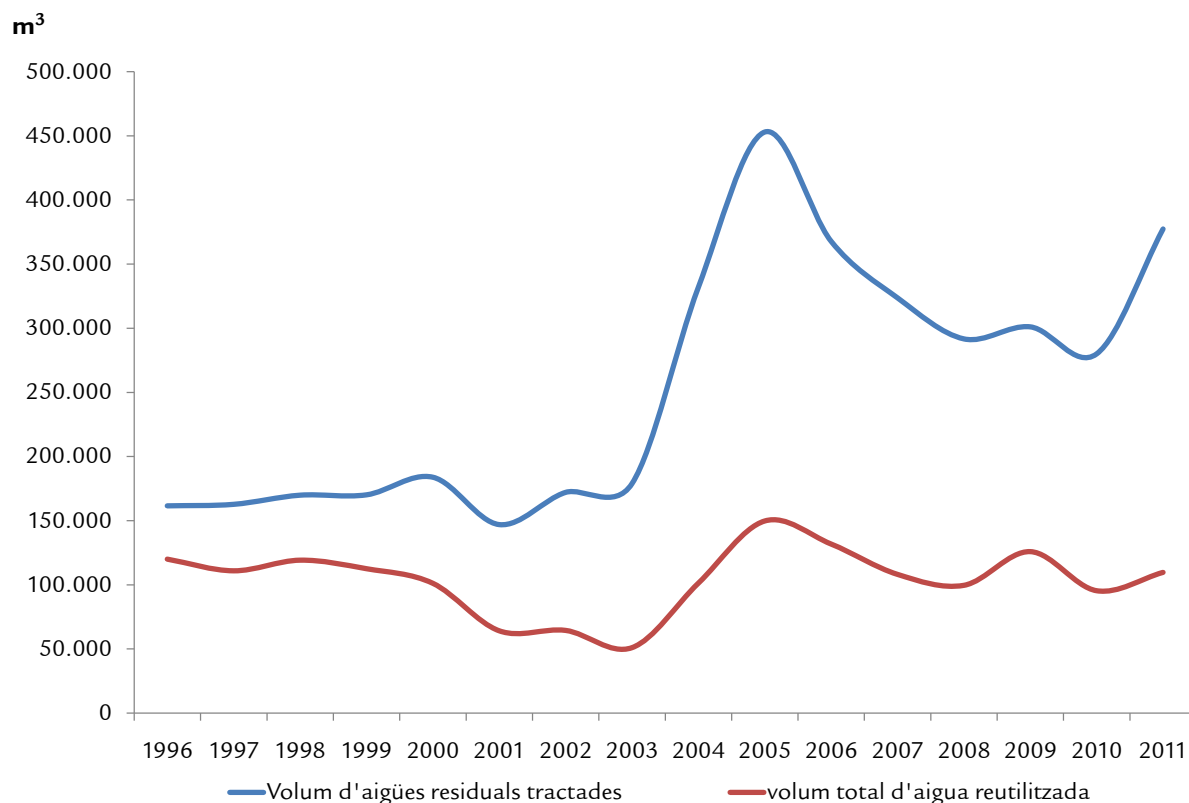

Font: Direcció General de Recursos Hídrics, Ibestat i elaboració pròpia.

Segons la Direcció General de Recursos Hídrics, l'any 2012 el subministrament urbà d'aigua a les Illes Balears és de 130 milions de metres cúbics, dels quals se'n consumeixen 95 milions i la resta són pèrdues (27%). Per illes, a Mallorca el subministrament és de 100 hectòmetres cúbics, dels quals se'n consumeixen 74 i la quarta part restant correspon també a pèrdues. A Menorca el subministrament arriba a 12 milions de metres cúbics i se'n perd un 30%. A Eivissa el subministrament és de 18 hectòmetres cúbics, dels quals se'n perd un percentatge similar al de Menorca (29%). A Formentera les pèrdues representen el percentatge més baix

(10%) i el subministrament és de 579.000 metres cúbics d'aigua. La variació per a les Illes Balears de l'any 2012 respecte de l'any 2000 és d'un 7,4%, una mitjana d'un 0,6% anual. L'increment més elevat en aquests dotze anys s'ha produït a l'illa d'Eivissa amb un 18,0%, seguida de Formentera (13,4%). A Menorca, en canvi, el subministrament s'ha reduït un 5,2%. Durant l'any 2012 s'han subministrat a les Illes Balears 259 litres per persona i dia, mentre que l'any 2000 varen ser 301 litres; el màxim es produí els anys 2002 i 2003, amb 323 litres.

Gràfic 26. Tractament de les aigües residuals

Font: INE.

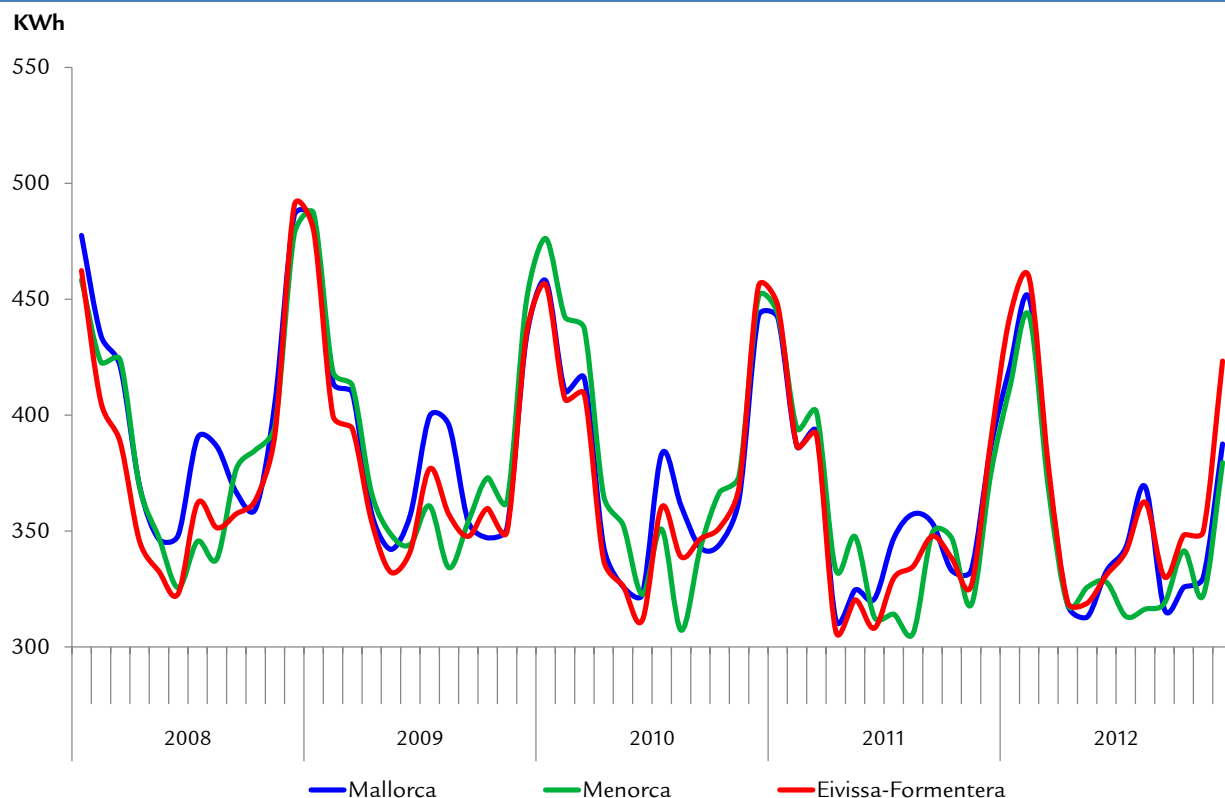
L'Enquesta sobre el subministrament i tractament d'aigües de l'INE reflecteix un increment d'un 133,6% en el volum d'aigües residuals tractades des de l'any 1996 (161.568 m³/ dia) fins al 2011 (377.398 m³/dia), tal com mostra el gràfic. En canvi, durant aquest període el volum d'aigua reutilitzada es manté estable. Pel que fa al cost unitari de l'aigua, entès com el quocient entre els imports abonats pel subministrament d'aigua en concepte de clavegueram, depuració i cànon de sanejament i el volum d'aigua registrada i distribuïda als usuaris, s'ha de dir que les Illes Balears són la segona comunitat autònoma amb els costos més elevats, amb 2,19 euros per metre cúbic. La primera comunitat autònoma és Múrcia (2,29 €/m³), i la tercera, les Canàries (2,02 €/ m³).

Castella i Lleó i La Rioja presenten els costos més baixos (0,90 €/m³).

Demanda d'energia elèctrica

Tal com succeeix en l'activitat econòmica balear, els mesos d'estiu la demanda elèctrica total és molt superior a la dels mesos d'hivern. Malgrat això, la demanda d'energia elèctrica en relació amb l'IPH mostra dues puntes cada any: la més elevada durant els mesos d'hivern i una altra pujada no tan accentuada els mesos de l'estiu. Cal recordar que la climatologia és un factor important en el consum energètic.

Gràfic 27. Demanda d'energia elèctrica per persona

Font: Ibestat i elaboració pròpia.

La tendència de la demanda elèctrica a les Illes Balears presenta un comportament lleugerament decreixent. La ràtio per persona assoleix el nivell màxim usualment al desembre. L'any 2012, a Mallorca arriba a 387,5 kWh per persona (un -0,1% de variació interanual respecte del desembre del 2011); a Menorca, a 379,5 kWh per persona (un -1,3% respecte del desembre de l'any anterior), i a les Pitiüses, a 423,3 kWh per persona (un 4,2% més respecte del mateix mes de l'any anterior). En el conjunt de l'any 2012, la demanda d'energia elèctrica anual per persona (IPH) és de 4.281,0 kWh a Mallorca, de 4.186,2 kWh a Menorca i de 4.403,4 kWh a les Pitiüses.

En els darrers cinc anys, el mínim de demanda elèctrica mensual es produeix el mes de novembre del 2012, amb un total de 370 GWh. En canvi, des de l'any 2008 els màxims mensuals de la demanda elèctrica es produeixen l'agost del 2012 a Mallorca (495 GWh), a Menorca (63 GWh) i a Eivissa (108 GWh), i el mateix mes del 2011 a Formentera (8,8 GWh).

Segons l'informe "Estadístiques energètiques de les Illes Balears 2010" de la Direcció General d'Indústria i Energia, l'any 2010 la producció elèctrica disminueix en el subsistema Mallorca-Menorca i augmenta en el subsistema Eivissa-Formentera. La producció bruta d'energia elèctrica ha disminuït un 1,4%, i el consum, un 1,9%. La producció elèctrica amb energia solar fotovoltaica i eòlica connectada a xarxa ha augmentat un 9,0% i suposa l'1,6% de l'energia elèctrica produïda. El sector econòmic amb més participació en el consum final és el transport (58,0%), seguit del sector residencial (16,7%) i del sector dels serveis (16,4%), que tenen pràcticament la mateixa participació. Les indústries del sector energètic varen produir l'any 2010 5.058 quilotones d'emissions de CO₂, cosa que suposa 0,93 quilos de CO₂ per kWh consumit. Pel que fa a la intensitat energètica, a partir de l'any 2005 decreix, l'any 2009 augmenta lleugerament i l'any 2010 torna a decreix, atès que la demanda energètica primària ha registrat una taxa de decreixement superior a la del PIB.

EL 2012 LA DEMANDA ELÈCTRICA PER PERSONA (IPH) A LES ILLES BALEARS FOU DE PROP DE 4 MWh.

VI. MONOGRAFIA

Evolució recent de l'activitat del comerç a les Illes Balears

Joan Matamalas González
Miquel Quetglas Oliver

Introducció

La crisi econòmica iniciada el 2008 ha afectat profundament el sector de la construcció, la qual cosa ha convertit el comerç en la segona branca més important en termes d'aportació al producte interior brut (PIB), tant a Espanya com a les Illes Balears, sols superat pels serveis d'allotjament. També en termes d'ocupació el comerç té una rellevància destacada i, d'acord amb les dades de l'enquesta de població activa corresponents al 2013, representa el 18,6% del total de persones ocupades. Així i tot, com en la resta de sectors econòmics, les conseqüències de l'atonía econòmica també han afectat l'activitat comercial.

La caiguda dels ingressos familiars i, consegüentment, de la demanda interna, ha condicionat l'evolució del comerç els darrers anys. El 2011, la renda bruta de les llars de les Illes retrocedeix un 3,7% en relació amb la renda disponible el 2008. En el conjunt de l'Estat, el 2012 la despesa en con-

sum final de les llars es contreu un 2,0% respecte del 2008. D'altra banda, l'augment de l'atur i les rebaixes salarials també perjudiquen la renda disponible i les vendes de l'activitat comercial perden dinamisme. Respecte del 2008, durant el 2013 el sector perd més del 10,0% dels ocupats, i el 2011 les remuneracions salarials del comerç representen un 6,5% menys que les del 2008.

Els indicadors econòmics evidencien que els pitjors anys de la crisi varen ser el 2008 i el 2009, principalment aquest segon. Igualment, durant els tres anys posteriors, la majoria d'indicadors reflecteixen unes baixades més moderades, i fins i tot alguns mostren tímids repunts. Finalment, durant el segon semestre del 2013 s'observa en els principals índexs de conjuntura una tendència cap a la recuperació de les vendes i també, encara que de manera més moderada, de l'ocupació.

Fonts

Per a aquest balanç de l'evolució del sector del comerç s'han analitzat les operacions estadístiques sectorials més rellevants, tant de caràcter estructural com conjuntural. Es tracta d'estadístiques que tenen diferents objectes, metodologies i períodes disponibles, però en qualsevol cas provenen de fonts oficials, com els instituts d'estadística o la Tresoreria General de la Seguretat Social. Conjuntament, proporcionen informació complementària sobre dimensions i aspectes distints del sector del comerç.

El comerç s'emmarca en la secció G de la Classificació nacional d'activitats econòmiques vigent (CNAE-2009). Aquest epígraf comprèn tres divisions: venda i reparació de vehicles de motor i motocicletes (codi 45), comerç a l'engròs i intermediaris del comerç (codi 46) i comerç al detall (codi 47). La desagregació a dues xifres únicament està disponible per a algunes de les fonts emprades en aquesta monografia.

Estadístiques específiques de comerç

L'**enquesta anual de comerç** (EAC) és una enquesta anual que elabora l'INE amb l'objectiu de conèixer les caracterís-

tiques estructurals i econòmiques de les empreses que duen a terme activitats de comerç. L'enquesta ofereix informació de l'evolució de les principals magnituds (nombre de locals, xifra de negoci, sous i salaris, inversió en actius materials i personal ocupat) per al conjunt dels tres grans grups o seccions que integren el sector. La disponibilitat cronològica de les dades comprèn des del 2008 fins al 2012.

Els **indicadors d'activitat del sector dels serveis** (IASS) s'obtenen mitjançant una enquesta contínua mensual i ofereixen informació de l'evolució a curt termini de l'activitat de les empreses de serveis de mercat no financers mitjançant dues variables: la xifra de negoci i el personal ocupat. La xifra de negoci comprèn els imports facturats per l'empresa per la prestació de serveis i la venda de béns. El personal ocupat inclou tant el personal assalariat com el no remunerat. Es publiquen en forma d'índex considerant el 2010 com a any base. A partir de les dades que proporciona l'INE, l'Ibestat elabora els indicadors desagregats per agrupacions d'activitat. Per a aquest estudi s'han emprat els índexs corresponent al comerç dels anys 2005 al 2013.

L'índex de comerç al detall és una enquesta conjuntural que publica mensualment l'INE. L'objectiu primordial és conèixer les característiques fonamentals a curt termini de les empreses espanyoles dedicades a l'activitat del comerç al detall (codi 47). La informació relativa a les comunitats autònomes inclou l'índex de la xifra de negoci i l'índex d'ocupació. L'any base de l'índex és el 2010, i el període cronològic disponible abraça des del 2006 al 2013.

Estadístiques transversals

El **Director Central d'Empreses** (DIRCE) reuneix informació de totes les empreses espanyoles i de les seves unitats locals ubicades a Espanya. L'objectiu bàsic és fer possible la realització d'enquestes econòmiques per mostreig, com ara l'enquesta anual de comerç o l'índex de comerç al detall. Les dades disponibles classificades seguint la CNAE-2009 comprenen del 2008 al 2013.

La **comptabilitat regional d'Espanya** és una operació estadística que elabora l'INE. L'objectiu principal és oferir una des-

cripció sistemàtica de l'activitat econòmica de les comunitats autònomes. La sèrie cronològica disponible comprèn de l'any 2008 al 2012, encara que la desagregació relativa al sector del comerç només arriba fins al 2011.

L'**enquesta de població activa** (EPA) és una enquesta contínua de periodicitat trimestral dirigida a les famílies. La finalitat principal és obtenir dades de la força del treball i de les diverses categories (ocupats, aturats), i també de la població aliena al mercat laboral (inactius). En aquest estudi s'ha emprat la sèrie desagregada del sector del comerç (2008-2013) facilitada per l'Ibestat.

L'estadística del **moviment laboral registrat** recull, entre altres aspectes, la informació relativa als treballadors afiliats als diferents règims del Sistema de la Seguretat Social en situació d'alta laboral o en situacions assimilades a l'alta. Aquesta vegada s'han fet servir les dades de l'Ibestat corresponents a la sèrie cronològica 2009-2013 i a la sèrie enllaçada de CNAE-1993 a CNAE-2009 que conté el període 2001-2008.

Aportació del comerç al VAB

En la sèrie cronològica compresa entre el 2008 i el 2011, el sector del comerç ha mantingut estable la seva contribució —sempre lleugerament per sobre del 10,0%— al valor afegit brut (VAB) de les Illes Balears. Segons les darreres dades disponibles de la comptabilitat regional publicades per l'INE corresponents a l'any 2011, totes les activitats del comerç aporten al VAB autonòmic 2.465 milions d'euros, la qual cosa representa el 10,3% del total de l'economia de les Illes. A Espanya, el pes de la secció G arriba al 12,2% del VAB to-

tal, si bé l'estructura sectorial del conjunt estatal difereix de la balear.

Malgrat la continuïtat en l'aportació a l'economia, durant el període entre el 2008 i el 2011 el VAB del comerç a les Illes Balears es contreu un 6,8% en termes nominals i un 6,7% descomptant l'efecte dels preus. Després de registrar una pujada el 2010 (3,0%), el valor afegit tornà a retrocedir l'any següent (-3,0%).

Principals magnituds de l'Enquesta anual de Comerç. Any 2012

	Xifra de negoci (M€)	Nombre de locals	Sous i salaris (M€)	Personal ocupat
Total comerç	11.261,2	20.561	1.034,6	72.592
45 Venda i reparació de vehicles de motor i motocicletes	898,2	1.671	104,7	6.280
46 Comerç a l'engros i intermediaris del comerç	4.395,4	4.402	352,4	19.701
47 Comerç al detall	5.967,5	14.487	577,5	46.610

Font: INE

Xifra de negoci

D'acord amb les darreres dades publicades de l'EAC, la xifra de negoci de tot el comerç arriba a 11.261 milions d'euros el 2012. El 53,0% de la facturació correspon a les activitats de comerç al detall, que, respecte del 2008, augmenten 3,3 punts percentuals la seva participació en el total. El comerç a l'engròs contribueix amb 4.395 milions d'euros (el 39% del total) i, finalment, les activitats de venda i reparació de vehicles són el 8,0% restant.

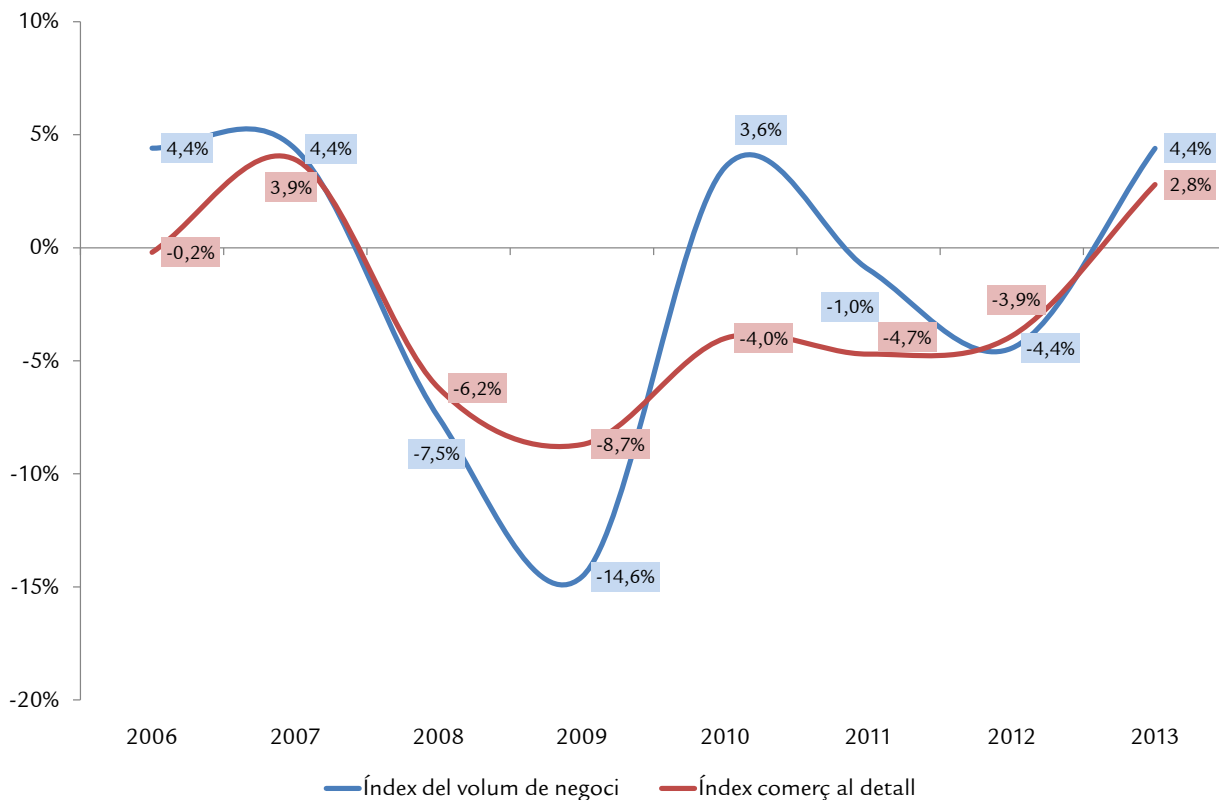
L'activitat comercial de les Illes Balears l'any 2012 perd, en relació amb el 2008, gairebé un 13,0% de la xifra de negoci, és a dir, de la facturació total de les empreses. Gran part d'aquest retrocés té lloc l'any 2009, quan es desploma la facturació un 10,9% interanual, mentre que durant els anys posteriors les variacions es mantenen relativament estables. Fins i tot l'any 2010 es produeix una lleu recuperació d'un 1,5% gràcies a la millora de les vendes al detall, la xifra de negoci de les quals creix aleshores un 6,9%.

El 2012, la xifra de negoci de la secció del comerç cau un 2,6% respecte del 2011. La divisió amb menor pes, la venda i reparació de vehicles, és la que ha experimentat les caigudes més intenses i el descens acumulat entre el 2008 i el 2012 suma més d'una tercera part (-36,5%). En aquest període, el

comerç a l'engròs i al detall no presenten caigudes tan acusades (un -13,7% i un -7,1%, respectivament). El 2011 i el 2012, el comerç a l'engròs mostra signes de recuperació i registra pujades interanuals del 0,3% i del 3,5%. En canvi, les activitats de venda i reparació de vehicles continuen mostrant descensos importants (un -13,8% interanual el 2012). El 2012 el comerç al detall registra el pitjor resultat en termes relatius d'ençà del 2009 (-4,9%).

Per al 2013 es disposa de la informació de l'índex de comerç (desagregat dels indicadors d'activitat del sector dels serveis) i l'índex de comerç al detall, que corresponen als indicadors conjunturals. Ambdós ofereixen aproximacions complementàries per a l'anàlisi de l'evolució de la xifra de negoci. D'acord amb el primer indicador, la xifra de negoci del comerç mostra oscil·lacions molt intenses, la qual cosa indica una elasticitat elevada respecte de la resta de l'economia. Tal com es pot veure en el gràfic, durant els anys 2008 i 2009, les variacions anuals arriben a un -7,5% i un -14,6%, la qual cosa suposa un enfonsament de la facturació de les empreses. Després del repunt del 2010 (3,6%), l'índex torna a registrar valors negatius en els següents dos anys i, finalment, el 2013 la variació interanual se situa en el 4,8% gràcies a la important recuperació de les vendes que s'observa a partir del mes d'abril.

Evolució de la xifra de negoci (variacions de les mitjanes anuals)

Font: Ibestat.

A grans trets, l'índex de comerç al detall reflecteix una evolució semblant a l'observada amb l'indicador anterior, encara que les fluctuacions no són tan extremes. A partir del 2008, després de l'augment del 2007 (3,9%), les vendes al detall tracen una corba fortament decreixent—especialment els dos primers anys d'aquest període— que es perllonga fins a l'any

2012. Al llarg del 2013, principalment durant el segon semestre, les vendes es recuperen de manera significativa i l'índex registra una variació anual de gairebé tres punts percentuals (2,8%).

Nombre d'empreses i locals

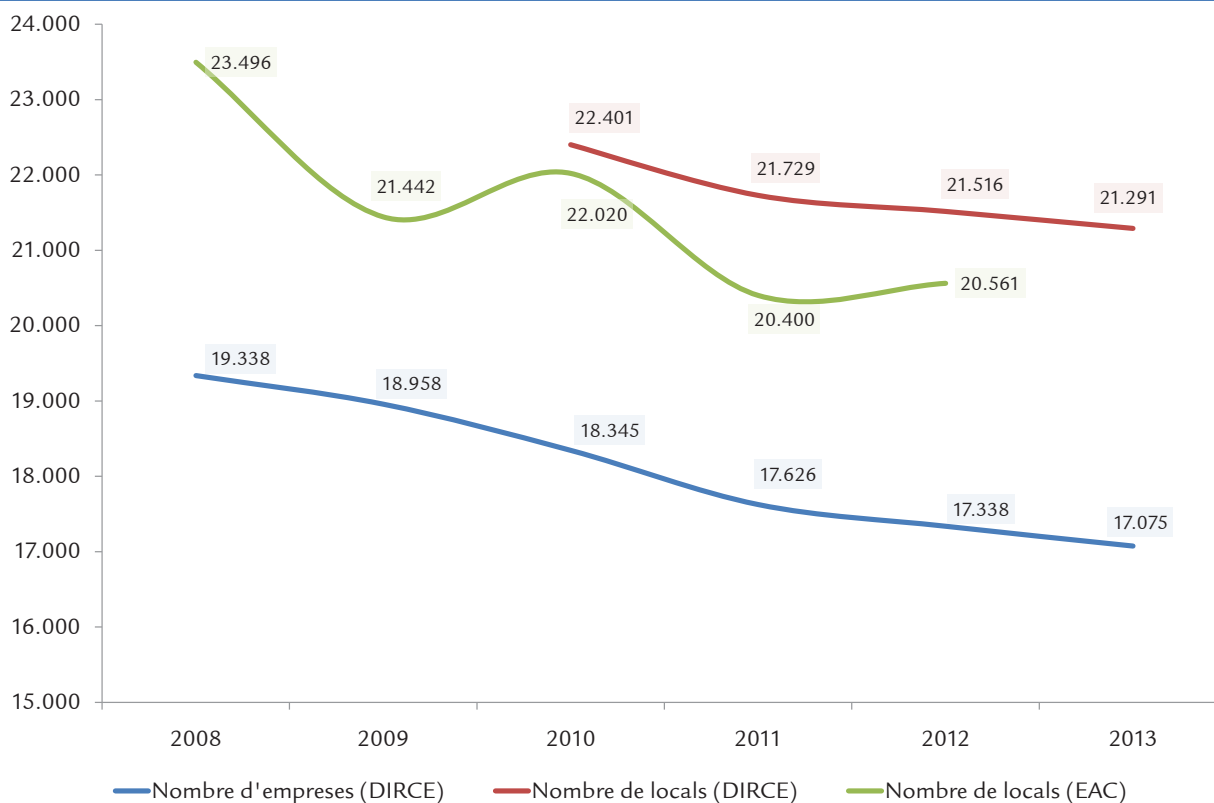
Segons les dades del DIRCE, a les Illes Balears hi ha dia 1 de gener de 2013 més de 17.000 empreses que tenen com a activitat principal el comerç i la venda i reparació de vehicles. En relació amb el nombre total d'empreses, aquesta xifra suposa més del 20% i sols el comerç al detall ja representa el 13,2% del total, amb 11.200 empreses.

En relació amb el 2008, el teixit empresarial del sector del comerç presenta una disminució de 2.263 empreses (un 11,7% menys). Tal com es pot veure en el gràfic, es produeix una pèrdua constant en el DIRCE d'empreses d'ençà del 2008. D'altra banda, les dues tercers parts de les empreses

(65,9%) que surten del Directori durant el període esmentat tenen menys de dos assalariats. Si consideram, no obstant això, el percentatge de variació, les més perjudicades són les que tenen entre 10 i 19 assalariats (-36,6%) i, sobretot, les d'entre 20 i 49 (-41,5%).

La informació relativa al nombre de locals està disponible únicament a partir del 2010, tot i que l'evolució que ha seguit és molt semblant a la del nombre d'empreses. Entre 2010 i 2013 es tanquen 1.110 locals (-5,0%) relacionats amb el comerç a les Illes Balears.

Evolució del nombre d'empreses i locals

Font: INE.

L'EAC també recull en una de les seves magnituds l'evolució anual del nombre de locals. D'acord amb les dades d'aquesta operació estadística, l'any 2012 hi ha més de 20.000 locals, xifra lleugerament inferior a la presentada pel DIRCE. El gruix d'aquests locals (quasi el 60,0%) correspon a activitats de comerç al detall. Respecte de l'any 2008, s'estimen 3.000 locals menys, amb una variació acumulada del -12,5%. Tot i això, el comerç al detall és l'agrupació d'activitats que durant el període registra la pèrdua relativa de locals més baixa, amb un -10,6%. En canvi, el 2012 es comptabilitzen un 17,8% menys de locals dedicats a la venda o reparació de vehicles de motor i un 16,3% menys de locals de comerç a l'engròs.

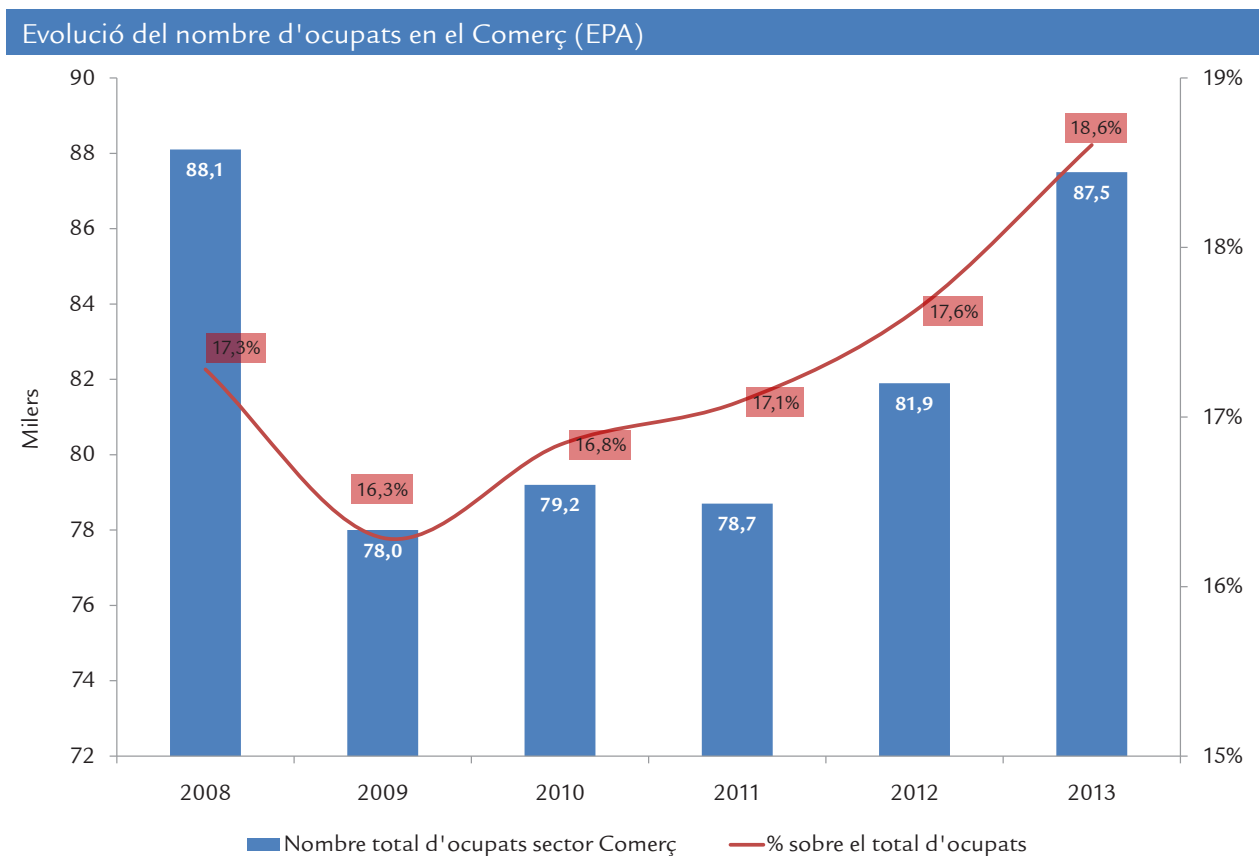
La densitat comercial, mesurada com el nombre de locals per cada mil habitants, arriba a les Illes Balears a 19,2 l'any 2013. En aquest sentit les Illes queden per davall de la mitjana estatal (19,7), en el dotzè lloc en relació amb la resta de comunitats autònomes. El 2010, la densitat a les Illes era de 20,3 locals per 1.000 habitants, la mateixa que la mitjana d'Espanya. Quant als locals de comerç al detall, la densitat comercial a les Illes ha passat de 13,8 l'any 2010 a 12,9 el 2013, i així les Illes Balears se situen com la novena comunitat autònoma en termes de densitat comercial.

Evolució de l'ocupació

Segons les dades de l'EPA facilitades per l'Ibestat, en el període transcorregut des del 2008 al 2013, el nombre total d'ocupats en el comerç passa de 88.100 a 87.500, la qual cosa representa una reducció de només el 0,7%. Així les coses, els efectes de la crisi econòmica sobre l'ocupació en la secció G han estat menys negatius que a la resta d'activitats econòmiques, en les quals la davallada acumulada és més pronunciada (-9,2%). Malgrat aquesta aparent continuïtat, el sector perd més de 10.000 ocupats l'any 2009 (un -11,5% anual). Durant els dos anys posteriors, roman estable entorn de 80.000 persones. A partir del 2012 comença una clara millora (4,1%), que es consolida el 2013 amb un augment

interanual de l'ocupació del 6,8%. Per tant, els dos darrers anys el sector recupera gairebé 9.000 ocupats.

Al llarg d'aquest període s'observen també dos fets rellevants en relació amb la població ocupada. D'una banda, creix el pes específic -1,3 punts percentuals- dels ocupats en el sector del comerç respecte del total d'ocupats de l'economia de les Illes, que passen del 17,3% del 2008 al 18,6% del 2013. Quant al perfil de la relació laboral, disminueix el percentatge d'assalariats respecte del total d'ocupats en el sector, atès que es passa del 74,8% del 2008 al 71,2% de l'any 2013.

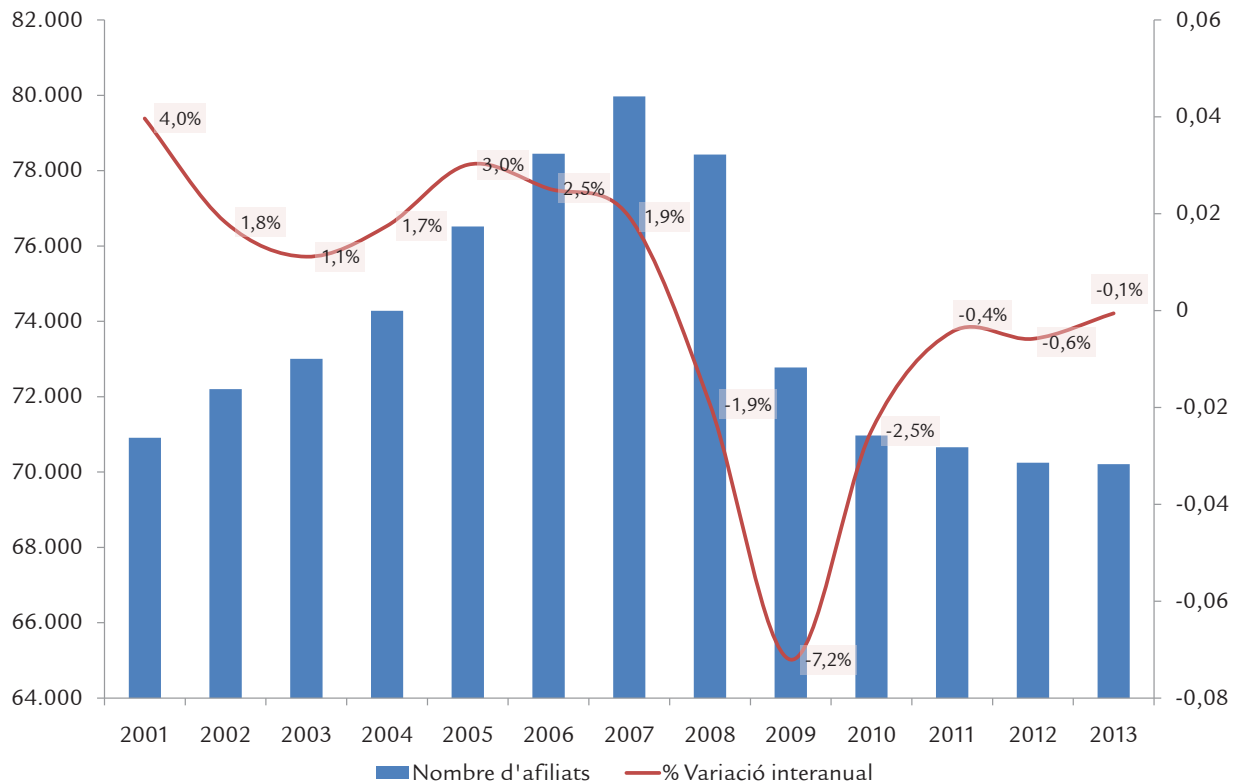
Font: Ibestat.

De conformitat amb les dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social facilitades per l'Observatori del Treball de les Illes Balears (OTIB), l'evolució del nombre d'afiliats, sobretot la dels darrers anys, no coincideix amb la recuperació que reflecteix l'EPA. De fet, després de la caiguda del 2009, el nombre d'afiliats continua decreixent any rere any, encara que la darrera dada disponible corresponent al 2013 registra una baixada de només una dècima percentual. Seguint amb aquesta font, la mitjana anual del nombre d'afiliats en el sector del comerç arriba al seu màxim el 2007, amb

79.970 treballadors. El 2013 la mitjana es queda en 70.212, un 12,2% menys respecte del 2007. Aquest nivell d'afiliació a la Seguretat Social en el comerç és semblant al de principi de l'any 2000.

De les dades d'afiliació a la Seguretat Social també es desprèn que el nombre d'afiliats al règim general perd terreny a favor del nombre d'autònoms. El 2009, aquests darrers representen el 26,0% del total d'afiliats del sector, mentre que el 2013 els autònoms són el 27,4% del total d'inscrits.

Evolució del nombre d'afiliats a la Seguretat Social

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS.

Pel que fa a la contractació, el nombre de contractes formalitzats en el sector del comerç ha crescut els darrers quatre anys. Després de les fortes caigudes del 2008 i el 2009, s'origina una seqüència ininterrompuda d'incrementos anuals del nombre de contractes. El 2013, per exemple, es formalitzen 39.808 contractes, cosa que representa un augment del 6,3% respecte dels de l'any anterior. Quant a la tipologia dels contractes, els tipus més freqüents en tota la sèrie 2003-2013 són

els temporals a jornada completa. Així, representen el 44,0% de tots els nous contractes del 2013. En segon lloc hi ha els contractes temporals a jornada a temps parcial (el 38,8% del total del mateix any), els quals s'han intensificat en els darrers anys. Finalment, el 2013 els contractes per temps indefinit a jornada completa representen el 7,7% de tots els contractes formalitzats.

Sous i salaris

De les dades procedents de la comptabilitat regional d'Espanya (actualment només disponible del 2008 al 2011), es desprèn que el 2011 l'import dedicat a la remuneració dels assalariats del sector del comerç a les Illes arriba a 1.494 milions d'euros. Aquesta quantia representa, respecte del 2008, una davallada del 6,5%, lleugerament per sobre de la variació de la remuneració dels assalariats de tots els sectors econòmics (-5,6%).

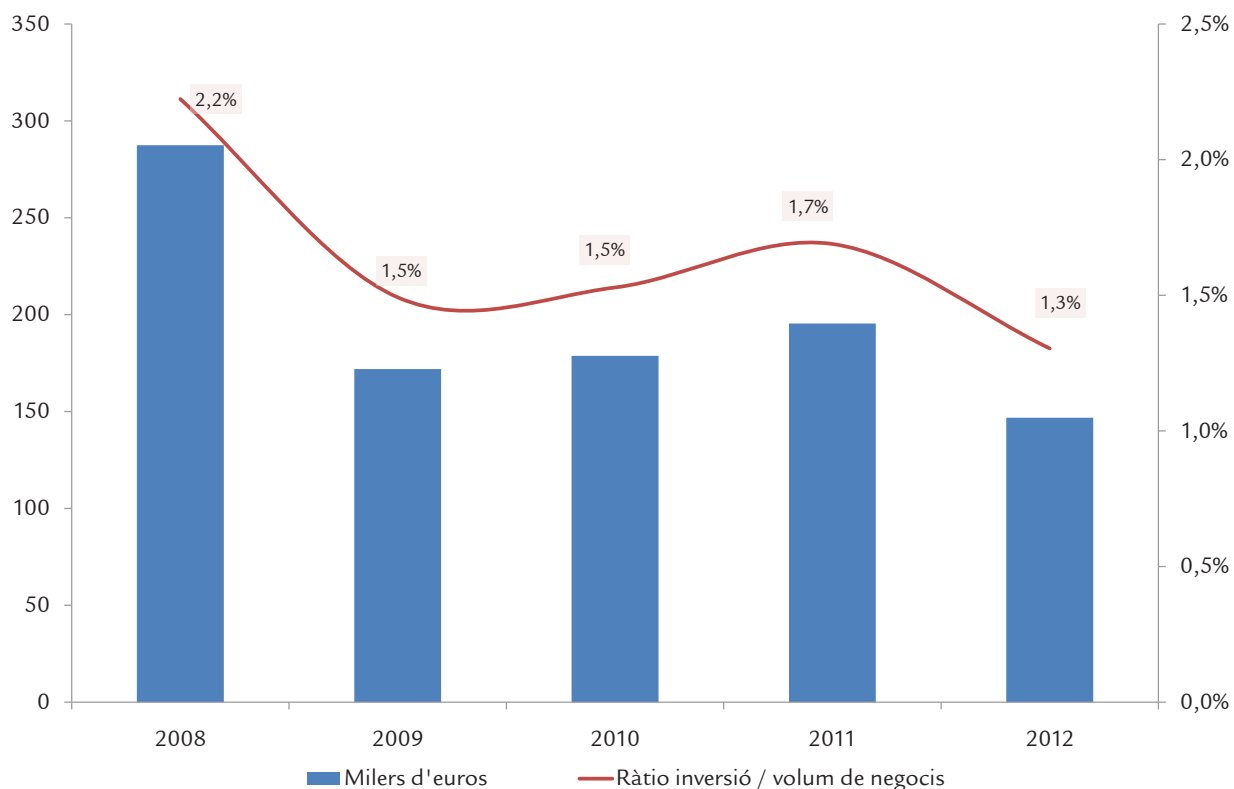
La magnitud «sous i salaris» de l'EAC reflecteix la part més important de les despeses del personal remunerat de les empreses. D'acord amb aquesta estadística, l'any 2011 l'import dedicat a retribuir el treball dels assalariats se situa en més

de 1.000 milions d'euros i disminueix, respecte del 2008, un 12,5%. La baixada és molt més intensa en les activitats de venda i reparació de vehicles (-27,7%) i en el comerç a l'engròs (-20,9%). En canvi, el comerç al detall presenta una baixada d'aquest capítol molt més moderada (-2,5%). Per al conjunt del comerç, la relació entre les despeses en sous i salaris i la xifra de negoci de les empreses es manté gairebé inalterable al llarg del període. L'any 2008 equivalien al 9,1% de la xifra de negoci i l'any 2012 la ràtio augmenta una dècima fins al 9,2%. En general, les activitats de comerç al detall i, sobretot, les de venda i reparació de vehicles presenten la ràtio més destacada, mentre que el comerç a l'engròs està molt per sota de la mitjana (un 8,0% el 2012).

Inversió en actius materials

D'acord amb les dades de l'EAC, la inversió en actius materials —augment de valor que es produeix en els distints tipus d'actius materials, com ara la maquinària, les instal·lacions, els elements de transport, etc.— és la magnitud que mostra els resultats més negatius. En cinc anys, entre el 2008 i el 2012, la inversió en actius materials del sector del comerç —per adquisicions, per millores o per producció pròpia— es redueix gairebé a la meitat (-48,9%), i passa de 287 milions d'euros invertits a 147. Tal com es pot veure en el gràfic següent, la relació entre la inversió i la xifra de negoci es redueix gairebé un punt percentual fins a situar-se en l'1,3% l'any

2012. El procés de contracció de la inversió no afecta de la mateixa manera totes les agrupacions d'activitat del sector del comerç. En aquest període, per exemple, el comerç a l'engròs redueix la inversió un 67,3%, mentre que el comerç al detall la redueix sols un 27,7%. També la ràtio inversió / xifra de negoci presenta algunes diferències entre les diferents divisions. Les activitats de venda i reparació de vehicles mantenen, en general, una ràtio més alta (un 2,4% el 2012), mentre que el comerç a l'engròs presenta la inversió més baixa en relació amb la seva xifra de negoci —un 1,0% en 2012.

Font: INE.

Conclusions

El sector del comerç representa, tant en termes de producció com d'ocupació, una de les principals activitats de l'economia balear. Com la resta de branques, s'ha vist sacsejat per la crisi iniciada el 2008, si bé no tant. De les tres divisions que formen la secció del comerç, la del comerç al detall és la

que presenta una concentració més elevada de xifra de negoci, locals, nombre d'ocupats i inversió material. Les dades disponibles per al 2013 marquen aquest any com un punt d'inflexió, i l'evolució del comerç torna a mostrar símptomes de dinamisme.

Índex de gràfics i taules

Índex de gràfics

- Gràfic 1. Evolució del PIB dels EUA, el Japó i la zona euro (variació interanual ajustada d'estacionalitat)
- Gràfic 2. Variació interanual del preu barril Brent i inflació a la zona euro
- Gràfic 3. Evolució del tipus de canvi de l'euro
- Gràfic 4. Evolució del PIB de països europeus (variació interanual ajustada d'estacionalitat)
- Gràfic 5. Evolució dels components de la demanda
- Gràfic 6. Evolució del VAB de les Illes Balears per sectors
- Gràfic 7. Energia elèctrica mensual demandada a les Illes Balears (MWh)
- Gràfic 8. Indicadors del sector de la construcció
- Gràfic 9. Pernotacions, viatgers i estada mitjana a hotels de les Illes Balears. Acumulat gener-desembre (Índex 2004=100)
- Gràfic 10. Variació interanual dels preus hotelers a les Illes Balears (gener 2013 a gener 2014)
- Gràfic 11. Variació interanual de l'IPC de restaurants, bars i cafeteries
- Gràfic 12. Passatgers arribats a les Illes Balears per via aèria segons origen de vol. Cicle tendència
- Gràfic 13. Passatgers arribats per via aèria per illes. Cicle-tendència
- Gràfic 14. Evolució dels tipus d'interès i hipoteques
- Gràfic 15. Variació interanual de l'atur registrat. Gener 2014
- Gràfic 16. Incrementos salarials i inflació a les Illes Balears
- Gràfic 17. Variació interanual de l'Índex de Preus de Consum
- Gràfic 18. Variació interanual de la tendència-cicle d'indicadors d'inversió a les Illes Balears
- Gràfic 19. Evolució de l'Indicador de Pressió Humana
- Gràfic 20. Nombre de places d'allotjaments turístics
- Gràfic 21. Estacionalitat turística
- Gràfic 22. Estacionalitat de l'ocupació
- Gràfic 23. Taxa d'immigració
- Gràfic 24. Vehicles per habitant
- Gràfic 25. Subministrament d'aigua en l'abastiment urbà (litres d'aigua/persona/dia)
- Gràfic 26. Tractament de les aigües residuals
- Gràfic 27. Demanda d'energia elèctrica per persona

Índex de taules

- Taula 1. Perspectives de l'economia balear
- Taula 2. Indicadors internacionals i de la Unió Europea
- Taula 3. Previsions internacionals per al 2014
- Taula 4. Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola
- Taula 5. Evolució de l'economia espanyola
- Taula 6. Evolució de l'economia balear
- Taula 7. Creixement del VAB de l'agricultura, la ramaderia i la pesca
- Taula 8. Afiliació a la Seguretat Social en l'agricultura
- Taula 9. Indicadors de l'agricultura
- Taula 10. Indicadors de la ramaderia
- Taula 11. Afiliació a la Seguretat Social en el sector pesquer
- Taula 12. Indicadors de producció pesquera, 2013
- Taula 13. Creixement del VAB de la indústria i l'energia a les Illes Balears
- Taula 14. Indicadors de la indústria i l'energia
- Taula 15. Principals béns industrials exportats des de les Illes Balears
- Taula 16. Creixement del VAB de la construcció a les Illes Balears
- Taula 17. Indicadors de la construcció
- Taula 18. Indicadors avançats de la construcció
- Taula 19. Creixement del VAB del sector serveis a les Illes Balears
- Taula 20. Indicadors dels serveis
- Taula 21. Indicadors del comerç
- Taula 22. Establiments turístics a les Illes Balears
- Taula 23. Establiments turístics per illes
- Taula 24. Turistes arribats a les Illes Balears per país de residència
- Taula 25. Afiliats a la Seguretat Social
- Taula 26. Passatgers arribats via aèria segons origen de vol
- Taula 27. Passatgers arribats per via marítima
- Taula 28. Transport de mercaderies. Tones embarcades i desembarcades
- Taula 29. Indicadors de mediació financera
- Taula 30. Indicadors dels serveis empresarials i immobiliaris
- Taula 31. Indicadors del mercat de l'habitatge
- Taula 32. Ocupats en altres serveis
- Taula 33. Indicadors d'ocupació i atur (Illes Balears, Espanya i UE-28)
- Taula 34. Indicadors del mercat laboral a les Illes Balears
- Taula 35. Indicadors del mercat laboral per illes
- Taula 36. Cost i jornada laboral
- Taula 37. Accidents de treball
- Taula 38. Variació interanual de l'IPC (gener 2014)
- Taula 39. Indicadors de consum
- Taula 40. Consum dels residents a l'estranger
- Taula 41. Recaptació Tributària a les Illes Balears
- Taula 42. Indicadors d'inversió
- Taula 43. Capacitat d'allotjament residencial (habitants)
- Taula 44. Capacitat d'allotjament total
- Taula 45. Turistes per persona

Notes i abreviatures. Agraïments

Notes

Els percentatges de variació es refereixen a la diferència entre el període esmentat d'enguany i el mateix període de l'any passat, excepte quan es diu expressament una altra cosa.

Data de tancament: 20 de febrer de 2014

Abreviatures i sigles

T_{t-k}^t (%): variació interanual del component tendència-cicle calculat segons el programa Tramo-Seats.

N. d.: no disponible.

AP.: Administració pública.

ISFLSL: institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

FBCF: formació bruta de capital fix.

MUFACE: mutualitat general de funcionaris.

ISFAS: Institut Social de les Forces Armades.

DGEE: Direcció General d'Economia i Estadística.

DGMNEACC: Direcció General de Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic.

MINECO: Ministeri d'Economia i Competitivitat.

MINETUR: Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme.

Altres fonts emprades

BCE: Banc Central Europeu

BE: Banc d'Espanya

BEA: Oficina d'Anàlisi Econòmica. Departament de Comerç (Estats Units)

CIS: Centre d'Investigacions Sociològiques

Comissió Europea

Consell Superior de Cambres de Comerç d'Espanya

Destatis: Oficina Federal d'Estadística (Alemanya)

EBF: Federació Bancària Europea

EIA: US Energy Information Administration

Eurostat: Oficina d'Estadística de la Unió Europea

Eurostat. Comissió Europea

FMI: Fons Monetari Internacional

HM Treasury (Regne Unit)

IET: Institut d'Estudis Turístics

INSEE: Institut Nacional de l'Estadística i dels Estudis Econòmics (França)

Institut Nacional d'Estadística de Portugal

Mercapalma. Mercados Centrales de Abastecimiento de Palma de Mallorca, SA

MIC: Ministeri d'Afers Interns i Comunicació. Oficina d'Estadística (Japó)

Ministeri d'Economia i Competitivitat

Ministeri de Foment

Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques

Ministeri d'Indústria, Energia i Turisme

Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social

OCDE: Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic

Oficina Nacional d'Estadística (Xina)

OTIB: Observatori del Treball de les Illes Balears

Servei Estadístic Nacional de Malta

Servei Estadístic Nacional de Tunísia

Servei Estadístic Nacional de Turquia

Servei Estadístic Nacional de Xipre

Servei Estadístic Nacional del Marroc

UK Statistics Authority (Regne Unit)

Agraïments

AENA – Aeroport d'Eivissa

AENA – Aeroport de Maó

AENA – Aeroport de Palma

APB: Autoritat Portuària de les Balears. Ministeri de Foment

ANFAC: Associació Espanyola de Fabricants d'Automòbils i Camions

ATB: Agència de Turisme de les Illes Balears

Ports de Balears

COAIB: Col·legi Oficial d'Arquitectes de Balears

CLH: Compañía Logística de Hidrocarburos. Palma

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori

Direcció General d'Aviació Civil. Ministeri de Foment

DGT: Direcció General de Trànsit. Ministeri d'Interior

EMT: Empresa Municipal de Transports de Palma

Euro6000

Gesa-Endesa

IBAVI: Institut Balear de l'Habitatge. Govern de les Illes Balears

Ibestat: Institut d'estadística de les Illes Balears

INE: Institut Nacional d'Estadística

Observatori del Turisme. Conselleria de Turisme i Esports

Oficemen: Agrupació de Fabricants de Ciment d'Espanya

REE: Red Eléctrica de España

Servired

Sistema 4B

SOIB: Servei d'Ocupació de les Illes Balears. Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats

TGSS: Tresoreria General de la Seguretat Social

Persones

Antoni M. Grau Jofre (Direcció General de Medi Rural i Marí)

Govern de les Illes Balears
Conselleria d'Economia i Competitivitat

<http://dgeconomia.caib.es>

Unió Europea
Fons Social Europeu
L'FSE inverteix en el teu futur